

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

4
динара

БРОЈ
1210

7.3.1975. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVI

КОМПЛЕТАН
СТРИП
НЕУСТРАШИВИ
РОЛДАН

Ripley

Веровати или не!

НАЈТЕЖА ИГРА НА СВЕТУ

ЗА ВРЕМЕ СВЕЧАНОСТИ
ЕПЕНГУН, КОЈЕ СЕ ОДРЖАВАЈУ
У НЕКИМ КРАЈЕВИМА
НИГЕРИЈЕ,
МУШКАРЦИ ИЗВОДЕ
БРЗУ ИГРУ,
И ТО У ДУГАЧКОЈ
ОДЕИ КОЈУ, ЗА ВРЕМЕ
БРЗОГ ОКРЕТАЊА
МОРАЈУ НАОПАК
ДА ОКРЕНУ А ДА
НИ ЗА ТРЕНУТАК
СВОЈА ТЕЛА
НЕ ИЗЛОЖЕ
ПОСЛЕДИМА
ПОСМАТРАЧА

ЏАМИЈА С МИНАРЕТОМ

БИЛА ЈЕ САПРАБЕНА
У ЛЕДИЦАМА
(ЧЕКОСЛОВАЧКА)
ИАКО ТАМО НИКАД
НИЈЕ ЖИВЕО
НИЈЕДАН
МУХАМЕДАНАЦ.
ЏАМИЈА
ЈЕ ПОДИГНУТА
ПО НАРЕБЕЊУ
КНЕЗА
АЛОЏА
ЛИХТЕНШТАЈНА
КОЈИ ЈЕ
ЖЕЛЕО ДА
КАЗНИ
ГРАД
ЈЕР НИЈЕ
ДОБИО
ПОГОВНО ЗЕМ-
ЉИШТЕ ЗА
ЗИДАЊЕ
ЦРКВЕ

ОНИ ЛУИС КЕРИ

АМЕРИЧКА ОПЕРСКА
ПЕВАЧИЦА
ИМАЛА ЈЕ ГЛАС
КОЈИ ОБУХВАТА
3½ ОКТАВЕ ТАКО ДА
ЈЕ МОГЛА
ДА ПЕВА СВАКУ
УЛОГУ ОД
СОПРАНСКЕ
ДО БАРИТОНСКЕ

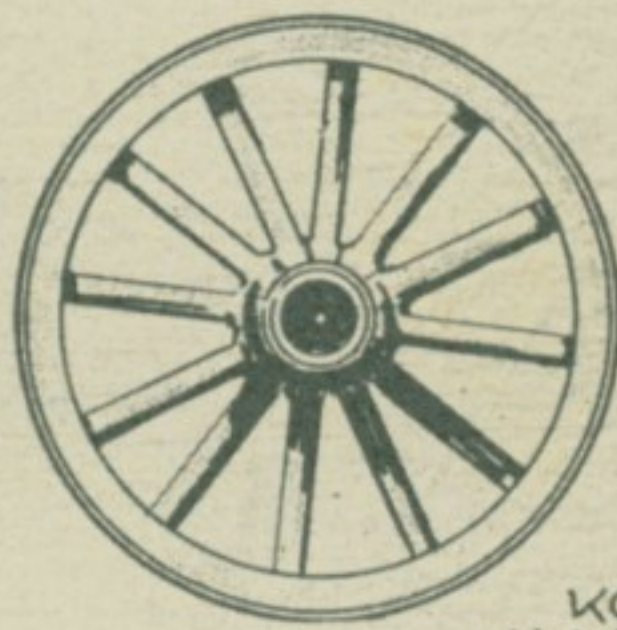
ПЕТАО

КЕНРИЈА
ВЕЈТА
ИЗ ВЕЈНА
(САД)
ИМА
ЈЕДНУ
ВЕШТАЧКУ
НОГУ

ЗАРОБЉЕНИКОВ МОСТ

У МАРАКЕШУ (МАРОКО)
КОЈИ СЛУЖИ ВЕК
400 ГОДИНА
САПРАДИО ЈЕ ЈЕДАН ФРАН-
ЦУСКИ ЗАРОБЉЕНИК
ДА БИ СТЕКАО
СЛОБОДУ

ОВАЈ КОЛСКИ ТОЧАК

ЧУВА СЕ У
ЗГРАДИ ОПШТИ-
НЕ У
БРНУ
(ЧЕКОСЛОВАЧКА)
ТО ЈЕ ДЕЛО
ЈЕДНОГ
КОЛАРА КОЈИ СЕ
КЛАДИО С ПРИЈАТЕ-
ЉИМА ДА БЕ ЗА
СВЕГА ЈЕДАН ДАН ОБОРИ-
ТИ У ШУМИ ДРВО, ОДВУ-
КИ ГА ДО КУКЕ И ОД њЕГА
НАПРАВИТИ ТОЧАК

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● да би достигли пун узраст
нојевима су потребне три го-
дине.

● када авион пређе брзину зву-
ка долази до јаког потреса: на-
стаје тресак налик на пуцањ.
Тада је, каже се, пробијен звуч-
ни зид.

● папилотне, справе за хладно
коврцање косе, почеле су да се
употребљавају најпре у Фран-
цуској, и то у 17. веку.

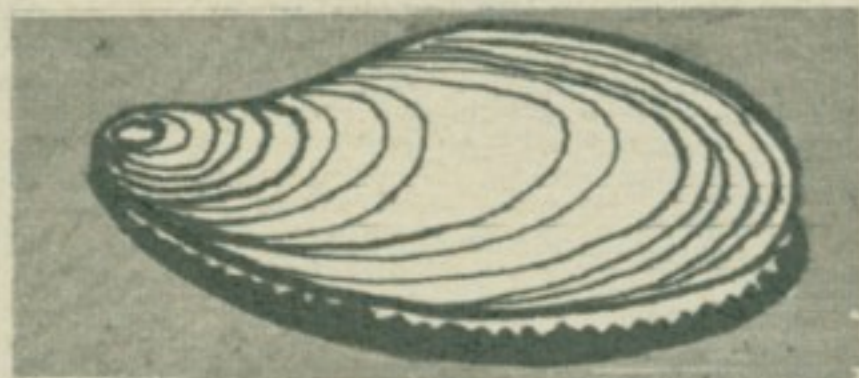
● први ратни документарни
филм снимљен је за време Бур-
ског рата који је вођен од
1899. до 1902. године.

● у својој првој младости јас-
тоси су готово потпуно про-
видни.

● на врху једног брежуљка ко-
ји се налази на источној обали
Борнеа пронађена је шкољка ос-
триге велика најмање два квад-
ратна метра. Шкољка је у доб-
ром стању а стручњаци тврде
да је острига чија је љуска на-
ђена живела пре више стотина
година, мада не могу да кажу
како је доспела на овај бре-
жуљак.

● као последица великих вру-
ћина које су владале крајем
прошлог лета у америчком гра-
ду Сан Франциску појавио се
огроман број бува. Између ос-
талих средстава којима се ста-
новници боре против ових ин-

секата, вешти трговци су лан-
сирали и псеће антипаразитске
огрлице које грађани носе око
чланака на ногама.

● убод тропске коприве која
расте на острву Јави може да
изазове чак и смрт.

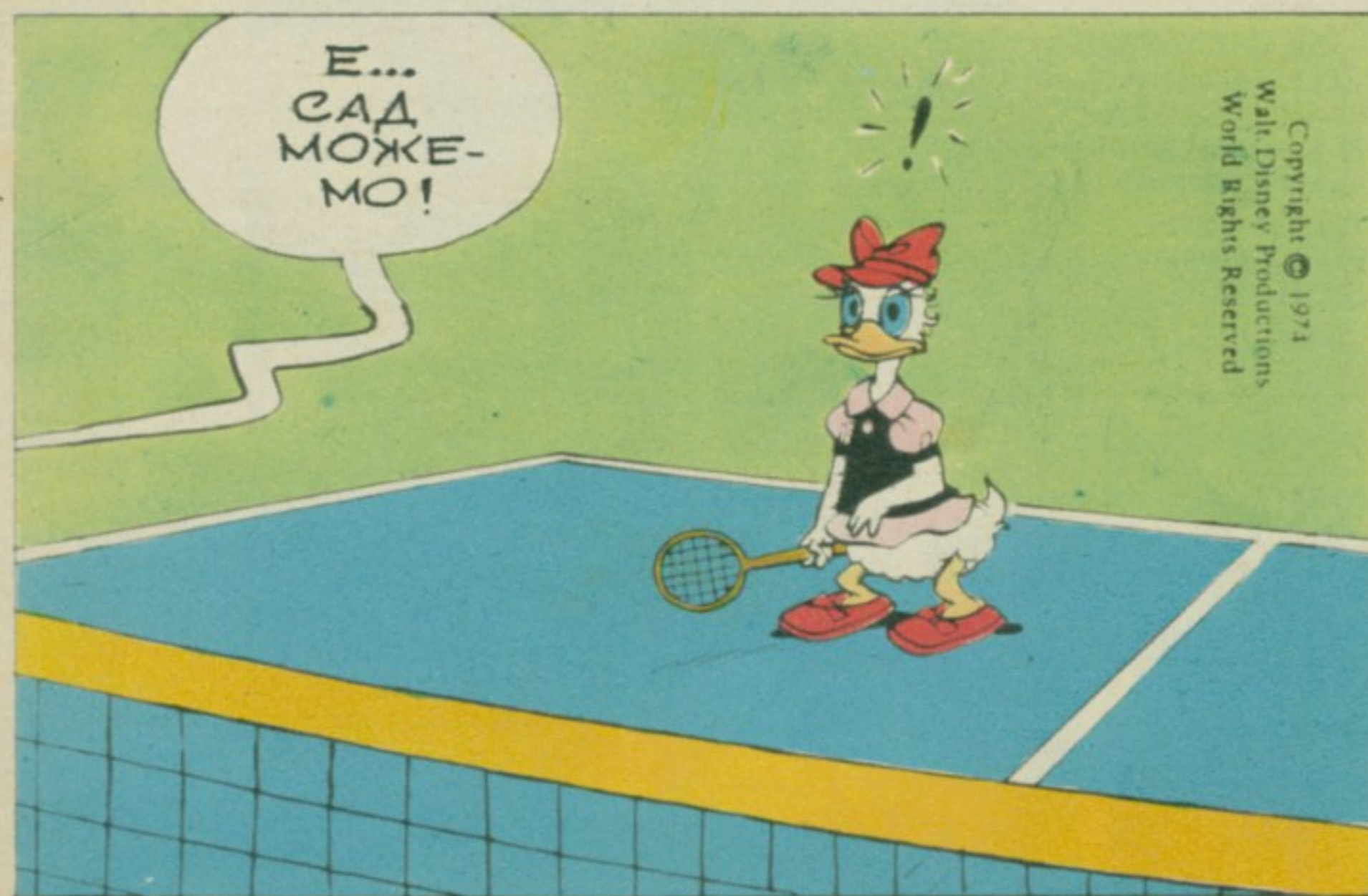
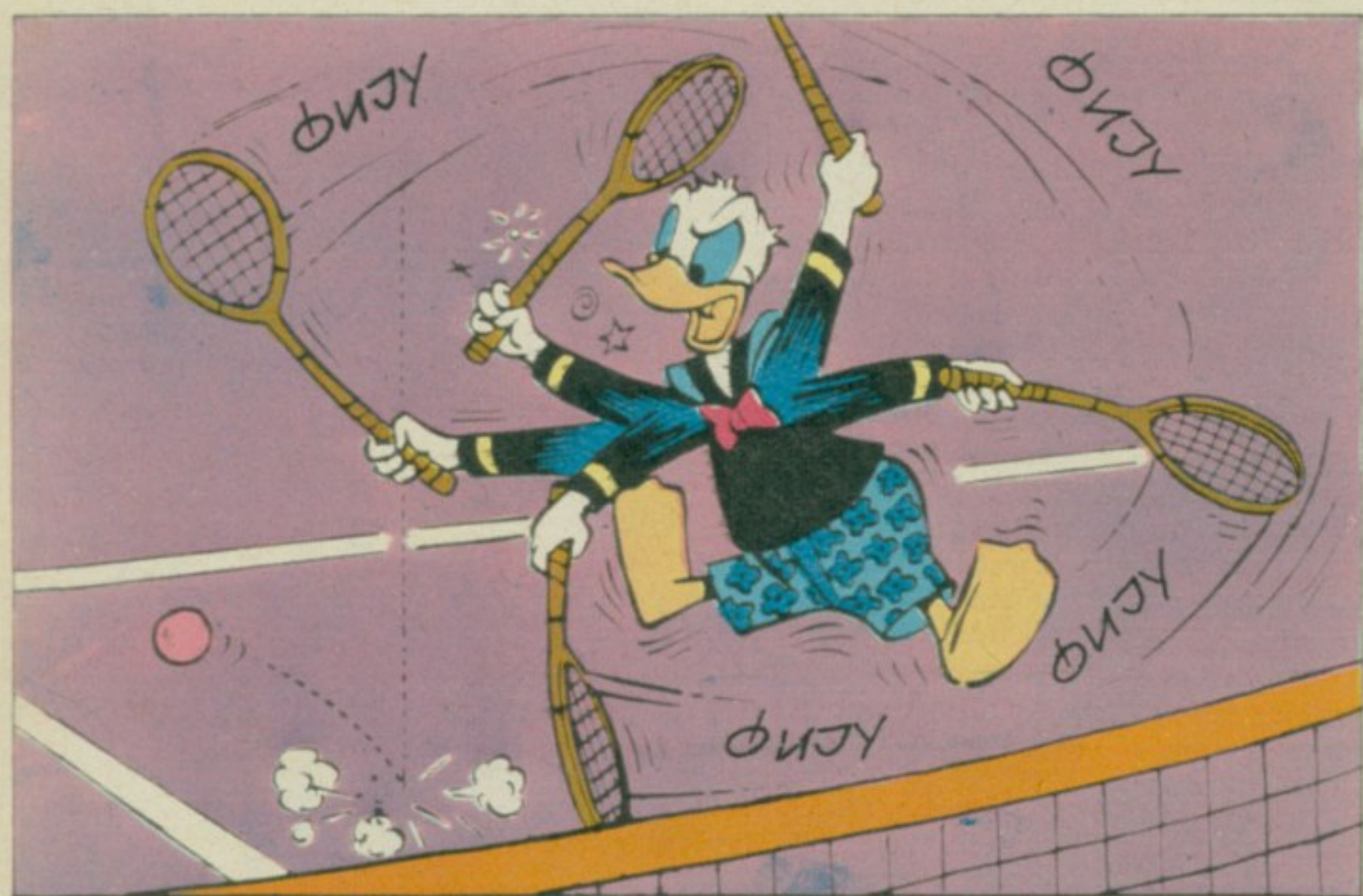
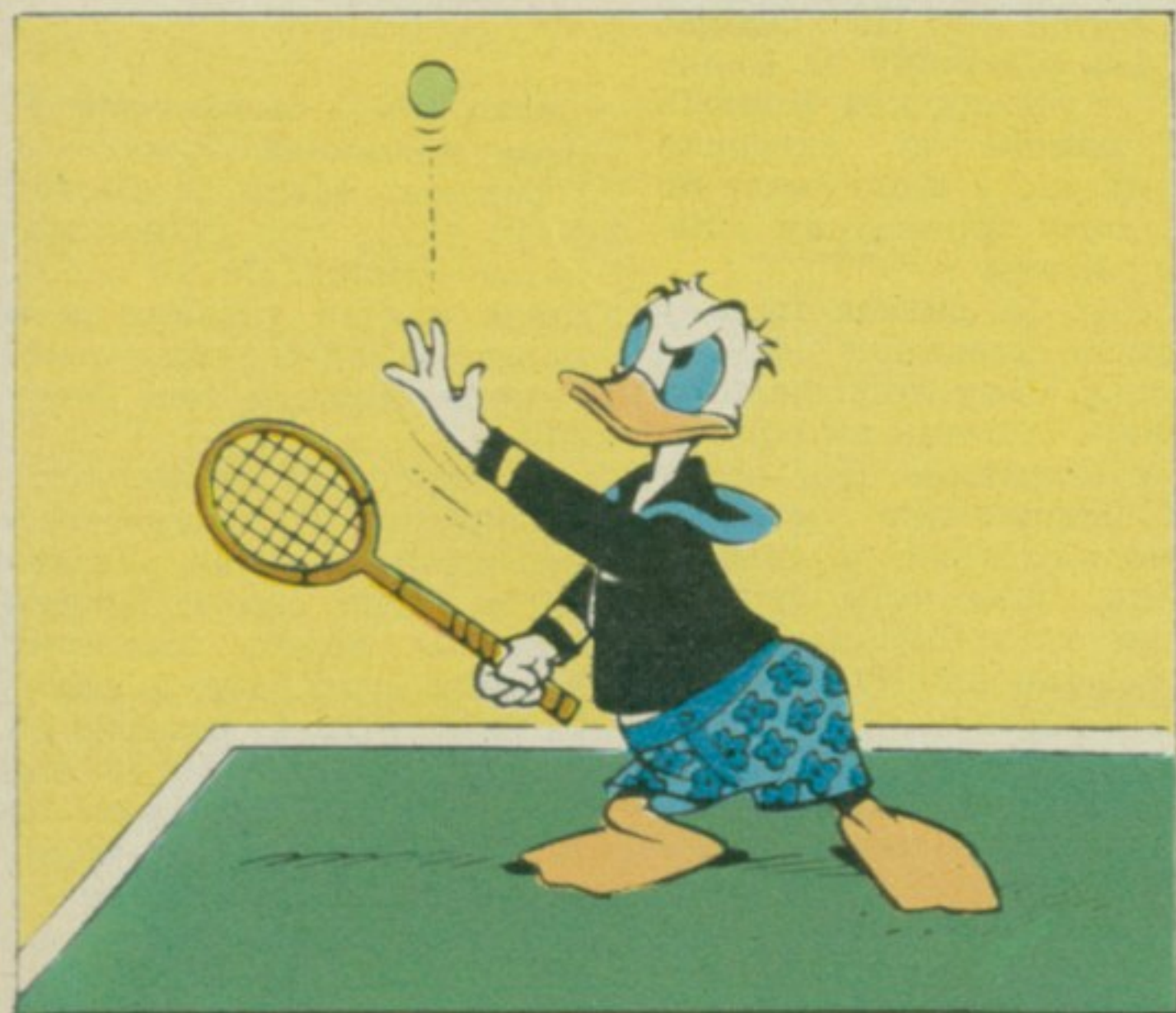
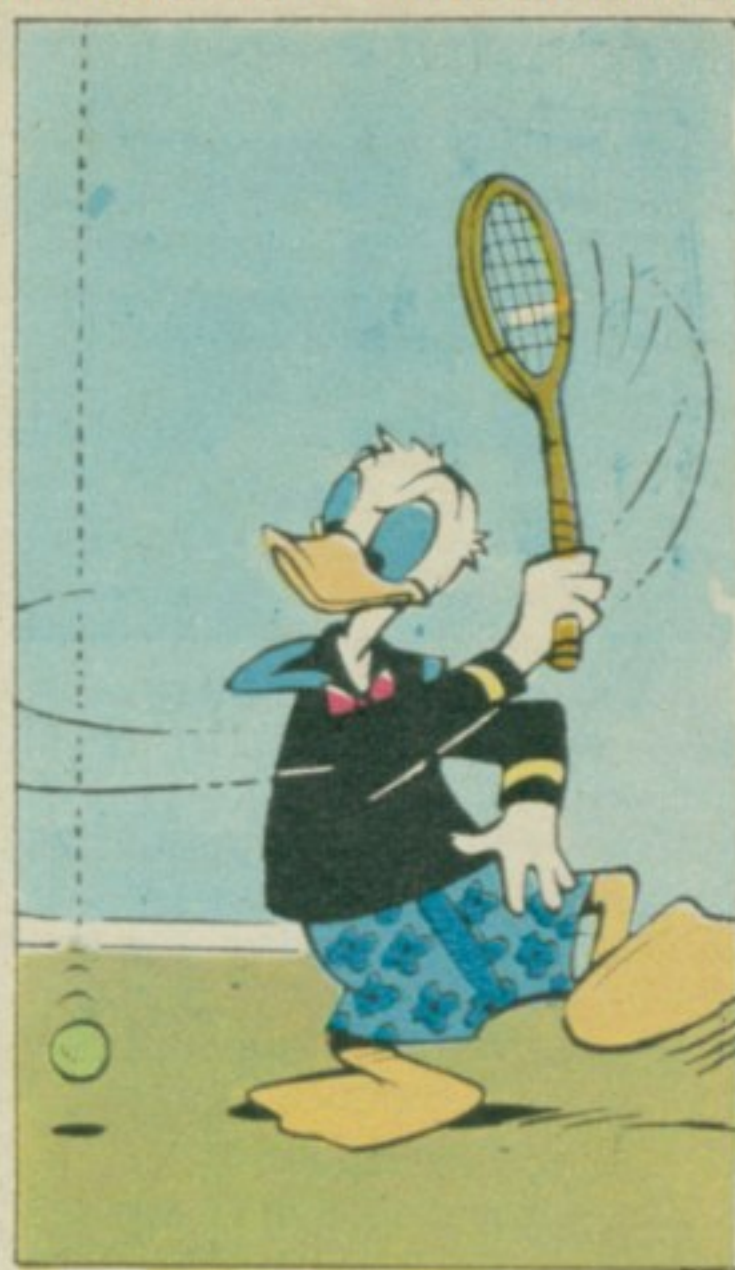
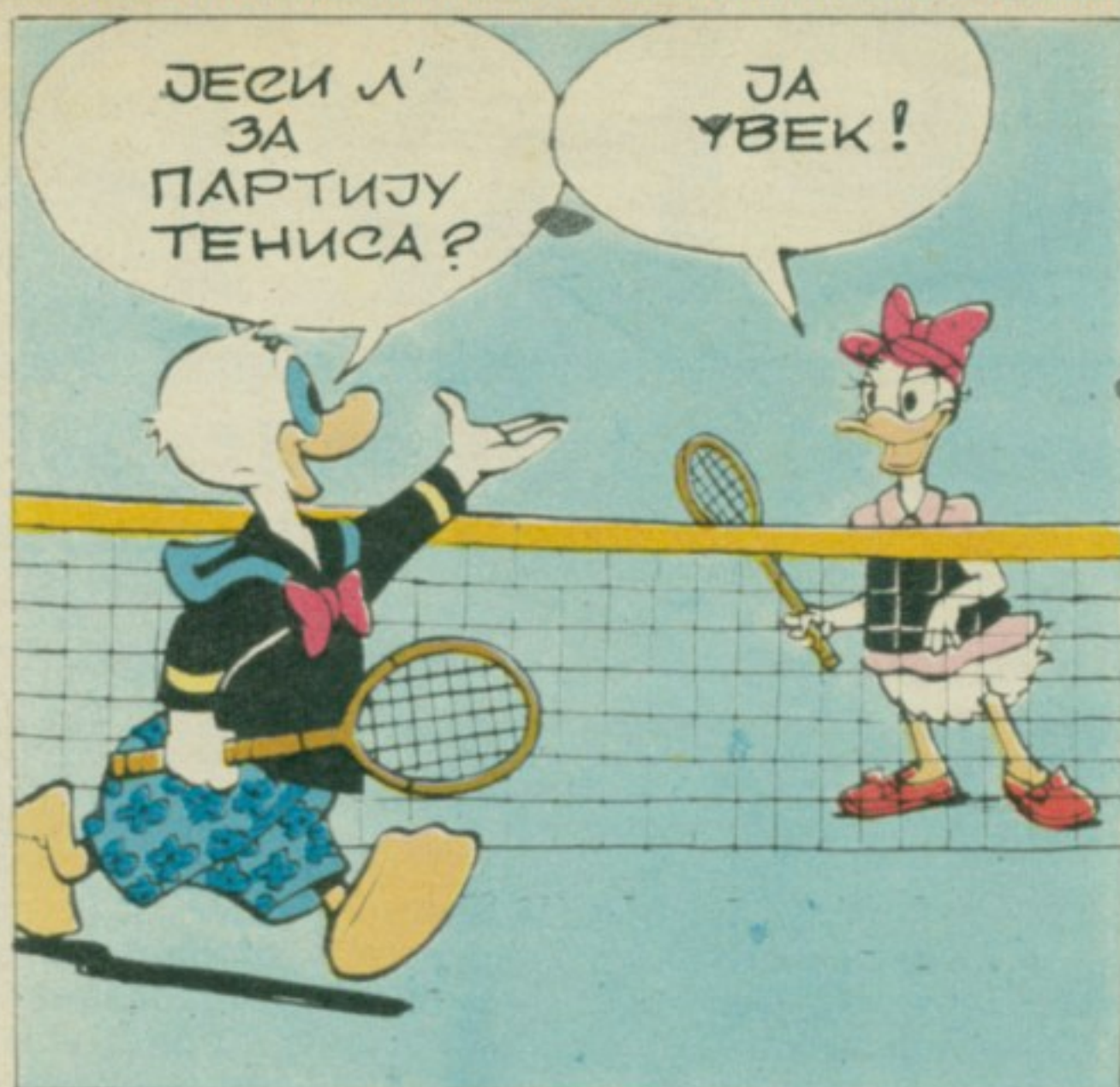

● први јануар као почетак Но-
ве године уведен је у Србију
тек у 18. веку.

WALT
DISNEY

ПАПА ПАТАК

ПЕРЛ ХАРБУР ДЕВ

Копенхаген се припремао за почи-
нак. Густе облаци
и узнемирано мо-
ре обећавали су
хладну ноћ. Грађани прес-
тонице по пивницама и
крчмама разговарали су уз
чашицу о Наполеону. За то
време енглеске лађе, скри-
вене маглом, приближавале
су се обалама Данске.
Био је 4. април 1807.

Изненада, црвене муње
запарале су мрак и блешта-
ва светлост обасјала је не-
бо над Копенхагеном као
усред дана. Усплахињени
људи истрчали су на улице
не схватајући шта се дога-
ђа. Помислили су у први
мах да је настао смак све-
та.

А невидљиви енглески
бродови, наоружани раке-
тама од 80 мм, тукли су дан-
ску флоту укотвљену у
престничкој луци. Та фло-
та спрема се да се при-
дружи ракетним бродови-
ма и помогне Наполеону
Бонапарту да сломи бри-
танску превласт на мору.

Тучене кишом усипане
шалитре, угља и сумпора
из ракета које је у тајно-
сти направио енглески на-
учник Конгрив, данске ла-
ђе су плазуле. Био је то
Перл Харбур 19. века: Бри-
танци су без објаве рата,
ослањајући се само на оба-
вештења шпијуна, муњеви-
том акцијом збрисали дан-
ску поморску снагу уда-
ривши је право у срце!

Британци су системат-
ски бомбардовали читав
град. Било је то до тада
највеће бомбардовање у ис-
торији. Заштитени маглом,
пуна два дана тукли су
Копенхаген и испалили 40
хиљада ракета. Пожари су
прогутали читаве градске
четврти. Хрстике су забе-
лежиле да је било више од
2 хиљаде људских жртава.

ГРЧКА ВАТРА

Две године касније Фран-
цузи су се случајно доко-
пали тих ракета када су
код острва Екса ухватили
енглески бродоу-апавач
са ракетама, послан на ус-
идрену француску флоту.
Ракете су отпремљене у
Париз на анализу и устано-
љено је да им је пуњење:
53,70 одсто шалитре, 20,93
угља, 11,37 сумпора и 14
одсто вода.

Свака ракета била је теш-
ка око 11 кг, дугачка 1 м.
Омотач је био од нарочи-
тог лима, а боров штапић
дугачак око 4 м, бочно при-
чвршћен за омотач ракете,
служио је као управљач
лета.

Убојну моћ ракете упо-
знали су Енглези у Инди-
ји. Индијски раџа Хајдер
Али образовао је 1766. спе-
цијално одељење војске —
бацаче ракета — које се
састојало од хиљаду и пет

стотина војника. Војсково-
ђа Типа Сахиб повећао је
ускоро број људи на пет
хиљада.

Велики губици које су
Енглези претрпели у Ин-
дији за време опсаде града
тврђаве Серингапатам 1799.
баш од овог оружја нате-
рали су пуковника Виле-
ма Конгрива да у Вулицу
у Енглеској оснује фабри-
ку ракета. У строгој тајнос-
ти он је усавршио индијске
ракете које су се састојале
од гвоздених цеви тешких
3 до 4 кг, домета највише
600 м.

Али, Индија није постој-
била ракете већ древна
Кина. Кинеске ракете са-
стојале су се од папирне
или бамбусове цеви наби-
јене смолом, катраном, сум-
пором и шалитром. Шалит-
ра је ослобађала кисеоник
за сагоревање, а читава ме-
шавина представљала је
прву ватрометну смешу ко-
ју су људи икада употре-
били.

Управљач, односно ста-
билизатор путање ракете
био је обичан дугачак дрве-
ни штап. Према старим за-
писима кинески цар Тај
Цу, оснивач династије
Сунг, конструисао је ово
паклено оружје 970. годи-
не.

Највероватније је, међу-
тим, да „пуњење“ ракете
није генијални изум једног
човека већ резултат рат-
них искустава спојен са
случајним открићем висо-
ког сагоревања мешавине
одређених елемената. Рат-
ници су запазили да так-
ва смеша одолева и ветру и
ваздуху не гасећи се и —
ново бацачко оружје угле-
дало је свет!

Касније су стари Грци
открили да се додавањем
кинеској мешавини морске
соли, захваљујући њеном
кисеонику, добија јачи пла-
мен. Он не повећава разор-
ну моћ, али има изванредан
психолошки утицај на не-
пријатеља. То је чувена
„грчка ватра“ која је ве-
ковима представљала нај-
већи адут сваке битке.

Једног дана 1240. године

**Без објаве рата Британци су 1807.
године муњевином акцијом, за
само једну ноћ, збрисали дан-
ску флоту ракетама од 80 мм!**

стигао је у Европу путник
са Истока по имену Абу
Мохамед Абдалах Бен Ах-
мед Алмалики и почео по
дворовима да прича неверо-
ватне приче које су слу-
шаоце остављале без да-
ха. Он је, између осталог,
исприповедао да је 1232, за
време битке коју је син
Џингис Кана Огодај во-
дио против кинеске војске
у провинцији Хунан, дотад
непобедива монголска ко-
њица натерана у бекство
помоћу „летеће ватре“. Ки-
нески браниоци тврђаве
Кај Фонг који су бацали
ову ватру назвали су је
„Хуо Чијен“.

ЕНГЛЕЗИ СУ ПРВИ

Најпажљивије слушаоце
нашао је Абу Мохамед на
француском и енглеском
двору. У Британији је већ
око 1255. Родер Бекон знат-
но усавршио састав ба-
рута који је раније садржа-
вао сувише угља и сумпора
и зато имао споро сагоре-
вање.

Већ крајем 13. века ра-
кете су као оружје биле
на већој цени од топова.
Људи попут Абу Мухамеда,
који су путовали по Кини,
донели су њихове детаљне
описе и ракете су прихва-
тиле и европске војске.

Те прве ракете имале су
и велику ману: путања им
је била непрецизна и мо-
гло се догодити да мала про-
мена правца ветра врати
запаљену ракету према ме-
сту са којег је лансирана.
Упркос овом недостатку у-
потребљаване су у многим
биткама, а нарочито су дош-
ле до изражаја за време
стогодишњег рата између
Енглеске и Француске.

Снажна ракетна ватра
француских трупа запали-
ла је 1436. топове енгле-
ске артиљерије под зидина-
ма Шавенсија и зауставила
британску офанзиву.

У борби код Пон Одема-
ра 1449, у јуришу на Бордо
1452. и у бици код Корбеја
1465, ракете су одиграле
главну улогу и одлучиле по-
бедоносну француску кон-
траофанзиву.

Потом је ракета пала у
заборав, углавном из два
разлога: нису пронађени от-
порнији омотачи ни ефика-
сније мешавине због вели-
ких недостатака компре-
сионог система у цевима
ракете, осим тога, радило
се на усавршавању топо-
ва, полако али са великим
одушевљењем.

Тек после британских рат-
них акција у Индији раке-
та је поново нашла своје
место, али у Европи само
у енглеској војсци.

Ракета је тада снабде-
ва експлозивном гранатом,
а Фрезје је 1707. изумео
метална крилца за стабили-
зацију путање. У другој по-
ловини 18. века Робинс и
Коста извели су експери-
ментално лансирање раке-
те с крилцима, али верти-
кално, уместо под углом
као до тада, да би се пове-
ћао домет.

Италијан Руђери извр-
шио је 1760. пробу са ра-
кетом снабдевом гранатом,
а 1798. француски пу-
ковник Прево ставио је у
ракету запаљиву гранату.
Сва ова усавршавања иско-
ришћивали су Британци и по-
сле искуства у Индији на-
правили најубојитије раке-

те тога доба којима су бом-
бардовали Копенхаген. Ра-
кете британских снага има-
ле су веома значајну уло-
гу и у Лајпцигу 1813. када
је Наполеон поражен у чу-
веној „бици нација“.

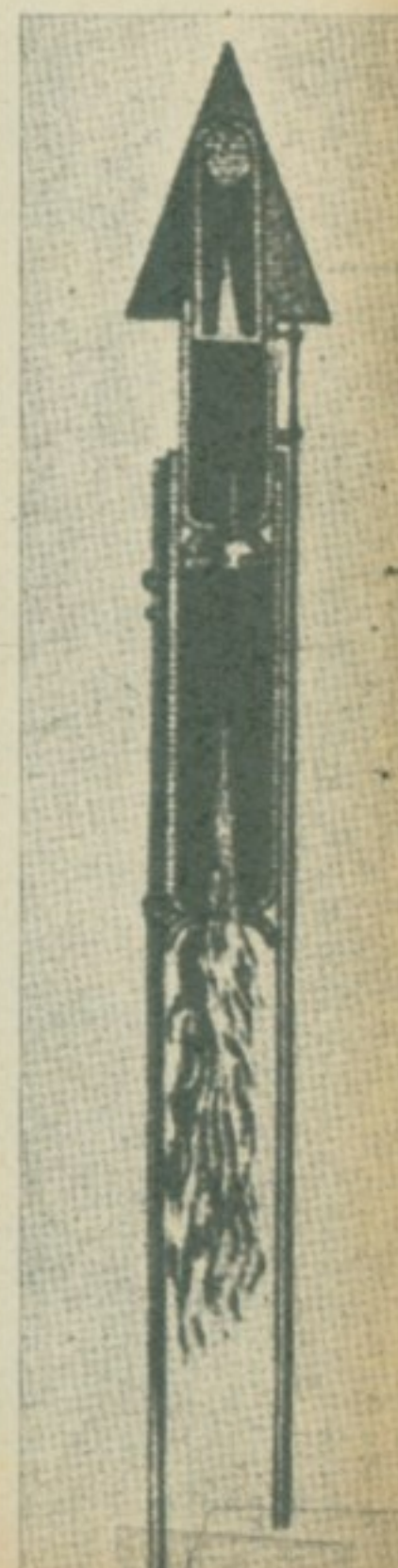
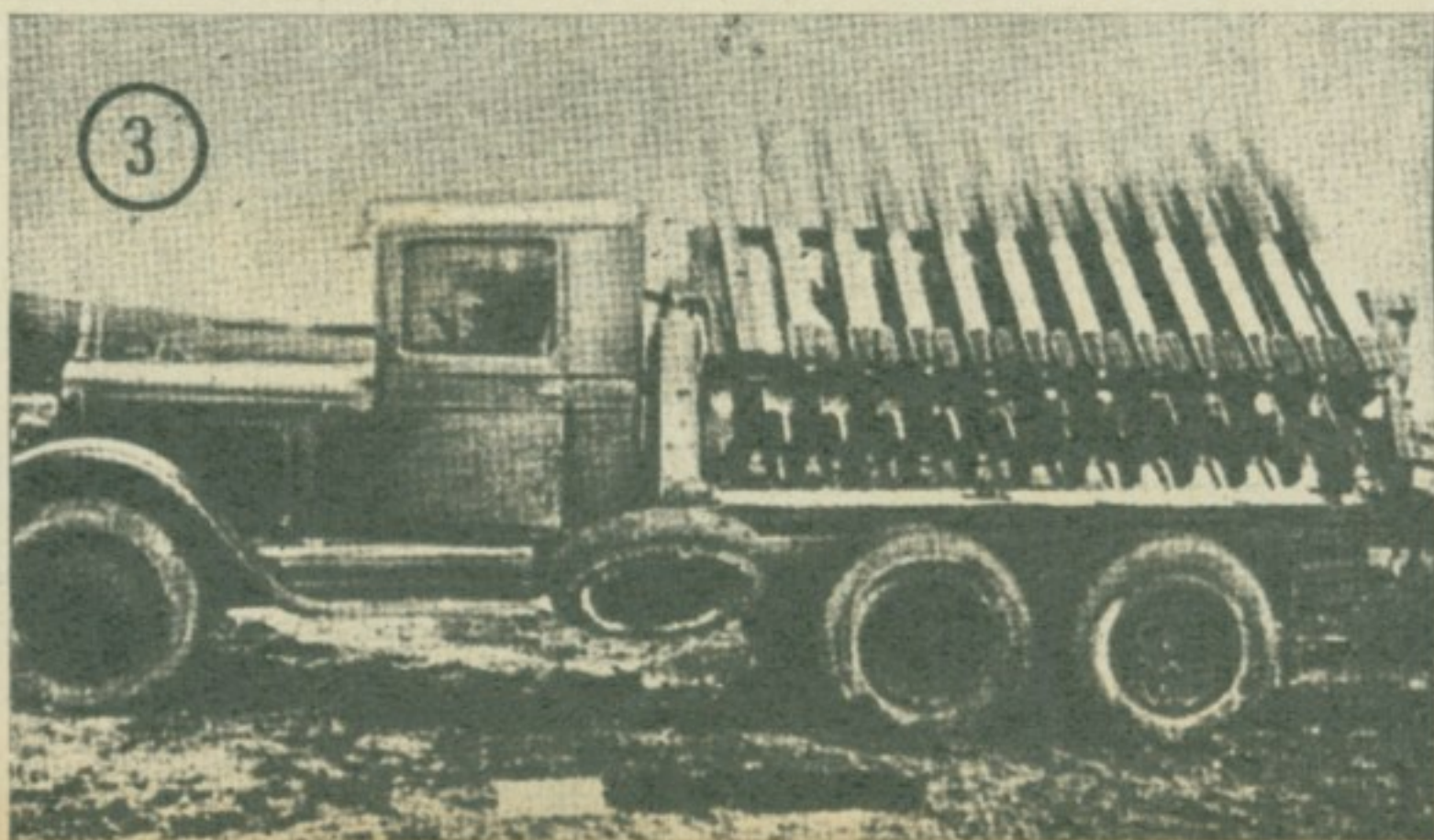
ЗАКАСНИЛИ ЗА ПРВИ СВЕТСКИ РАТ

Око 1827. састављена је
нова мешавина бржег са-
горевања. Затим је Вилем
Хејл додао три стабилиза-
циона крилца. Овако побољ-
шана ракета убрзала је и
победу Сједињених Аме-
ричких Држава над Мек-
сиком.

У Европи су се нарочито
Французи и Аустријанци
посветили раду на ракета-
ма у ратне сврхе. Крајем
1854. на војном полигону
у Мецу испробана је раке-
та чији је домет износио ви-
ше од дотадашњих 8 км.
За време кримског рата од
1853. до 1856. ракете вели-
ког калибра лансиране су
и са бродова и са копна про-
тив руских утврђења у Се-
вастопољу.

1) ЦРТЕЖ РАКЕТЕ СА КАПСУЛОМ ОБЈАВЉЕН У РУЕ-
НУ 1629. ГОДИНЕ. 2) ВЕРНЕР ФОН БРАУН СА МОДЕ-
ЛОМ ИНТЕРПЛАНЕТАРНЕ БАЗЕ. 3) СОВЈЕТСКА КА-
ЉУША МОНТИРАНА НА ШАСИЈУ КАМИОНА. 4) ХЕР-
МАН ОБЕРТ, ЈЕДАН ОД ПИОНИРА АСТРОНАУТИКЕ. 5)
ВИШЕЦЕВНА ТРОСТЕПЕНА РАКЕТА ПРИКАЗАНА 1751.
ГОДИНЕ У ДИДРООВОЈ „ЕНЦИКЛОПЕДИЈИ“. 6) АУТО-
МОБИЛ МАКСА ВАЛИЈЕА НА РАКЕТНИ ПОГОН.

ВЕТНАДЕСТОГ ВЕКА

Упркос ратним успесима ракете су за извесно време поново заборављене у корист топова који су већ били знатно усавршени и далеко прецизнијег поготка. Артиљерија је ракете сасвим избацила и дуго се сматрало да оне могу добро да послуже само за ватромете, сигнализацију и као средство за растеривање облака који доносе град.

Тек астронаутика је раду на усавршавању ракета дала нов подстрек. Пионир нове науке био је Рус, чувени Циолковски. Он је први 1896. радио на ракетама са погеном на текуће гориво. Следио га је Амери канец Роберт Годерд.

Усавршавањем „ракете Го дерд“ узела је америчка војска у своје руке. Радови су се одвијали у највећој тајности, али су закаснили за I светски рат. То-

ком рата, међутим, успешно су се употребљавале барутне ракете чији је творац Ле Пријер. Монтиране на француским ратним авионима оне су уништиле на десетине немачких осматрачких балона.

Пилот авиона могао је притиском на електрично дугме да бацни на циљ више ракета одједном. Одатле води далеко порекло славна руска каћуша — страховит вишецевни бацач ракета рођен у II светском рату који је у корену сасекао многе немачке офанзиве у Совјетском Савезу.

Крајем 1920. Годерд је експериментисао са погонским смешама састављеним од течног кисеоника, пропана и етра и новцем америчког мецене Гугенхајма направио аутоматску стабилнацију ракете помоћу жирокопа. Тридесетих година Годердове ракете тешке до 40 кг, достигале су висину од скоро 3 км и брзину од преко 1100 км на сат.

ЖЕНА НА МЕСЕЦУ

У међувремену је румунски научник немачког порекла Херман Оберт дошао до значајних резултата са погонском мешавином од течног водоника и кисеоника за астронаутичке ракете и мешавином алкохола и течног кисеоника за ракете средње висине. Ову смешу употребили су касније Немци за чувене ракете Фау-2.

Оберт је заслужан за велику популарност ракета широм Европе. Захваљујући филму Фрица Ланга „Жена на Месецу“, у којем је испалена једна његова ракета, оне су ушле у моду на велика врата.

Макс Валије направио је 1928. вагонет на ракетни

погон и аутомобил са задњим мотором на ракете покретане течним кисеоником. Италијан Катанео конструисао је 1931. ваздушну једрилицу коју је покретало 6 барутних ракета. Опел је направио аутомобил на ракетни погон, а покретач је била смеша бензина и течног кисеоника.

Године 1931. Шмидл и Цикер направили су у Грацу 13 ракета за „поштанске услуге“. Постоје данас ретке драгоцене марке емитоване у част тог догађаја. Страст за ракетама није познавала границе.

Научници су, међутим, у тишини настављали посао. Немачки инжењер Тилинг успео је, пре но што је трагично погинуо у експлозији лабораторије, да своју ракету лансира на висину од 8000 м, по путањи дугачкој читавих 18 км.

У исто време Оберт и фон Браун — потоњи чувени директор америчких свемирских летова на Месец — бавили су се већ 4 године проучавањем ракета на течни погон. Ова истраживања настављена су, као немачка војна супертајна, у Пенеминдеу одакле су крајем II светског рата изишле ракете Фау-2.

ОСАМ ПУТА ЈАЧИ ОД БАЗУКЕ

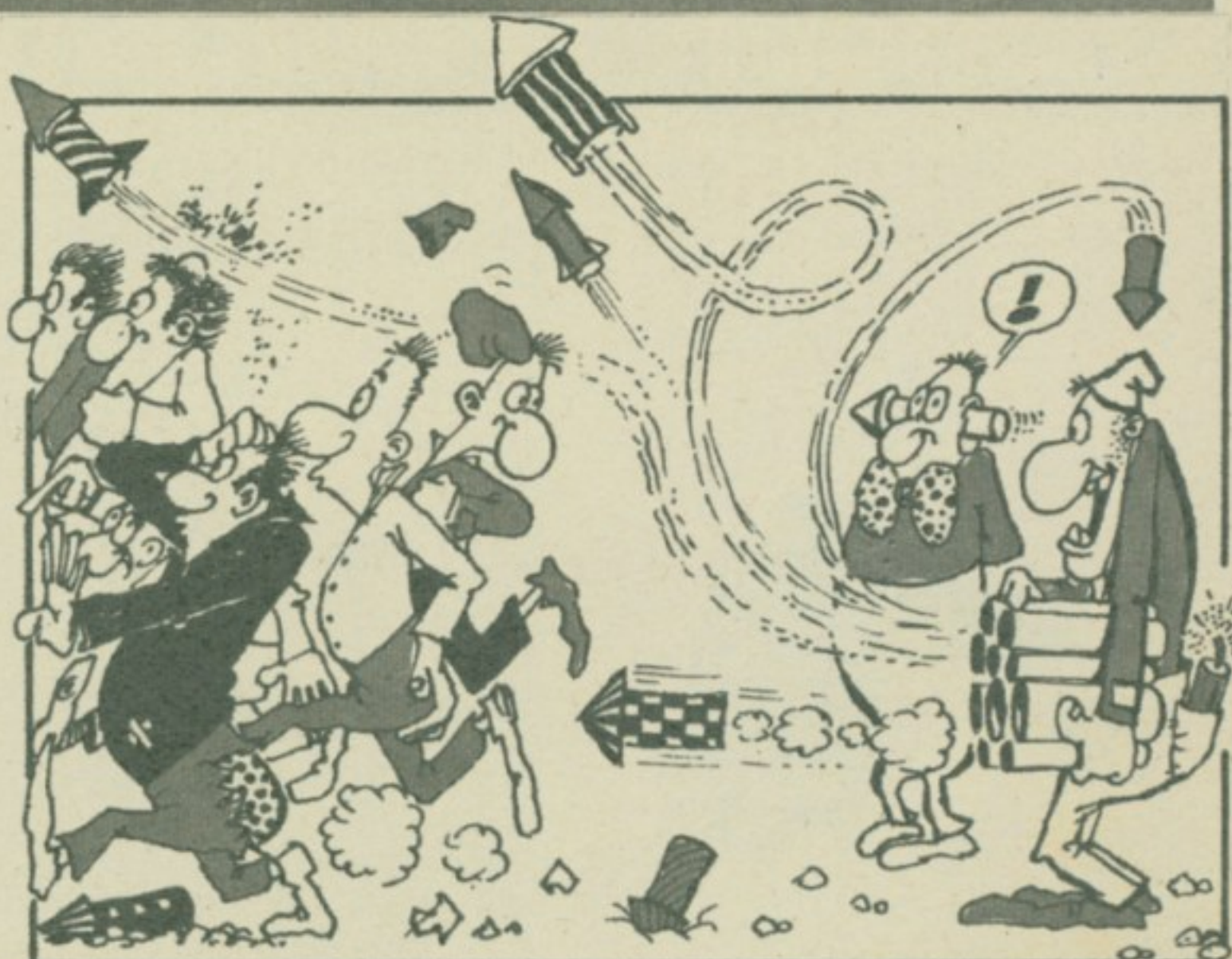
Други светски рат показао је ужасну моћ ракете као савременог оружја које су употребили сви главни учесници рата осим Јапана чије ракете нису стигле на време.

Вишецевни бацачи ракета сломили су немачке нападе на Москву и Стаљинград 1943. године. Сваки од њих састојао се од 42 цеви постављене у редовима једне изнад друге да би се постигло симултано испаливање.

Такав бацач могао је бити фиксиран за тло или се налазити на постољу са точковима. Избацивао је, користећи снагу сагоревања црног барута, ракете дугачке 93 цм, тешке 25 кг, корисног домета од 8 км. Ове ракете биле су као створене за пробијање немачких оклопних оруђа!

Совјети су, такође, од новембра 1941. нападали немачке тенкове авионима типа стормовик наоружаним ракетама велике снаге и прецизности. Енглези су за време ваздушне битке над Британијом 1940. употребили противтенковске ракете које су, испаливане истовремено у великом броју, биле идеално средство против густих немачких ваздухопловних формација.

Други светски рат не може се замислити ни без чувене америчке „базуке“. Она се састојала од цеви

тешке свега 6 кг која се могла носити као пушка, а избацивала је ракетне пројектиле велике пробојне снаге — као од шале пробијала је оклопе дебеле 10 цм са даљине од 200 м!

Базука је била фантастично оружје против оклопних јединица. Њена цев, отворена на оба краја, није имала никакав трзај, у самој цеви сагоревало је читаво погонско пуњење и на тај начин избегнута је опасност да пламени или остаци пуњења озледе бацача. Паљење се вршило електричним путем помоћу мале батерије. Американци су базуку први пут употребили марта 1943. у Северној Африци.

Августа 1944. Американци су ракетама лансирали са бродова штитили искрцавање трупа у Нормандији. Ове поморске ракете биле су дугачке око 80 цм, тешке 19 кг, а тукле су циљеве удаљене око 5 км. Ракете истог типа Американци су употребили и у рату на Пацифику.

Наравно, ни Немци нису седели скрштених руку. Почетком 1942. они су авионе са ракетама послали против британских утврђења на Малти, а њима су тукли и савезничке поморске конвоје.

Против совјетских каћуша увели су у рат 1943. свој небелверфер са 6 лансирачких ракетних цеви. Ово оружје избацивало је са растојања од 6 км запаљиве и распрскавајуће ракете тешке око 25 кг. Највећа његова предност била је покретљивост на било каквом терену и при свакој брзини.

Немци су, такође, направили врсту базуке, панцерфауст, затим панцершрек са 9 бацачких цеви, док је америчка имала само једну. Панцершреком је лако руковао један војник, могао се носити о рамену, а био је осам пута јачи од базуке!

Немачка се нарочито истакла ракетом Фау-2 на којој су радили фон Браун, генерал Карл Бекер и пуковник Дорнбергер, заповедник полигона у Пене-

миндеу на Балтику. Октобра 1942. прототип Фау-2 био је готов и почела је широка производња.

УБИСТВЕНЕ КОМБИНАЦИЈЕ

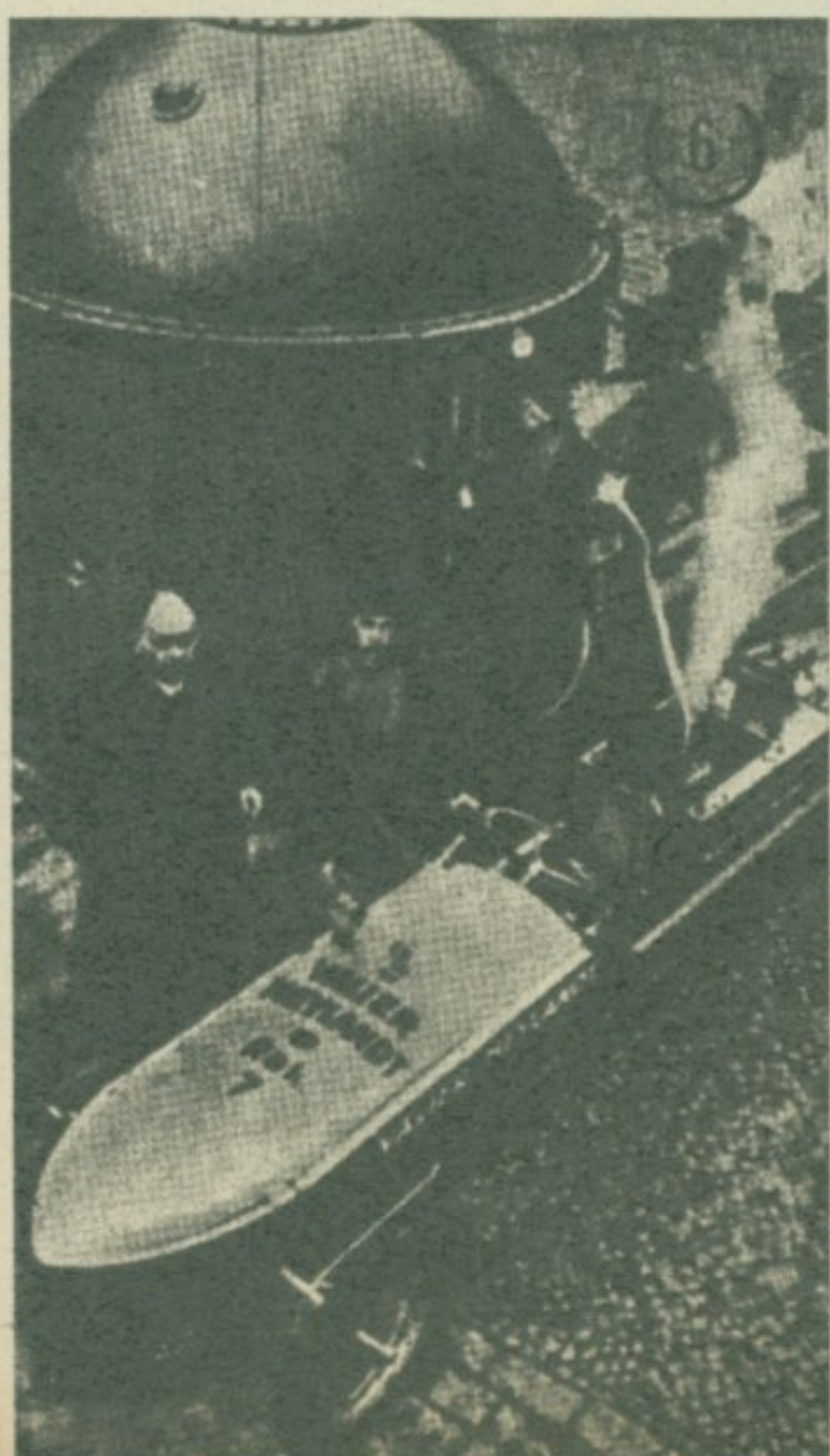
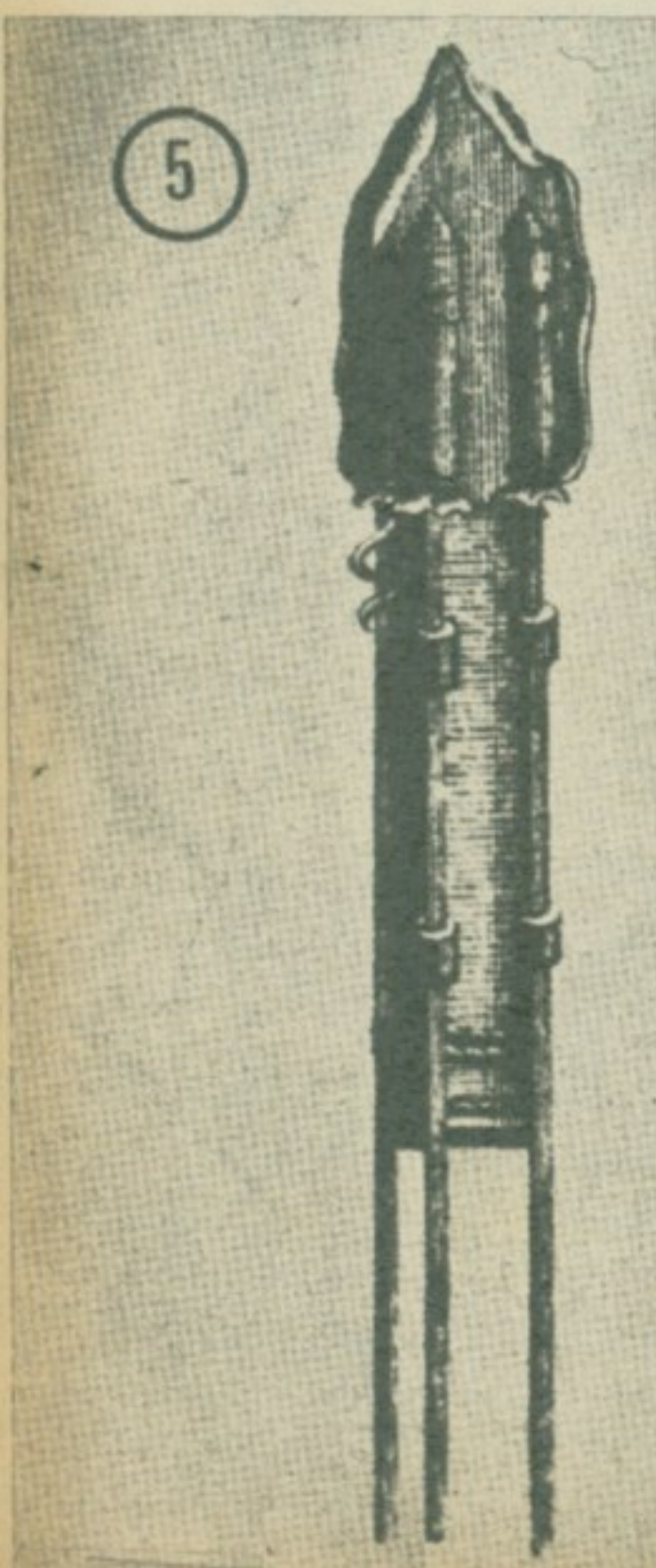
Само подземна фабрика у Нордхаусену производила је 30 Фау-2 дневно и 1944. Немачка их је имала 12 хиљада! Главни циљеви Фау-2 били су Лондон, на који је бачено 2000 ракета, и Антверпен гађан са 1600 Фау-2. Ракета Фау-2 била је дугачка 14 м, имала је пречник од 1,70 м и експлозивно пуњење од 975 кг.

Немци су направили и пројекте за разне ракете земља-ваздух, односно ракете које би биле теледириговане са земље против авиона, као и ракету А-9, у ствари диновску Фау-2 домета 5600 км предвиђену да из базе у Немачкој бомбардује — Сједињене Државе! Овај пројект није завршен пошто је Немачка у међувремену капитулирала.

Усавршавањем ракета настављено је после рата сивитим темпом. Тако су настале јоносферске ракете које су између 1946. и 1954. по први пут достигле јоносферу. Оне су биле „преци“ данашњих међупланетарних ракета. Ово, међутим, већ задира у област астронаутике.

Што се тиче ратних ракета, треба поменути ракете земља-земља, земља-ваздух, ваздух-ваздух и сличне, тако назване у зависности да ли се лансирају са земље или из ваздуха на земљске или ваздушне циљеве. Ту спада и ракета напалм-запаљива смеша убиствене ефикасности — коју су Американци, на ужасавање читавог света, употребљавали у Кореји и Вијетнаму.

Тако је текла историја ракета, „летећег оружја“ чији будући циљ може и сме да буде само један: да омогући човеку истраживања Сунчевог система и читавог свемира.

СПОРТСКА КВИЗИЈАДА

РАЈКОВИ ТРОФЕЈИ

Знате ли колико је голова дао Рајко Митић за наш државни фудбалски тим: преко 10, преко 20, преко 30?

Ово је најдрагоценији трофеј у југословенском фудбалу. Знате ли ко га осваја?

У финалу светског фудбалског првенства одржаног 1974. године Западна Немачка победила је Холандију. Знате ли резултат?

Оба боксера налазе се на поду. Знате ли којем од њих двојице судија броји?

Да ли је спидвеј олимпијска дисциплина?

ОДГОВОРИ:

1. Рајко Митић дао је 32 гола за нашу репрезентацију. 2. Ово је пехар Арута Тита а осваја га победник Фудбалског купа Југославије. 3. Западна Немачка победила је Холандију са 2:1. 4. У овом случају судија броји обојици боксера. 5. Спидвеј није олимпијска дисциплина.

Слобода се брани и оружјем...

12

У 18. веку машта проналазача и даље буја. Они измишљају све необичнија оружја међу којима је запажен и овај пиштољ комбинован са прибором за јело: ножем,

виљушком и кашиком. Сем податка да је ово оружје израђено 1786. године не зна се ни где је настало ни да ли је уопште било употребљиво.

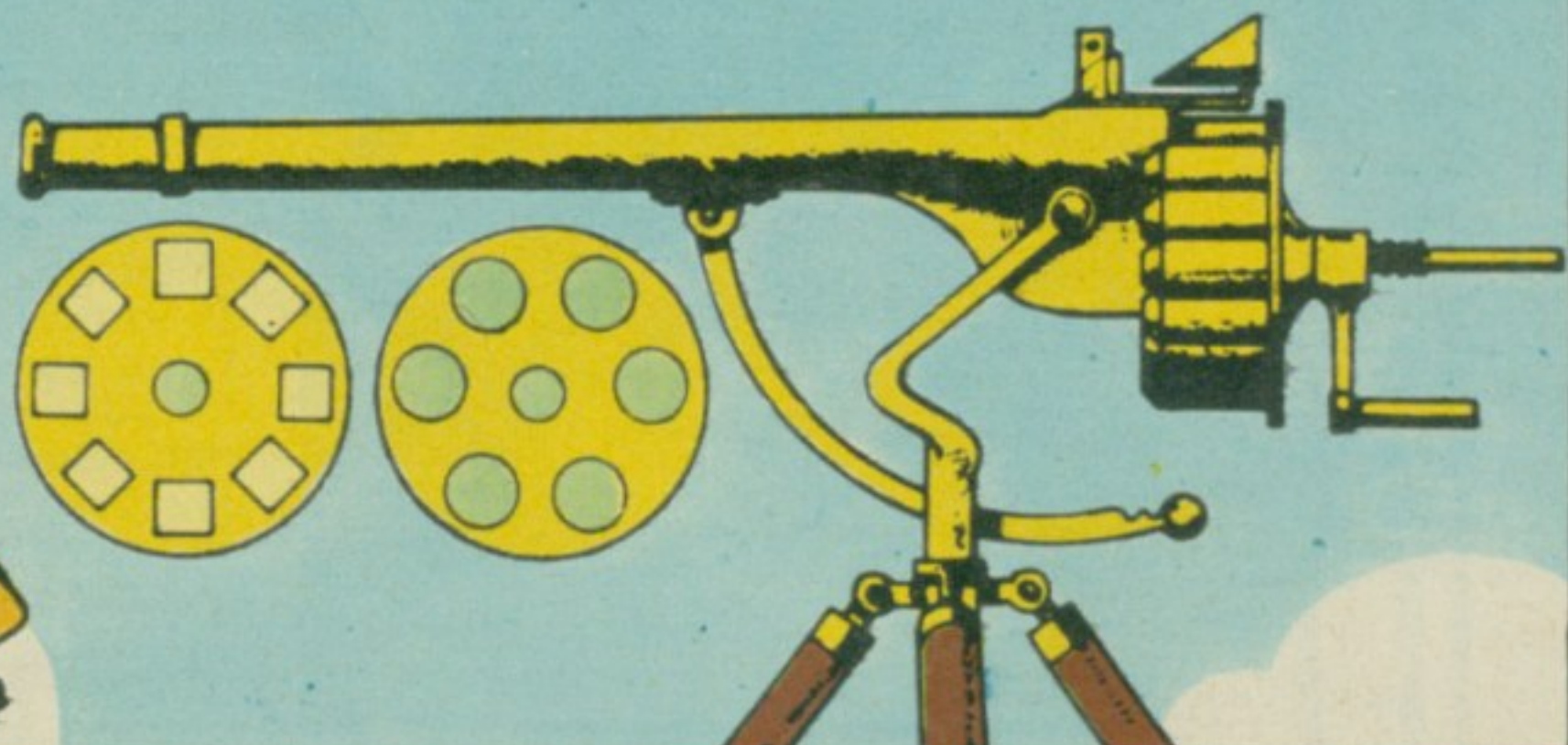
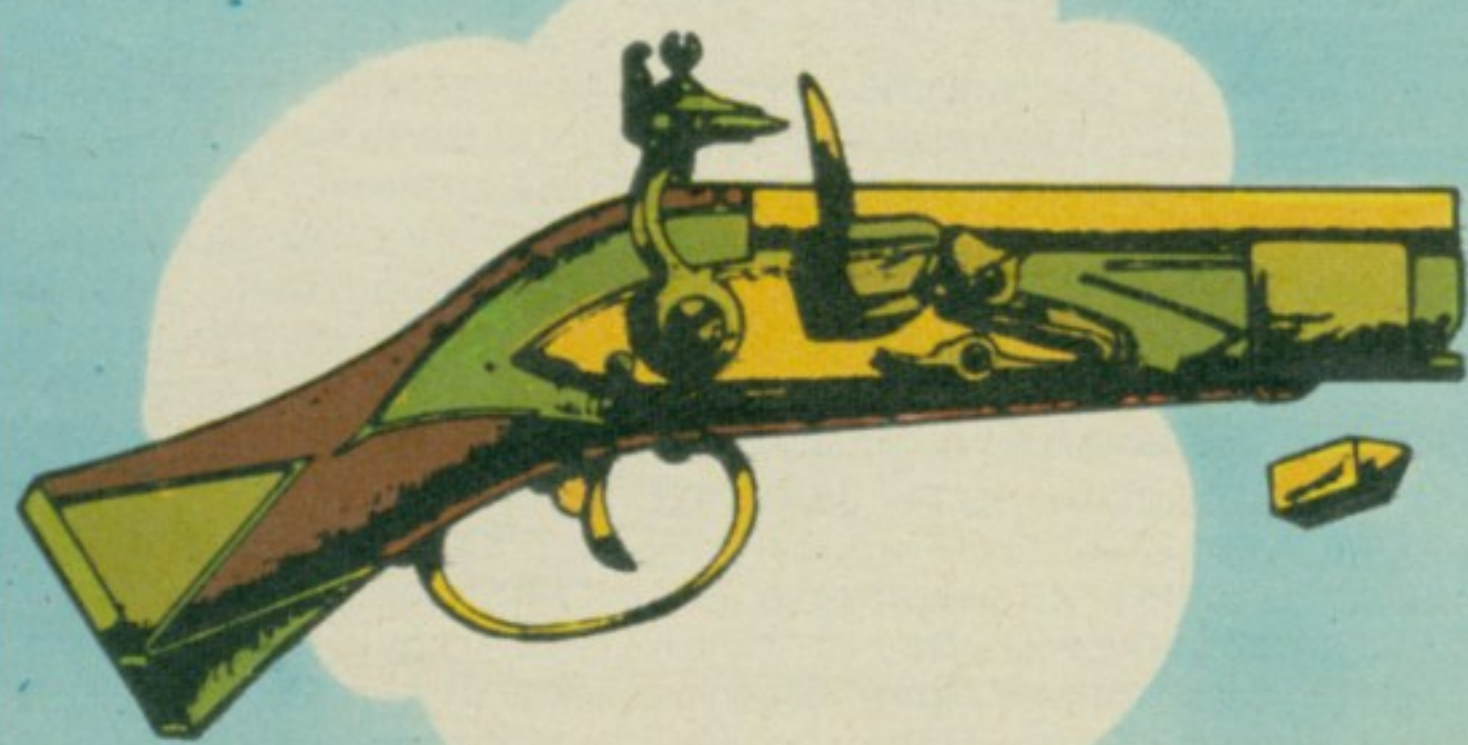
Ова је пиштољ, назван „пачија нога“, са четири цеви пронађен у Лондону 1770. године.

Ни за овај пиштољ, чији су меци били четвртасти, нема података. Може се само претпоставити да је његов проналазач био инспирисан топом —

репетиром који је 1718. године изумео енглески бележник по имену Џ. Пакл. Овај топ имао је облик циновског револвера с буенцем са 6 до 12 округлих или четвртастих метака. Бу-

енце се ручно окретало. Упркос резултатима (испаљивао је 63 метка за седам минута) топ — револвер брзо је пао у заборав.

ТАЈНЕ БАЧКОГ СРЦА

НЕ ЉУТИ СЕ МНОГО

У мраку су
се назирали
наши црвене
носеби и
сјајне очи.

Та моја прва велика љубав није почела ни у школској клубу, нити на оном уобичајеном летњем распусту, налетела је некако изненада, да не кажем непредвиђено. Била је зима и то каква! Снег до колена, улице замрзнуте, ноге вечито мокре... Петнаест дана распуста! У гостима код баке била сам најмлађа у друштву средњошколца и сви су ми већ постали досадни с тим својим старатељством. Разлика међу нама била је само две године — го тово никаква — али пошто је по бакином наређењу из лаз био до 9, упорно су ме сви пратили до куће. А тада је у друштво улетео Данко. Није био нов, друти су га познавали из основне. Ипак, до тада је имао своје другове, свој начин забаве и није с нама киснуо на корзоу или чукао у бископу. Одједном је свај матурант свако вече седео са нама, пио врућу кафу, причао о летовању, о ауто-стопу и вечно проналазио понеку нову „фору“ после које би се сви дуто смејали.

Убрзо привикли смо се једни на друге. Постали смо још бољи другови.

ГОЛОГЛАВИ

Имали смо тако обичај да почнемо с кафом и картама, па се после преселимо педесет метара виже на колаче, па онда негде ско осам завршимо у бископу.

је ускоро настојало на разне начине да првом приликом испари и остави нас саме, онако неозбиљне и несигурне, и шта нам је друго преостајало него шетња.

Једне смрзнуте јануарске вечери први пут ми је дотакао руку и ја, зачудо, нисам нимало била изненађена. Као да сам то очекивала. Тако нам је било топле и лепше. Дуто смо ишли загрљени, журили се, правили нове стазе по неизгашеном снегу, стресали тај исти бели светлцави покривач са стслелих грана дрвећа. Волели смо да будемо бели и мокри. Шалове, рукавице и капе потрпали бисмо у џепове и онако голглави шетали све док од хладних пахуљца које су падале и падале нисмо постали сирови бели. И наше косе, и мој капут, и његова ветровска и све, све би побелело. Само су се у мраку назирали наши црвени носеби и сјајне очи.

плим загрљајем и стотинама малих пољубаца.

— Још неколико дана и идеш? — изговорио је једанпут.

— Па, знаш да морам, школа...

— Стварно си много далеко одавде! — рекао је као да је то мени мило. — Пресели се код баке!

— Мислиш да не бих. Али, 'ајде немој све да схваташ много озбиљно, видећеш већ након месец дана, појавиће се још који црвени нос у близини. Није важно, наћи ће се ваљда још која девојка слична мени...

— Ти си луда — па то није исто!

— Нормално да није, али видећеш...

И, ето, тако. Свако вече завршавало се на углу моје улице, испод светилке покривене снегом. А била је у мом џепу нека креда (ваљда из школе) и свако вече у 9 и пет (обавезно сам морала да касним кући) после пошлупца за лаку ноћ, кад би Данко отишао, обично сам кредом на стубу светилке повукла још једну линију.

У првосту, то је значило још један дан мање.

били заједно. У ствари, оно што смо причали и нису били неки нарочити разговори. Напротив, причали смо о свему и свачему, често су то чак биле и глупости, а још чешће смо ћутали и ћутали, а ипак смо се одлично разумели.

БУДИ ДОБРА И НЕОЗБИЉНА

Последњи дан јануара. Пијемо кафу и причамо онако без везе о сасвим неважним стварима. Сви настоје да нас оставе саме, али ни Данко ни ја то не желимо. Види нам се у очима. Цело после подне већ седимо овде. Време пролази, мрак је већ одавно пао... Морам кући. Ујутру рано креће воз. Стварно морам кући. Поздрављам се са свима.

— Ђао до јуна!

— Еј, па не тугуј толико, то је само неколико месеци!

— Глупост, успиште нисам тужна, него снаж. Не иде ми се!

Данко и ја полако се вучемо улицом. Не иде нам се. Ђутимо. Ја бројим кораке. Још седам до угла. Већ смо под светилком. Још увек ћутимо. (Боже, ал' је ово тешко!)

— Знаш шта — рекла сам — 'ајде да се на брзину поздравимо и да збришемо. Биће нам лакше.

— Ипак немој!

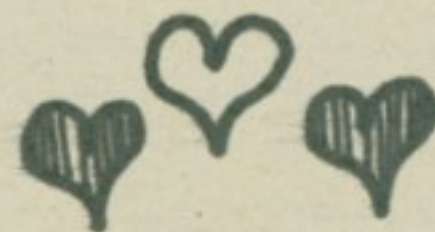
— Молим те!

— Добро (цмок). Буди добра, неозбиљна и увек насмејана као до сада. Волим те баш такву. Немој много брзо да ме заборавиш. Видиш, не знам шта бих више могао да ти кажем! Волео бих да ово не

схватиш много озбиљно — тако ћеш мање да тугујеш. Не, стварно... Знаш, нисам ја баш идеалан! Озбиљно, немој да се смејеш! Нисам навикао да се дуго вежем за девојку. А тебе сам стварно много заволео. Нећу ништа да ти обећам, али можда ти се некад јавим (цмок), ћао и не љути се много на мене.

— Ђао.

Шта сам друго могла. Суза ми је била ту негде. Окренула сам се и потрчала. Онда, на пола пута, нагло сам се окренула, вратила се до светилке, промрзлим прстима из џепа извукла комад креде који ми је престао и брзо препрчала све оне мале беле линије. Тада стварно нисам могла да задржим сузе. Потрчала сам кући и још дуто, дуто плакала те ноћи.

По повратку кући почетком школе још сам прилично дуго размишљала о Данку. Знала сам да је бесмислено, па ипак... Била сам сигурна да ми неће писати. Преварила сам се, али само за малчице. Следеће зиме, честитао ми је Нову годину. И то је било све. Баш све.

Летос сам га опет видела. Студира у Загребу. Њега године нису измениле. Остао је потпуно исти. Успели смо да прежалимо једно друго. Мени је ипак било теже. Сигурна сам. Био је моја прва велика љубав.

Соња Борисављевић,
Београд

(Хонорар: 250 динара)

Оглазак

Прво су црвени
црво су руке шинегле
и поједноставиле се с ваздухом
који је постојао илав иде си остала.
Далјина те је затим претворила у танку
у малу црну танку без очију без косе без ноју.
На крају: као камен си претиела у воду раздвојине.
Најзад си целовиша по икад на дну овој сећања.

Стеван Ракиковић
(1920)

Што је најцрње, нас ти филмови успиште и нису привлачили. Било је досадно, хладно и једини је излаз био у том бископу. Онда је одједном зима мало попустила. А можда ми се само чинило. Занемарили смо бископ и од тада смо свако, али баш свако вече седели на каменим степеницама Друге основне. Била је то нека ужасно стара и ужасно хладна зграда, али у сваком случају имала је дивне степенице. Друштво

И били смо стварно срећни.

ТО НИЈЕ ИСТО

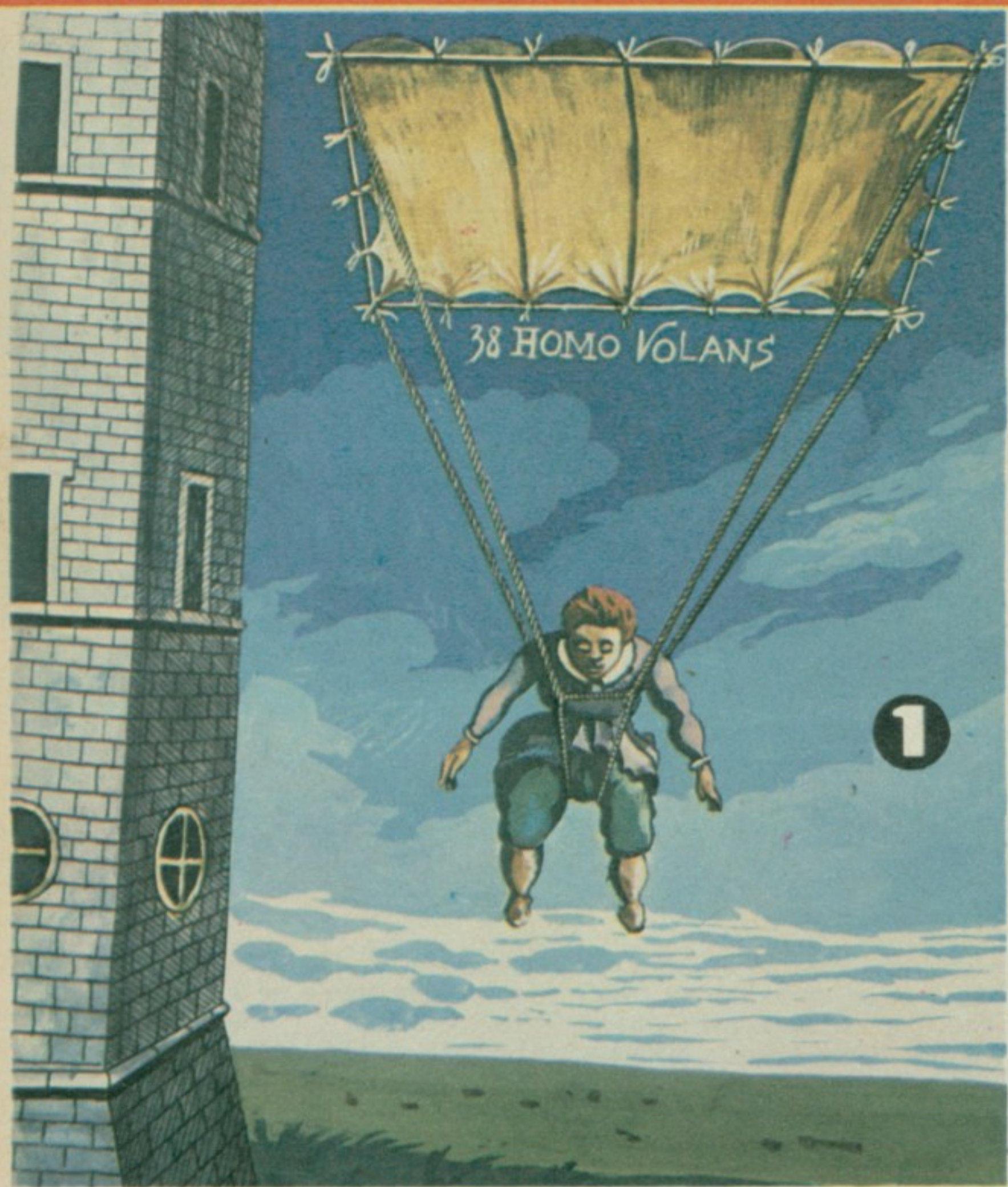
Уморни седали смо на снегом покривене степенице, причали, смејали се, препирали због неважних ствари. Често смо хватали прудве и започињали мали бели рат. Задихани прејали смо се великим то-

И онда, одједном, кад сам добро све прерачунала по три пута да не бих случајно погрешила, видела сам да су остала још два дана. Мало, исувише мало. И баш ти последњи дани прошли су најбрже. А нама су били најтежи. Знала смо да је то крај. Били смо свесни да не постоји писмо које је могло да замени наше сусрете и нису постojале речи којима смо могли да кажемо све оно што смо говорили док смо

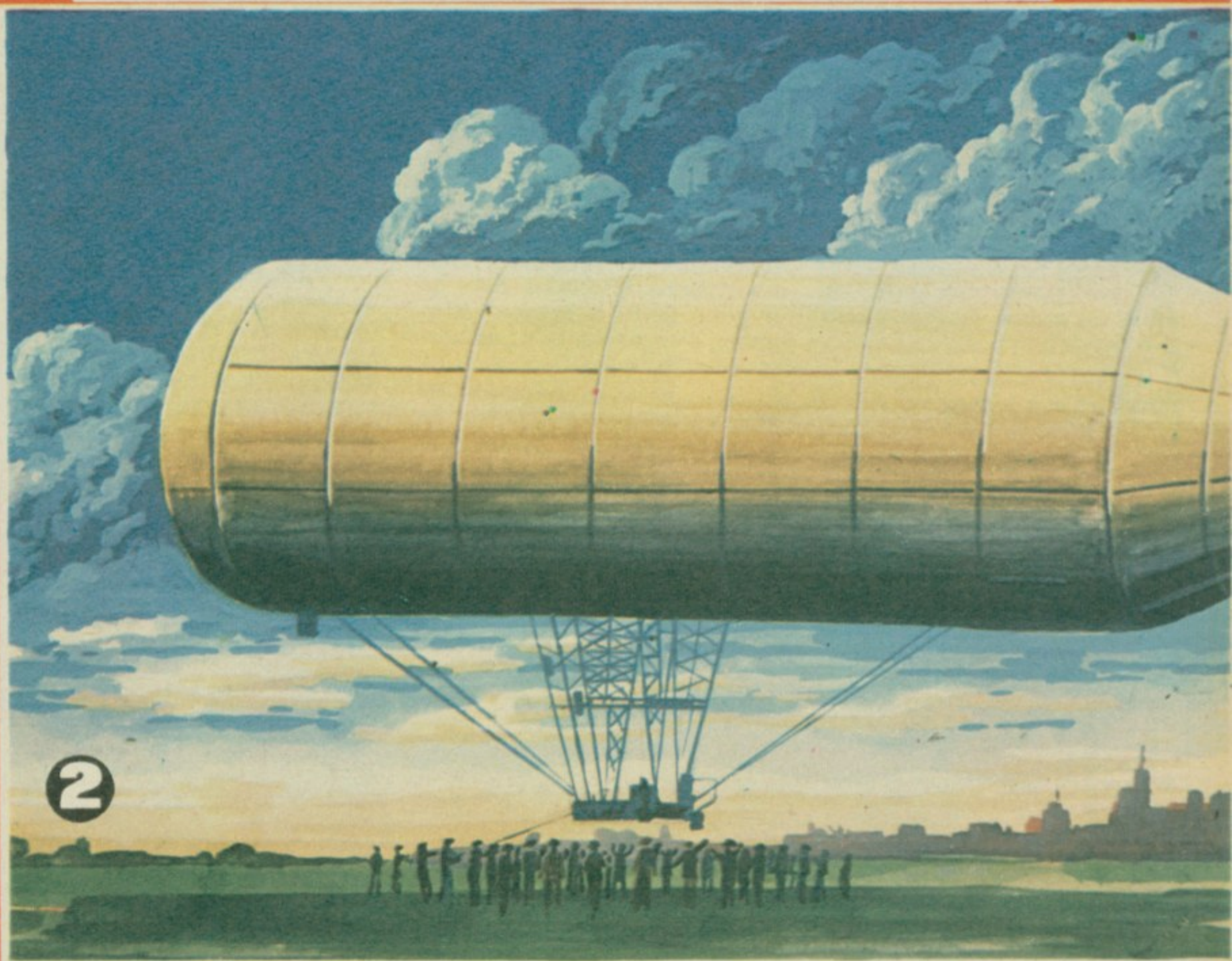
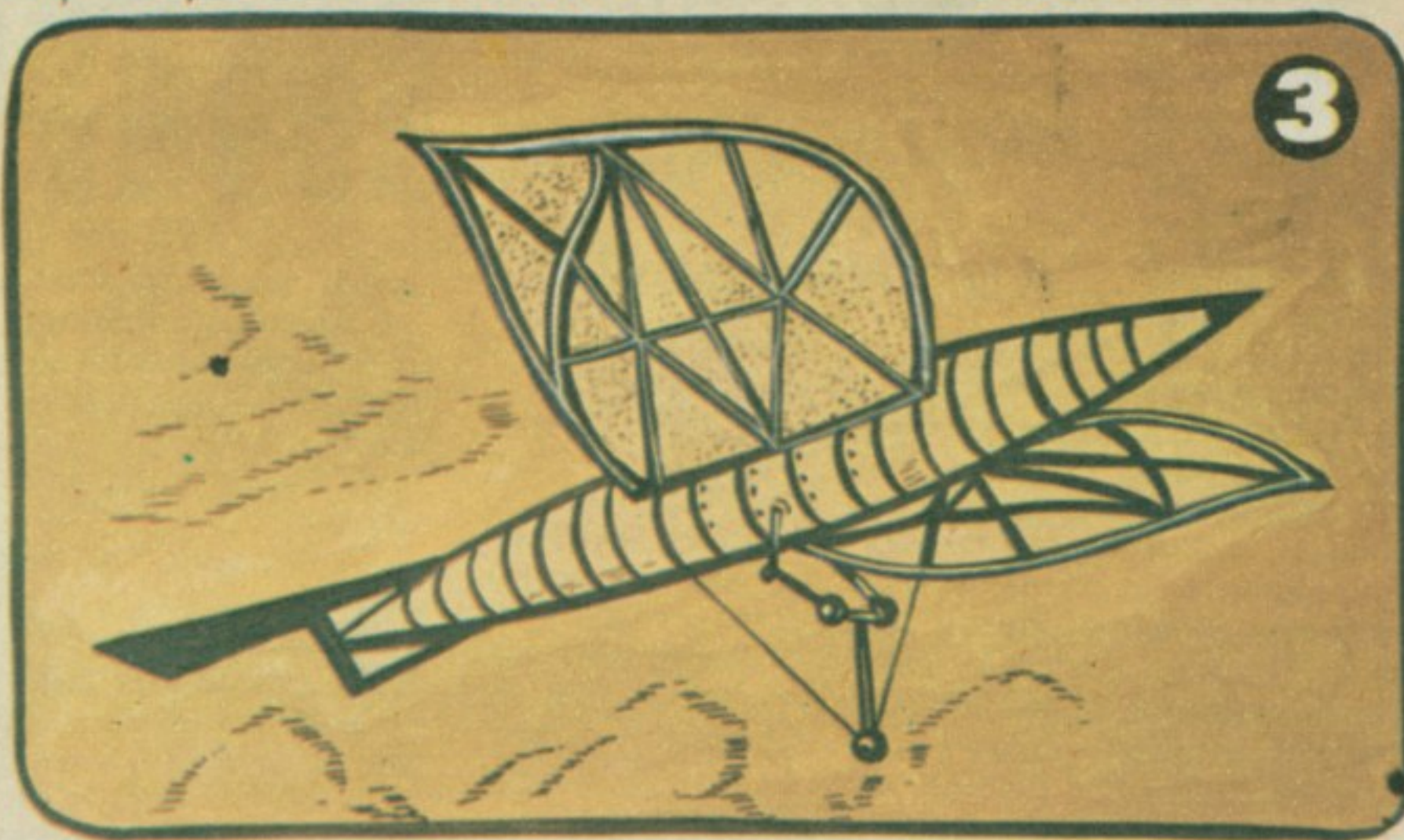
ПИОНИРИ НАШЕ АВИЈАЦИЈЕ

РУСИЈАНОВ ПОСЛЕДЊИ ЛЕТ

Воздухоплавательное судно или
аэроскафь Капитана Костовича

THE CAPTAIN KOSTOVITS AIRSHIP OF
AEROSCAPH

1. ЛЕТЕЋИ ШИБЕНЧАНИН — Пре равно 359 година Шибенчанин **Фауст Вранчић**, познат као лингвиста и теслог, направио је прве скокове са високих кула, торњева и звоника — помоћу падобрана који је сам конструисао! Вранчић је свој падобран израдио од јаког четвртастог платна, које је причврстио за оквир, и дебелог ужета. Основно је било да затремина „куполе“ буде сразмерна са тежином летача. Овај изум Вранчић је описао у свом зборнику техничких проналазака „Нове машине“, објављеном 1595. у Венецији.

2. СЛАВА ЈЕ ПРИПАЛА ЦЕПЕЛИНУ — Загребчанин **Давид Шварц** годинама је радио на конструисању ваздушног брода којим би се могло управљати. Најзад, пројекат за метални балон дугачак око 48 м, са мотором „дајмлер“ од 12 КС који ће покретати четири елисе, био је готов и Шварц је 1893. патентирао свој изум. Први лет Шварцовог ваздушног брода одржан је 3. децембра 1897, петуна година дана после његове смрти, на берлинском војном вежбалишту Темпелхоф. Пред бројном публиком пилот Јагелс успешно је полетео и подигао брод на висину од 400 м. Тада је изненада спао преносни каиш са једне од елисе и летелица се, због тога што ју је пилот нагло спуштао, разбила. Слава проналазача Шварца припала је Фердинанду Цепелину који је откупио патент и створио диновске ваздушне бродове — **цепелине**.

3. ИЗГОРЕЛА У ХАНГАРУ — Двадесет осмостодишњи син војвођанског трговца и бродара са Дунава **Огњеслав Костовић**, који је већ неколико година живео у Русији, завршио је 1879. пројекат ваздушног брода чврсте дрвене конструкције, са бензинским мотором од 80 КС. Изградња Костовићеве летелице, назване „Русија“, трајала је пуних десет година. Али, пре него што је полетела она је изгорела у пожару хангара у којем је била смештена. Костовић се касније посветио другим проналазцима и до краја живота, 1916, пројектовао неколико успешних авиона, хидроавиона и амфибија.

4. ТАКО СЕ УЧИ — Користећи погодан ветар **Оскар Ржиха** из Марибора полетео је почетком 1909. на својој једрилици низ падине брда код Камнице. После више пробних летова успео је да направи мали рекорд: прелетео је читавих 600 м! Годину дана касније група младинаца из Београда, покушала је летење на падинама Кошутњака, код Хајдучке чесме.

5. БЛОУДЕК И ПЛАНИЦА — Прве летеће моделе Станко Блоудек израдио је још као дечак а кад је 1910. полетео на једрилици коју је сам направио, имао је само 20 година. Следеће године конструисао је авионе „либела I“ и „либела II“ са мотором од 12 КС. На његовим авионима чувени аутомобилиста Чермак, касније пилот, правио је турнеје по Европи а летео је и изнад Београда и Загреба. Блоудек је конструисао укупно петнаест авиона а прославио се као конструктор познате смучарске скакаонице на Планици.

6. ПОСЛЕ БРАЋЕ РАЈТ — Први Југословен који је полетео авионом, само шест година после браће Рајт, био је **Едвард Русијан**. Он се вирио у небо 25. новембра 1909. са пољане Мала Ројица код Горице на авиону ЕДА-1 који је сам конструисао. Са Михајлом Мерћепом Русијан је конструисао авион којим је крајем 1910. летео у Загребу. У јануару следеће године Русијан и Мерћеп стижу у Београд. Иако је дувала снажна кошава, Русијан је 9. јануара, као што је било заказано, полетео са пољане испод Калемегдана и направио круг изнад града. На повратку, авион је већ био наомак циља кад га је ухватио снажан ветар, сломио му крила и бацио га на бедеме Калемегданске тврђаве! Тако је први југословенски летач постао и прва жртва нашег ваздухопловства.

7. СПАСОНОСНИ ПАДОБРАН — Службеник љубљанске железнице **Антон Ојстер** испробао је 1913. пред војном комисијом у Бечу свој падобран намењен за спасавање посаде ваздушних балона. Ојстеров падобран примљен је с великим одушевењем; касније је спасао животе многим људима који су морали да скачу из ваздушних балона захваћених пожаром. Пет година после овог првог изума Ојстер је конструисао падобран помоћу којег је могло да се скаче и из авиона!

8. У ОКРЕТУ СМРТИ — Тек што је научио да пилотира, млади Сплићанин **Ватрослав Булимбашић** почео је да увежбава акробације у ваздуху. Ујесен 1913. успео је пред узбуђеним посматрачима да направи лупинг, називан тада окрет смрти. Ову опасну фигуру пре њега извели су само Рус Несторов и Француз Пегуа. Вешт и храбар пилот, Булимбашић је изводио своје акробације широм Европе.

НАСТАВИЋЕ СЕ

Текст: ШИМЕ ОШТРИЋ

ЉУБАВНИЦИ ИЗ ВЕРОНЕ

Млади коњички капетан у оставци гроф Луиџи да Порто, који је због задобијених рана морао да напусти војску, путовао је једног дана 1526. из Градиске у Удине. Пут дуг, јахање напорно и досадно и капетанов посилни, неки Пелегрино из Вероне, да би рањеника разонодио, испричао му је стару легенду из свог родног краја — како су се страшно волели и због љубави страдали Ромео и Ђулијета.

Грофа Луиџија да Портоа веома је потресла тужна историја. Чим је стигао кући, написао је причу коју му је послили исприповедао о несрећним љубавницима из Вероне и посветио је својој лепој рођаци Луџини Саворњано.

Прича је штампана у Венецији 1531. године и одмах је доживела успех. Тадашња читалачка публика извукла је из дирљиве повести практичан закључак да не треба претеривати у љубави која на крају редовно доводи до брига и

ДА ЛИ СУ РОМЕО И ЈУЛИЈА ЗАИСТА ПОСТОЈАЛИ? МАДА ИХ НЕ ПОМИЊЕ НИЈЕДНА ХРОНИКА ТОГ ДОБА, НИ ЈЕДАН ЈЕДИНИ ПОДАТАК ИЗ СТАРЕ ПОВЕСТИ ЊИХОВОГ РОДНОГ ГРАДА, МНОГИ ИСТОРИЧАРИ ДОКАЗУЈУ ДА ОНИ НИСУ САМО ПЛОД ЛЕГЕНДЕ.

Када је прича стигла и до Енглеске, млади Вилем Шекспир управо је у Лондону почињао каријеру драмског писца, глумца и оснивача позоришта. Он се одмах загрејао за тему и на основу Банделове новеле написао је „Ромео и Ђулијета“, драму у стиховима која је први пут изведена 1596. у Лондону.

Нежна љубавна драма са трагичним крајем прославила је Шекспирову позоришну дружину Чемберлен и напречац освојила публику својим ненадмашним

о трагичној љубави Ромеоа и Ђулијете.

ЉУБАВ НА ПРВИ ПОГЛЕД

Према причи, у лепом италијанском граду Верони живе су почетком 14. века, за време владавине Бартоломеа дела Скале, две угледне племићке породи-

цају поруку да кришом дође у гробницу Капулетових и своју жену тајно одведе у Мантову.

Но, пре ове поруке Ромеоу стиже вест да је Ђулијета умрла и он долази у Верону, скаче у њен гроб и испија отров да би умро покрај своје драганае. После одређеног времена Ђулијета се буди, пошто је напитао престао да делује, и крај себе угледа мртвог Ромеоа. Не caseћи часа вади његов нож и убија се. Очајни родитељи, крвни непријатељи, мире се, прекасно, над телима своје мртве деце.

ДОКАЗИ И ПРОТИВДОКАЗИ

Независно од фантастичног успеха Шекспирове драме и обичне људе и историчаре одувек је мучило питање да ли су Ромео и Ђулијета заиста постојали.

Сама прича у доба када је живео њен први писац гроф Да Порто, није била нова. Слична се јавља још у антици у миту о Пираму и Тизби. Њих двоје, љубавници из старог Вавилона, одлучили су да заједно побегну пошто им родитељи нису дозволили да се венчају.

Тизба је прва стигла на место састанка, ту ју је напала лавица и девојка је, бежећи, изгубила вео. Када је Пирам угледао звер и окрвављени вео, помислио је да је животиња растргла његову драгу и убио се. Тизба, чим је схватила шта се догодило, пробола се истим мечем.

Међутим, занимљиво је да се имена Монтекијевих и Капулетових помињу у „Чистицишту“, другом делу Дантеове „Божанствене комедије“, и то као две захрањене породице.

Противници теорије да су Ромео и Ђулијета историјске личности тврде, међутим, да се Дантеови сти-

хови не могу узети као доказ. Пошто већина његових стихова има двосмислено значење сматра се да је он само набрајао моћне италијанске породице, разједињене политичким размирицама.

Али, они који тврде да су славни љубавници из Вероне постојали имају добре доказе: у Верони је живела породица Дал Капело чији је један огранак још од 13. века становао у кући која се зове „Ђулијетина“. Улица у којој се данас налази та кућа назива се Дал Капело. Историјари, даље, тврде да су Дал Капело били љути непријатељи веронске породице Монтиколи. Ови би опет, били преци Ромеоа, а сигурно је да су становали у кући која носи назив „Ромеова“.

Ова два презимена, Дал Капело и Монтиколи, лако се претварају у Капулети и Монтеки, али нема ни трага ни гласа о Ромеоу и Ђулијети. Чињеница је да их не помиње ниједна хроника тога доба, ни један једини податак из старе историје Вероне, која је, иначе, бележила и безначајније догађаје.

Али, у Верони постоји Ђулијетин гроб, чувени гроб на који се позивају они што тврде да су ови љубавници некада заиста постојали. Историчар Замбели сматра да је 1303. године, када су Ромео и Ђулијета трагично умрли, доз вољено да заједно буду сахрањени у гробници крај зида капуцинског манастира.

Крајем 16. века, пошто су људи из читаве Европе нагнули на ходочашће и тиме узнемиравали калуђере, гроб је испразњен, очишћен и претворен у цистерну за воду. Горња плоча временом је пропала. Али, ни то није зауставило најездзу посетилаца.

У 19. веку песници су листом долазили да траже надахнуће на овом гробу, међу њима и славна имена као што су Пол Валери, Алфред де Мисе, Хајнрих Хајне, Чарлс Дикенс...

Општински оди Вероне су 1898. одлучили да уреде легендарни гроб. Године 1910. постављена је и Шекспирова биста у знак захвалности за бесмртне стихове који су овековечили тужну љубавну историју.

Тако већ вековима два презимена, две куће и празна камена гробница подгревају легенду у коју једни слепо верују док је други оспоравају и приписују бујној народној машти. Права истина вероватно никада неће бити откривена.

Б. Дожић

неприлика, а понекад и до трагедије.

ПОСЛЕДЊА ЖЕЉА

Убрзо су мотив о љубави Ромеоа и Ђулијете прихватили и други писци и појавиле су се разне верзије приче, мање или више успешне, измењене и „дописане“ маштом самих аутора. Најбољу је направио калуђер Матео Бандело, иначе писац познатих новела. Он се потрудио да сачува основну нит изворне приче обогативши је новим детаљима и личностима.

уметничким квалитетима, тим пре што се баш у то време у самом Лондону одвијала слична трагедија.

Енглески Ромео и Ђулијета били су племенита леди Кетрин Греј и гроф Хертфорд, који су бачени у злогласну тамницу Тауер јер су се венчали без пристанка свемоћне краљице Елизабете. Нежна леди Кетрин брзо је умрла а последња жеља — да види свог вољеног супруга — није јој била услишана.

Шекспирова драма изведена је од тада безброј пута и нема позоришне на свету са које се нису чули лепи и узбудљиви стихови

це, смртни непријатељи Монтеки и Капулети. Једнога дана, на балу, случајно су се срели и на први поглед заљубили син Монтекијевих Ромео и Капулетова млада кћи Ђулијета.

Од тог часа они не могу да живе једно без другог, кришом се састају на Ђулијетином балкону и тајно венчавају уз помоћ Ђулијетине дадиље и старог калуђера дон Лоренца. Међутим, Ромео мора у прогонство због случајног убиства најдражег Ђулијетиног рођака, а њу родитељи хоће на силу да удају за младог грофа Париса.

Калуђер и дадиља још једном прискачу у помоћ: Ђулијети дају напитао од кога ће обамрети, а Ромеоу

Цвеће за Ђулијету

Унутрашње двориште Ђулијетине куће у улици Капело рестаурирано је и посетиоци могу даноноћно да му се диве и — уздишу. Висок зид обрастао бршљеном прескакао је ноћу млади Ромео да би кришом дошао на састанак са својом драгом. Палата је из XIII века и припадала је познатој породици Дал Капело, односно Капулети, Ђулијетиним прецима.

Према легенди и Шекспировој драми у мрачној крипти гробнице Капулетових, где је пребало да се састану Ромео и Ђулијета и побегну у Мантову, одиграла се трагедија. Мислећи да је његова љубљена мртва Ромео је испио отров. Ђулијета је, када се пробудила и крај себе угледала леш драгог, зграбила његов нож и зарила га у своје груди. Овако је то представио А. Буза.

Овај мали готски балкон најславнији је балкон на свету — на њему су тајно водили љубав Ромео и Ђулијета! На зиду испод њега, са леве стране, налази се мермерна плоча са неколико урезаних стихова из Шекспирове драме на енглеском језику и италијанском преводу: „... Ал' тихо! Шта светли то кроз прозор тај? Гле, то је исток, а Ђулијета сунце... Ево ми драге, ево љубави“. То су речи заљубљеног Ромеоа из II сцене II чина.

Од некадашњег старог капуцинског манастира покрај чијег зида су, како неки тврде, а други оспоравају, сахрањени 1303. године Ромео и Ђулијета, остало је само унутрашње двориште са стубовима и сводовима и Капела светог Фрање. За време другог светског рата бомба је погодила место крај манастира где је некада монах дон Ђоренцо тешио и венчао заљубљени пар.

Пазан Ђулијетин гроб у капуцинском манастиру, упркос томе што многи сматрају да у њему сна никада и није почивала, заковима је мета романтичних ходочасица. Гроб је увек покривен цвећем што га доноси и стари и млади. У зиду манастира и данас постоји отвор у који многе руке спуштају писма намењена Ђулијети, а Верони је заувек остао назив „Ђулијетин град“.

После дугогодишњих верских ратова између католика и протестаната које су у Француској звали — хугеноти, најзад се у августу 1572. године појавила нада да ће доћи до трајног помирења између две завађене стране. Вођа протестаната, краљ Наваре Анри Бурбон, требало је ускоро да се венча са Маргаритом Ваола, сестром француског краља Шарла IX.

Да би присуствовали свадбеном слављу, у Париз су се сјатили племићи из целе Француске. Међу њима је било на стотине хугенота.

Неколико месеци раније на политичку сцену Француске ступио је хугенот адмирал Колињи Гаспар који је успео да се приближи малоумном краљу Шарлу IX. Краља су све чешће виђали у Колињијевом друштву али нико још, поготову не краљ, није слутио шта хугенотски адмирал смера. А Колињи је желео да Катарину Медичи, краљеву мајку која је уз војводу Гиза била најватренија присталица католика, што је могуће више удаљи од престола.

Није прошло дуго и адмирал Колињи је већ отворено почео да наговара краља да се најзад ослободи мајчиног старатељства. Сазнавши за то Катарина Медичи је била ван себе од беса. Уз помоћ војводе Гиза и свог другог сина, војводе Анжујског који су смртно мрзели Колињија, решила је да се ослободи неугодног адмирала.

ПУЦЊИ ИЗ ЗАСЕДЕ

Седамнаестог августа 1572. године свечано је прослављена свадба Анрија Наварског и Маргарите Валоа. И наредних дана настављене су свадбене свечаности. А у петак, 22. августа, када се Колињи враћао са заседања краљевског већа, из једне куће зачули су се пучњи. Метак није промашио адмирала, али није га усмртио. Колињијеви пратиоци улетели су у кућу али су тамо нашли само послугу која ништа није знала да им каже.

Ипак, у кући је поред једног прозора пронађена пушка с фитиљем. Колињијеви људи су брзо открили ко је пуцао на адмирала. Био је то неки Морвел, најамни убица чијим се услугама често користила Катарина Медичи. Али, Морвел је успео да побегне.

Француски краљ Шарл дознао је о атентату на адмирала за време свог убичајеног лоптања. Ударивши љутито лопту, повикао је:

— Зар никада нећу имати мира?! Стално немир, стално немир!

Краљ је пожурио да изрази своје саучешће старешини хугенота. Другог дана лично је посетио ранјеника у пратњи мајке, брата и свите. Колињи је

ИСТРЕБИТЕ ЈЕРЕТ

том приликом замолио краља да са њим разговара насамом. Сви су изишли из одаје у којој је лежао ранјеник, па и Катарина, једва савлађујући свој немир.

На повратку, Катарина је упитала краља о чему је разговарао с Колињијем. Краљ је одговорио да му је адмирал саветовао да узме у своје руке власт коју му је отела мајка! Катарина је тада чврсто од-

Шарл је био изненађен, али с мајком и братом није могао, лако изићи на крај.

— Ако је то једини начин да се сачува мир, добро, нека буде... — рекао је. — Али — повисио је глас у изненадном бесу — нека се с Колињијем истребе и остали јеретици. Тако нико више неће мо-

Војвода Гиз је обрисао крв с лица убијеног и рекао: — По знајем га!

лучила да ликвидира опасног непријатеља.

СВИ СЕ ПРЕТВАРАЈУ

Још истог дана Катарина Медичи и војвода Анжујски отворено су саопштили краљу да је Морвел пуцао на Колињија по њиховом наређењу, да ће адмиралове присталице свакако сазнати истину и да треба ићи без устручавања до краја — разрачунати се коначно с вођом хугенота.

Њи да приговори краљу што је прекршио дату реч да ће поштовати мир између католика и хугенота!

Париз је одмах подељен на округе и сваки округ дат је у надлежност посебно одабраним поверљивим лицима. Хугенотима се ни-

шта добро није спремало.

Војводи Гизу дато је право да убије Колињија. Катарина Медичи, око које су се већ били окупили њени верни сарадници хитно је позвала бившег старешину престониčkih трговаца Марсела, једног од

најватренијих католика и, по речима полицијских власти, незваничног краља Париза.

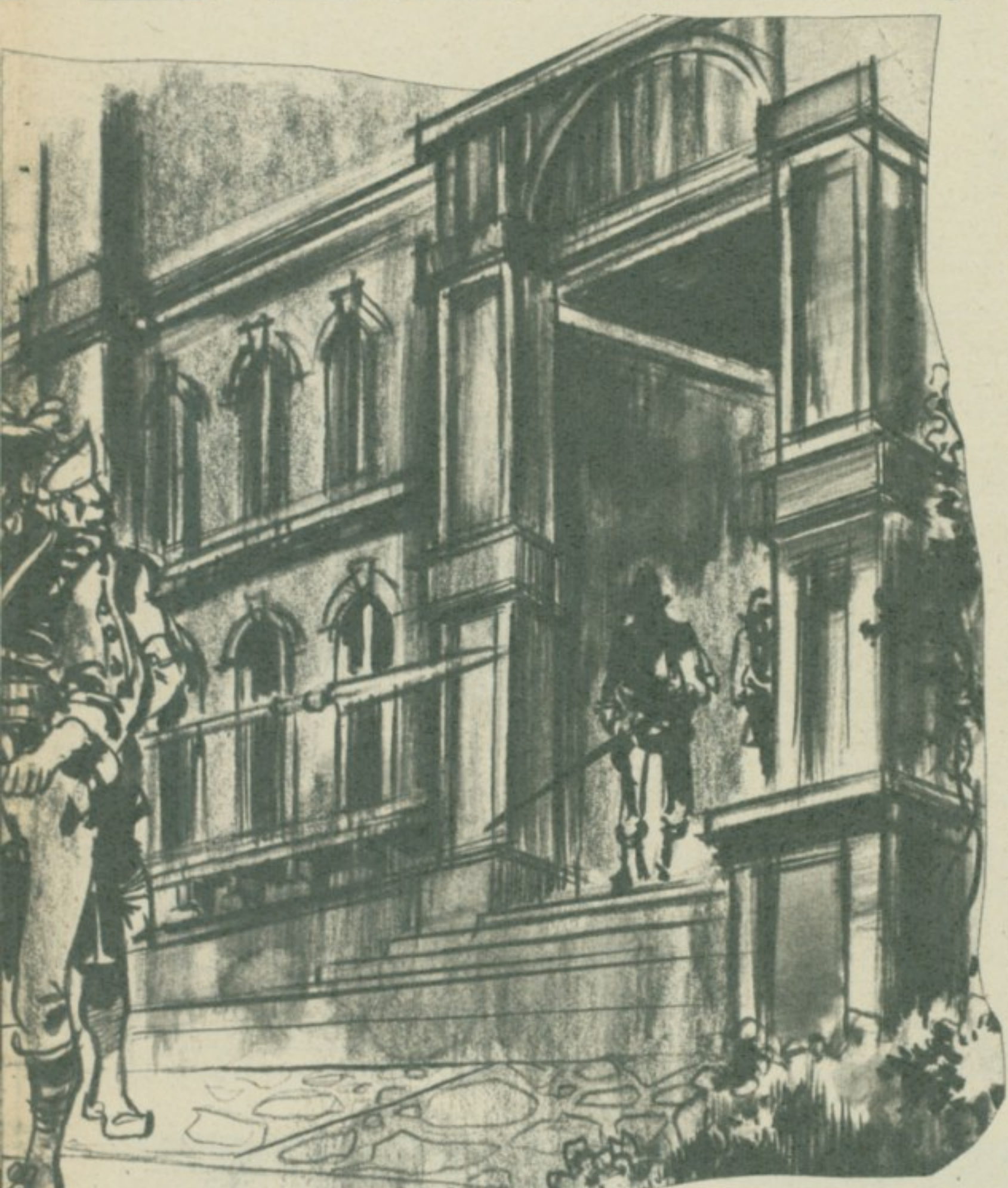
— Колико људи можете, у року од двадесет четири часа, ставити на располагање краљу? — упитали су га.

— Тридесет хиљада... и нешто више! — одговорио је Марсел.

То је било довољно за извођење плана који су припремили католици. Марселу је наређено да ступи у везу с руководиоцима округа који су били дужни да из сваке куће мобилишу по једног човека. По договору, увече тога дана

У НОЋИ УОЧИ СВ. ВАРТОЛОМЕЈА 1572. ГОДИНЕ
У ПАРИЗУ ЈЕ УБИЈЕНО ОКО ТРИ ХИЉАДЕ ЉУДИ,
ЖЕНА И ДЕЦЕ – ЗАТО ШТО СУ БИЛИ ХУГЕНОТИ.

ГИЖЕ!

биће осветљени прозори свих католичких кућа.

Капетани округа скупили су се код војводе Гиза и примили исцрпна упутства. Грозничаве припреме већ су у подне тога дана, 23. августа изазвале велико, али добро прикривено узбуђење у Паризу.

Увече је 1.200 војника наоружаних пушкама распоређено дуж реке Сене; највише их је било недалеко од Улице Бетизи, где је адмирал Колињи станао. Покрети трупа нису могли да остану незапажени. Хугеноти су приметили да се нешто спрема па су, плашећи се за Колињија, послали краљу изасланика с молбом да им да један одред војника који би чувао адмиралову кућу. Краљ

ка сместило се у две бакалнице поред адмиралове куће. За њима је одмах дошао краљевски интендант и пренео краљево наређење да сви католички племићи који станују у близини напусте своје станове. Хугенотима је наређено да се уселе у испражњене станове како би били безбеднији а и налазили се близу свог адмирала.

Увече је у Колињијевом стану одржано саветовање вођа хугенота. Један од присутних трезвено и упорно је захтевао да се одмах оде из Париза. „Ако буде потребно, мачем ћу прокрчити пут“, рекао је. Међутим, већина није видела да је опасно остати у Паризу. Саветовање се завршило касно и учесници су се мирно разишли.

Анри Наварски и принц Конде, који су такође присуствовали састанку, вратили су се у Лувр. Код Колињија је остало само неколико људи из куће и пет најамних швајцарских војника.

Враћајући се у дворца Анри Наварски и његова свита били су изненађени необично великим бројем ватри у прозорима, мада је била дубока ноћ. У дворцу је такође владала необична живост — свуда су се виделе ватре, сви су били на ногама. Као да се нешто ишчекивало.

ПОСЛЕДЊИ ИЗ ЛУВРА

Касно увече у Лувр је позван Шарон, старешина париских трговаца, Марселов наследник. Речено му је да је откривена хугенотска завера и да је одлучено да се она преухитри низом мера које ће обезбедити краљевску породицу, престоницу и читаву државу.

Шарон је добио наређење да затвори сва градска врата, да скуп на једно место и повеже ланцима све чамце на Сени, да стави у приправност све полицијске страже и све становнике који су способни да носе оружје, да распореди одреде у свим окрузима, постави топове на Горски трг...

Већ су биле обележене све куће у којима су становали хугеноти. Припреме, за које је речено да су одбрамбене мере, у поноћ су, како је то закон захтевао, убележене у књигу градске управе.

Последњи хугенот коме су дозволили да напусти Лувр био је Ларошфуко, добродушни дебелко, стални краљев партнер у разним играма. Краљ му је саветовао да преноћи у његовим собама, али он је учтиво одбио и кренуо у свој стан у Улици Сент Оноре.

У току ноћи, у заказано

Адмирал Колињи Гаспар

време, гомила убица, под вођством војводе Гиза, појавила се у Улици Бетизи. Гардисти су се придружили војводиной свити. Брзо су разбили врата на Колињијевој кући. Адмиралове слуге пале су под ножевима војводиних људи и само неколико хугенота успело је да побегне кроз прозор.

НЕ ШТЕДЕ НИ ДЕЦУ!

Гомила је провалила у Колињијеву собу и после неколико минута масакрирано мртво тело старог адмирала бацили су кроз прозор пред Гизове ноге. Војвода је сјахао с коња и обрисао крв с лица убијеног.

— Познајем га! — кратко је рекао, а онда узвикнуо:

— Убијајте! Убијајте!

У Паризу су звона позивала на узбуну. Наоружани католици упадали су у куће хугенота убијајући све одреда — младе и старе, људе и жене, децу на рукама мајки и болеснике који нису били у стању да устану из кревета. Убијали су свугде: у собама, на степеништу, на уским улицама, на крововима, на трговима, у таласима Сене у којој су људи покушавали да нађу спас и у коју су католици бацали хиљаде лешева.

У Лувру су хладнокрвно истребљивали свиту Анрија Наварског. Сам Наварски под претњом смрти, морао је те ноћи да прими католичанство.

Посматрајући ужасан призор у Паризу, шпански посланик је пожurio да обрадује свога господара шпанског краља Филипа II: „Док ово пишем, они их све убијају; цепају са њих одећу, вуку по улицама, плачкају њихове куће, не штеде ни децу!“

Не може се рећи да хугенотски вођи уопште нису имали своје уходе у непријатељском табору, да нису настојали да добију обавештење о акцијама непријатеља. Али, то су чинили од случаја до случаја, сваки по својој иницијативи и без везе са другима. Нико од хугенотских агената није дознао, или није успео да своје обавести о тајни о којој су знале хиљаде и хиљаде људи.

Из књиге

„Пет векова шпијунаже“

КЊИГА ЕФИМА БОРИСОВИЧА ЧЕРЊАКА „ПЕТ ВЕКОВА ШПИЈУНАЖЕ“ У ДВА ТОМА ЧИТА СЕ У ЈЕДНОМ ДАХУ! ОБРАЂУЈЕ НЕ САМО ШПИЈУНАЖУ ОД ДАНА ЊЕНЕ ПОЈАВЕ ДО ДАНАС ВЕЋ И МНОГЕ ТРАГИЧНЕ ДОГАЂАЈЕ ИЗ ИСТОРИЈЕ.

ЗА СВОЈЕ ЧИТАОЦЕ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ ЈЕ ОБЕЗБЕДИО ДО САДА НАЈВЕЋИ ПОПУСТ: КЊИЖАРСКА ЦЕНА ЈЕ 160 ДИНАРА, А ПРЕКО „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ САМО 130 ДИНАРА ЗА ГОТОВО.

Штампане ћирилицом, са већим бројем илустрација, повезане у фино платно, са близу 700 страница обе књиге обухватају рат тајних служби у Европи, Америци и на Далеком истоку.

Књиге садрже истините приче о Пинкертону, Мата Хари, Госпођици Доктор, авантурама „Беле даме“, превареном Дрејку и другим познатим светским обавештајцима.

ИП „НАРОДНА КЊИГА“

11001 Београд, Шафарикова 11

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем ПЕТ ВЕКОВА ШПИЈУНАЖЕ у два тома

1. ЗА ГОТОВО по цени од 130 динара и платићу поштару кад ми донесе књиге (поузећем).

2. НА ОТПЛАТУ по цени од 160 динара у четири месечне рате по 40 динара. Прву рату од 40 динара платићу поштару кад ми донесе књиге и уплатнице.

(Име и презиме)

(Пошт. број, место, улица и број)

(Овера предузећа за купце на отплату)

(Потпис наручиоца)

У случају спора признајем надлежност суда у Београду. Наручбенице слати на адресу: „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, 11001 Београд, Македонска 29.

Dik
BROWNE

ХОТАР

СТРАШНИ

ОДЕ ГЛАВА, ЖИВКО!

МИСЛИО САМ ДА ТАЈ ЗАДАТАК МОЖЕ ДА ИЗВРШИ СВАКО ДЕТЕ. ПОСЛЕ СУСРЕТА НА ЈАСТРЕПЦУ ПРОМЕНИО САМ МИШЉЕЊЕ.

Не знам зашто, али био сам склон да потцењујем тежину задатка који су обављали партизански курири. У ствари, веровао сам да бити курир више приличи неком детету него одраслом борцу. А себе, седамнаестогодишњака, са неколико месеци ратовања, сматрао сам већ прекаленим борцем.

Једнога дана било је то за време седме непријатељске офанзиве, позвао ме је командант и саопштио да ме шаље на задатак: са Малог Јастрепца, где се налазио мој одред, треба да однесем писмо на Велики Јастребац. Планину сам добро познавао јер сам био из тих крајева. Зато ми и није било тако тешко да се провучем кроз непријатељске положаје; теже ми је било сазнање да сам, ето, од командира одељења „спао“ на курира. То ме је просто поразило. Покушавао сам на све могуће начине да уверим команданта да је боље да пошаље неког другог, али он није попустио. Није ми преостало ништа друго до — пут под ноге.

СРЦЕ У ПЕТАМА

Негде пред подне избих у подножје Ђулице, другог по висини врха на Великом Јастрепцу. Застао сам за тренутак да предахнем а онда почео да се спуштам јужном падinom. Сунце припекло, зној

липти са чела. А ја у оним чохањим панталонама и коожуху што ми је мајка на растанку дала.

Прешао сам још два-три километра. Врућина је бивала све неподношљивија и решио сам да се мало одморим. Оружје и калу са петокракосм сакрио сам у један грм јер сам се бојао да четници откуд не наиђу а писмо, за сваки случај, ставио у чарапу. Само што сам се опружио у хладу крошњатог храста, заспао сам.

Из сна ме прену душмански ударац у слабину. Скочио сам као опарен: преда мном се испречио висок, као од стене одваљен брадоња. Прелетео сам погледом по његовој умашњеној и поцепаној одећи а онда иза њега угледах колону која се кретала према врху. Срце ми је од страха кишло у пете. „Готово је с тобом“, помислих.

ПОСЛУШАН КАО ЈАГЊЕ

— Шта радиш ту? — упита брадоња.

— Чувам краве — слагах, у очају, упирући поглед у земљу.

— Пођи са мном! — друкну он и, узгред, опали ми такав шамар да сам се одмах опружио по земљи.

Подигао сам се брже-боље, обрисао руком крв која ми је цурила

из носа, затегао канап на панталонама и послушно, као јатње, пошао за њим. У том тренутку није ми на памет падало да му се успротивим.

Куда ли ме води, питао сам се. Што ме одмах не убије?

Ходао сам као у сну; ноге сам механички покретао, нисам ни гледао куда идемо. Једина мисао ми је била како да извучем живу главу и однесем писмо. Писмо, сину ми кроз главу.

Нога ме је пекла као да сам бос газио по трњу. Ови ме нису ни прегресли. Шта ако посумњају нешто и претресу ме? Оде моја глава! И не само моја већ и другова-бораца из одреда.

Није прошло дуго а брадоња ми натовари на плећа свој велики тежак ранац.

— Одакле си, балавче — упита ме подозриво.

— Из Плана — рекох име највећег села у Топлици. Нисам хтео да кажем да сам из Мршеља, села из кога су листови одлазили у партизане.

— Како се зовеш?

— Јеремић — слагах.

— Не познајем те — рече брадоња и тако ме крволочно погледа да ме обли хладан зној. — Не лажеш?

— Јок — једва промуцах.

— Има ли партизана у вашем селу?

Када ме је брадоња упитао шта радим ту, слагао сам, из очаја, да чувам краве.

— Ја то не знам, али кажу да има четника — изустих.

Брадоња кресну шибцу и запали дебелу савијушцу, па од четника који је био за нама дограби коња и, одлазећи, рече:

— Тимотије, доведи ово пашче у штаб бригаде. Одраћу га ако је лагао... А тебе, ако ти побегне, обесићу за браду о највећи граб на Јастрепцу!

Очигледно, брадоња је био важна личност.

САД ИЛИ НИКАД

У први сумрак четници се ускомешаше. Убрзо су застали и репили да заноће. Вечера се није делила, ватра се није ложила, пуштили се није смело. Четници су били на опрезу и трзали се на најмањи шум. Плаше се нас — ликовио сам.

Пре него што смо летели Тимотије је чврсто везао канапом моју десну руку за своју леву. Са мном уопште није разговарао и чинило ми се да би ме се најрадије отарасио.

Лежао сам поред Тимотија и непрестано мислио о томе како да уништим писмо. На бекство сада нисам могао ни да помишљам. Сва срећа што ми је бар једна рука била слободна. Шта ћу са писмом ако и успем да извучем из чарапе? Тимотије није спавао, као ни остали. Непрестано се врполио. Тада сам се досетио. Напишао сам рукама један камичак и почео њиме, што сам тише могао, да копам суву земљу. Кад ми се учинило да сам направио довољно дубоку руку, опрезно сам, мало-помало, почео да савијам ноту. Али како да извучем писмо а да папир не зашупшти? Почео сам да се мешкољим и нешто мрмљам као у сну и, истовремено, извлачио писмо. Онда сам га ставио у рупу и загрнуо земљом. Назад сам могао да одахнем.

У зору смо пошли према Потледу а затим низ источне падине Голаче. Око десет сати било је већ толико топло да су четници морали да предахну. Подсмешљиво сам их гледао како се збијају у гомилу као преплашени зечеви. Сада више нисам страховао. Писма сам се ослободио. Ако још будем могао и главу да спасем, све ће бити у реду.

До штаба четничке бригаде, по њиховом причању, остало је још два километра. Требало је да побегнем пре него што тамо стигнемо. Али како? Покушавао сам да одболовим Тимотија. Хтео сам да га наведем на то да ме одвезе. Причао сам му о свему и свачему, настојећи да оставим утисак безазленог чобанчета. Изгледа да ми је то и успело јер је Тимотије послао да му донесем воде са обилжњег извора.

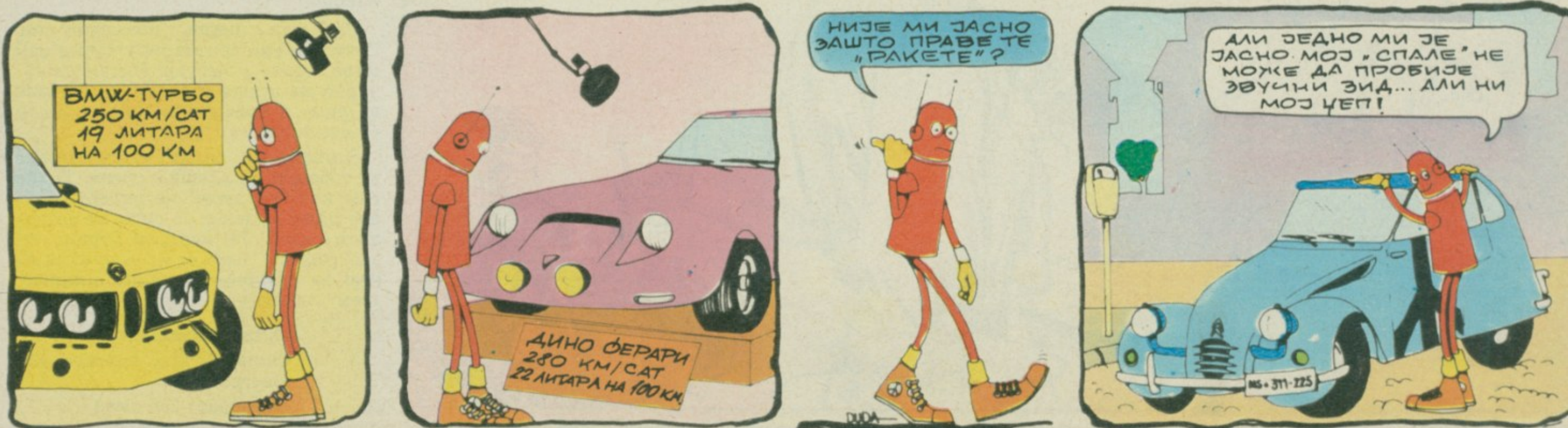
Сад или никад, помислио сам. Ступио сам се низ јаругу чим сам мало зашао у честар. Нисам се обзирао на гране које су ме шибале по лицу и вреже купина о које сам се саплитао.

Чинило ми се да чујем кораке за собом и шкљоцање ороза. Трчао сам као без душе, не окрећући се, све даље и даље. А онда ме је издала снага. Ја, одрасли борац, легао сам на земљу и — заплакао. Зар да изгубим главу на „најлакшем“ задатку!

Живко Баловић,
Омладинских бригада 42,
Београд
(Хонорар: 250 дина.)

ШРАФКО

НЕУСТРАШИВИ РОЛДАН

У ЈЕДНОЈ КНЕ-
ЖЕВИНИ НА
КАРПАТИМА...

... СВЕЧАНОСТ ЈЕ У
ЧАСТ КНЕЖЕВОГ ПРИ-
ЈАТЕЉА РАЗНАЛДА
ДЕ МОНБЕЛ-
НА.

ПРИРЕДИО СИ МИ ДИВАН
ДОЧЕК, БЕЛА! АЛИ ШТА
СЕ ТО ДОГАЂА С
ТОБОМ?

ОПРОС-
ТИ,
РАЗНАЛ-
ДЕ...

УЗНЕМИРЕН САМ...
ХОРДЕ МОНГОЛА
СВЕ ВИШЕ НА-
ДИРУ... ВЕК
СУ У МАЂАР-
СКОЈ... МОНГОЛ-
СКИ КАН ЈЕ
РЕШИО
ДА НАС
ПОКО-
РИ!

АКО ТИ ЗАТРЕ-
БА ПОМОК,
РАЧУНАЈ
НА
МЕНЕ!

ХВАЛА, РАЗНАЛДЕ!
КАДА БИХ САМО МО-
ГАО ДА РАЧУНАМ
И НА СВОЈ БРА-
ТА ШАНДО-
РА...

АЛИ ПОГЛЕДАЈ
ГА... СВЕ СВОЈЕ
ВРЕМЕ ПРО-
ВОДИ У ПИЋУ
И ПЕСМИ!

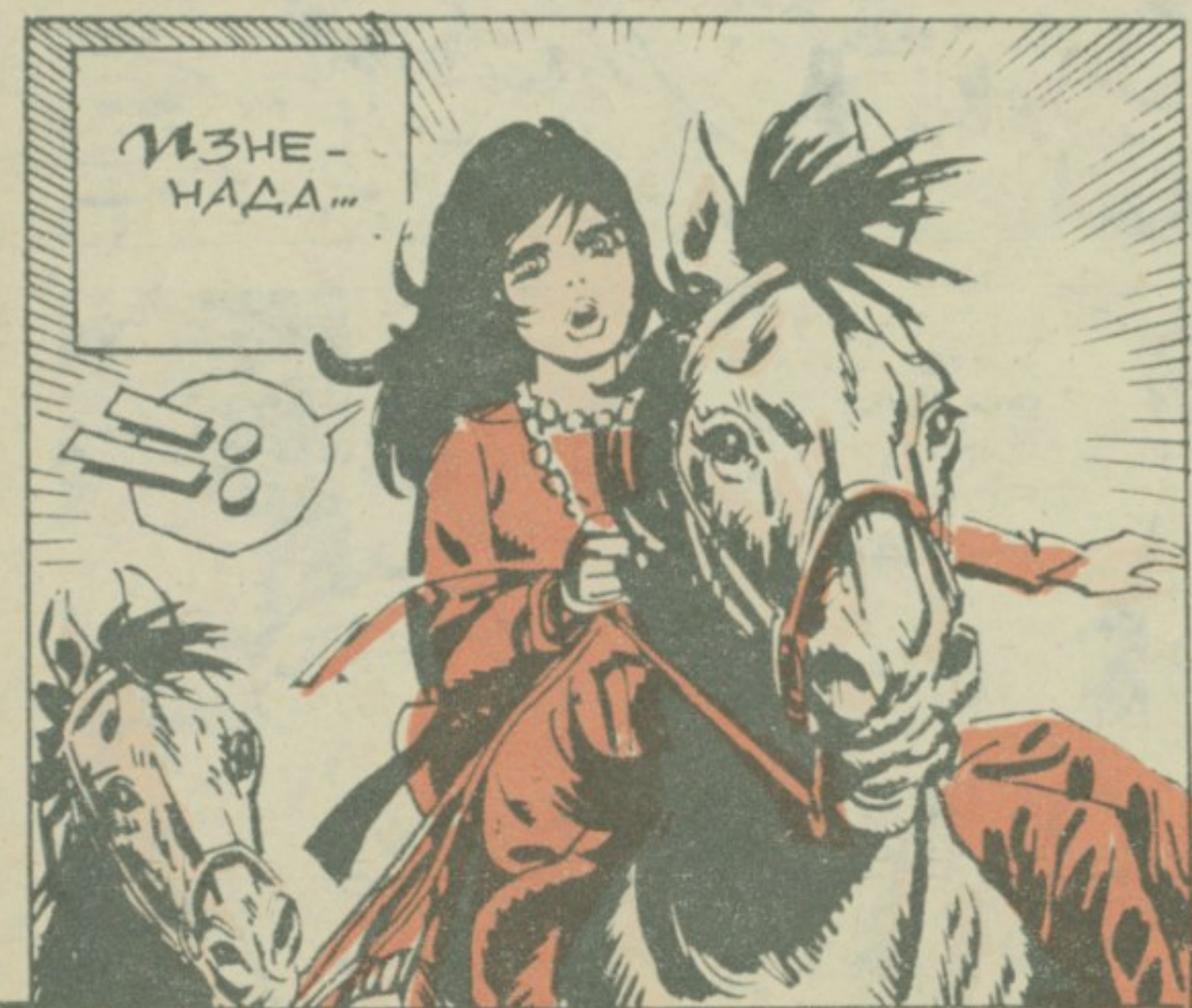
ИЗВИНИ, БЕЛА,
МОРАКУ ДА НА-
ПУСТИМ СВЕ-
ЧАНОСТ! ИДЕМ
У ЛОВ!

САДА
У ЛОВ!

НЕ
ВИДИМ
НИГДЕ
СВОГ СИНА
РОЛДА-
НА...

СТАНИ!
НЕШТО
СЕ
МИЧЕ У
ТАМИ!

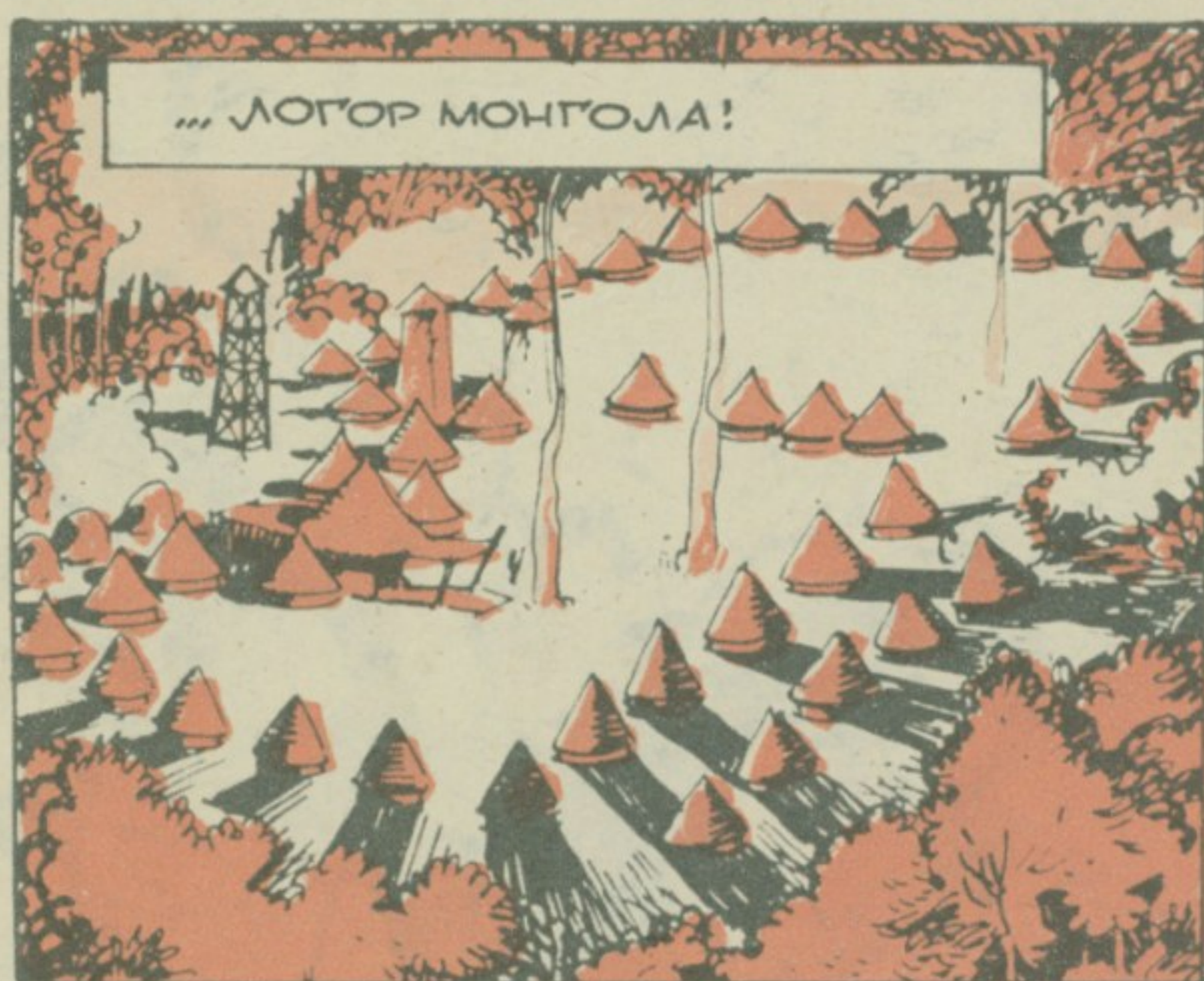

ХЕЈ!
ПА ТО ЈЕ
МОЈА
ГУВЕР-
НАНТА!

ШТА КЕБИТИ
С НАМА? ШУМА
ЈЕ ПУНА
МОНГОЛА!

УПРКОС ПРОТИВЉЕ-
ЊУ ДВЕЈУ ЖЕНА,
РОЛДАН ЈЕ ПОШАО
ДА ОСМОТРИ
ОКОЛИНУ И
УГЛЕДАО...

... ЛОГОР МОНГОЛА!

ПРИБЛИЖИО
СЕ ЛОГОРУ...

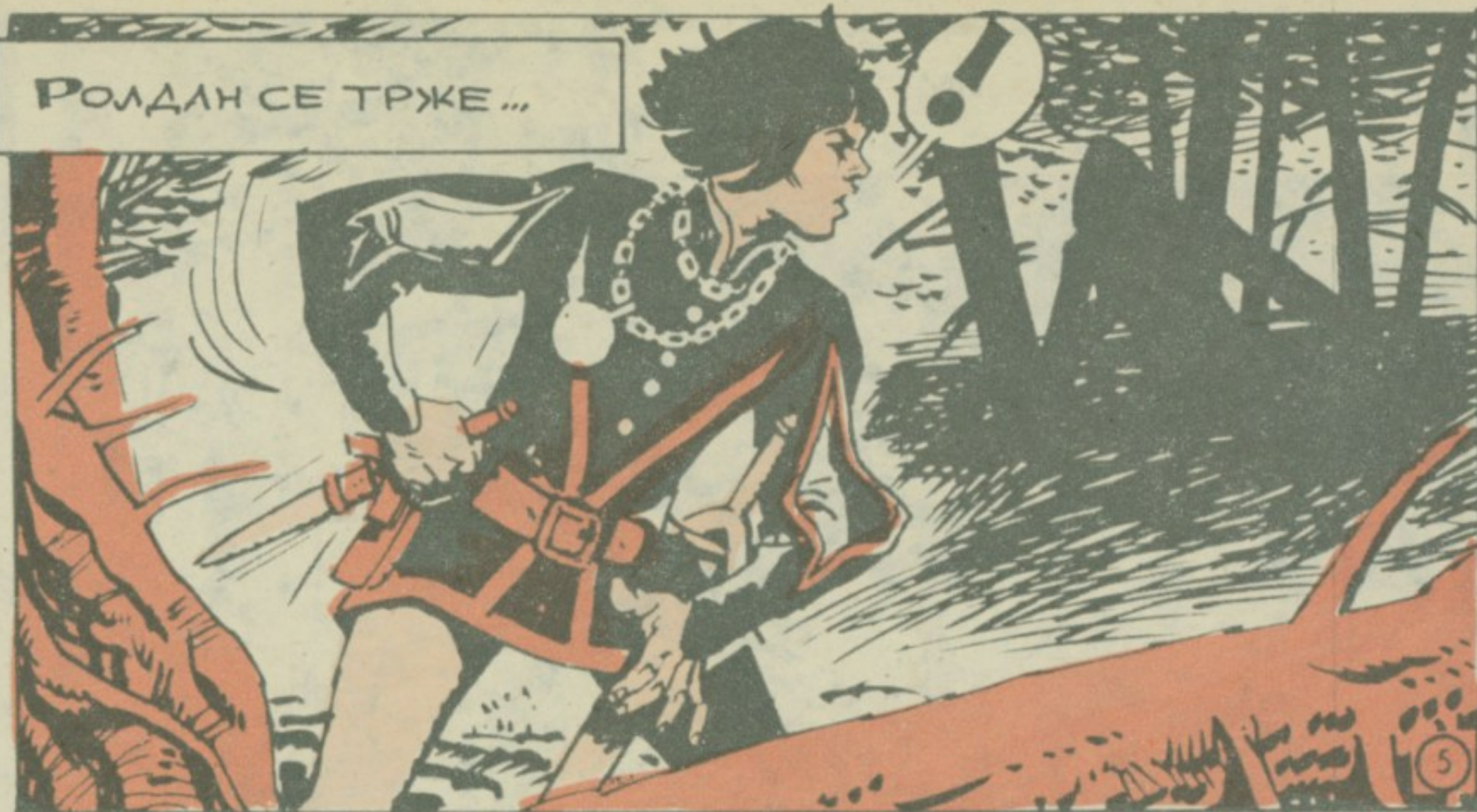

... И ЗАНЕ-
МЕО!

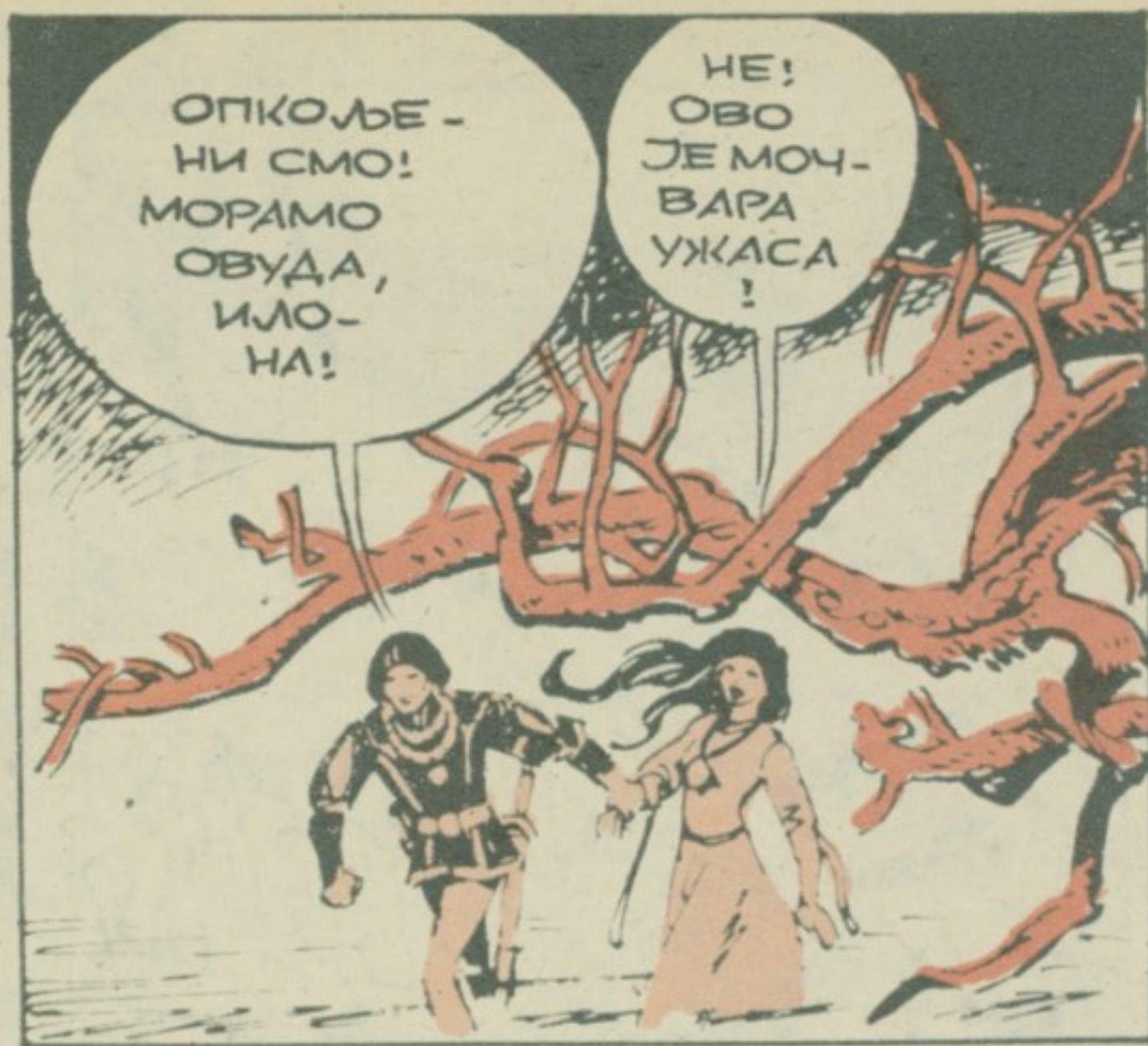
ШАНДОР,
КНЕЖЕВ БРАТ,
ИЗДАЈНИК!
МОРАМ НАТРАГ
У ЗАМАК!

ЗАПРЕПАШКЕН,
РОЛДАН НИЈЕ
НИ ПРИМЕТИО
ДА МУ СЕ НЕКО
ПРИБЛИЖИО...

Али монголи су им препре-
чили пут...

Опкоље-
ни смо!
Морамо
овуда,
ило-
на!

НЕ!
Ово
је моч-
вара
ужаса!

НЕ ВЕРУЈЕШ, ВАЉ-
ДА, У ТО, ИЛОНА...
ИДЕ-
МО!

Али, ИСТИНА ЈЕ!
У МОЧВАРИ
ЖИВЕ ЧУДОВИШТА
КОЈИМА ВЛАДА
ЧАРОВ-
ЊАК!

ДРУГОГ
ИЗЛАЗА НЕ-
МАМО...
МОРАМО
НАП-
РЕД!

ИЗДАЈНИК ЈЕ УПОЗОРИО
МОНГОЛЕ НА МОЧВАРУ УЖАСА
И ОВИ СУ УСТУКНУЛИ!

ЧАМАЦ,
ИЛОНА!
ИМАМО
СРЕ-
КЕ!

И НАС ЋЕ СИГУ-
РНО ПОЈЕСТИ
ЧУДОВИШТА КАО
И ТОГ ВЛАС-
НИКА ЧАМ-
ЦА...

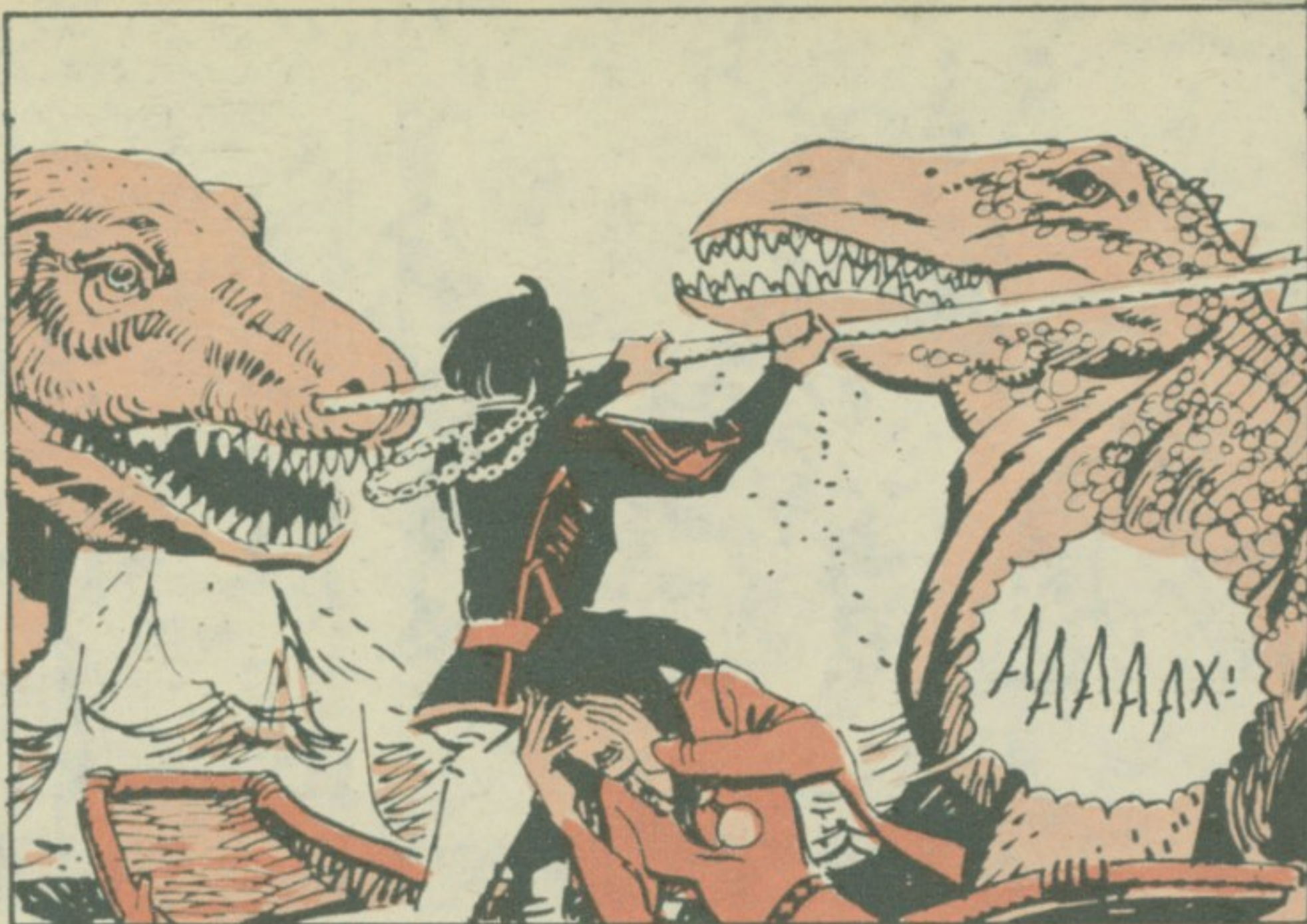

КАО ШТО ВИДИШ,
МОНГОЛИ СУ ДАЛЕ-
КО ИЗА НАС И
НЕМА ЧУДО-
ВИШТА!

У ТОМ ТРЕ-
НУТКУ...

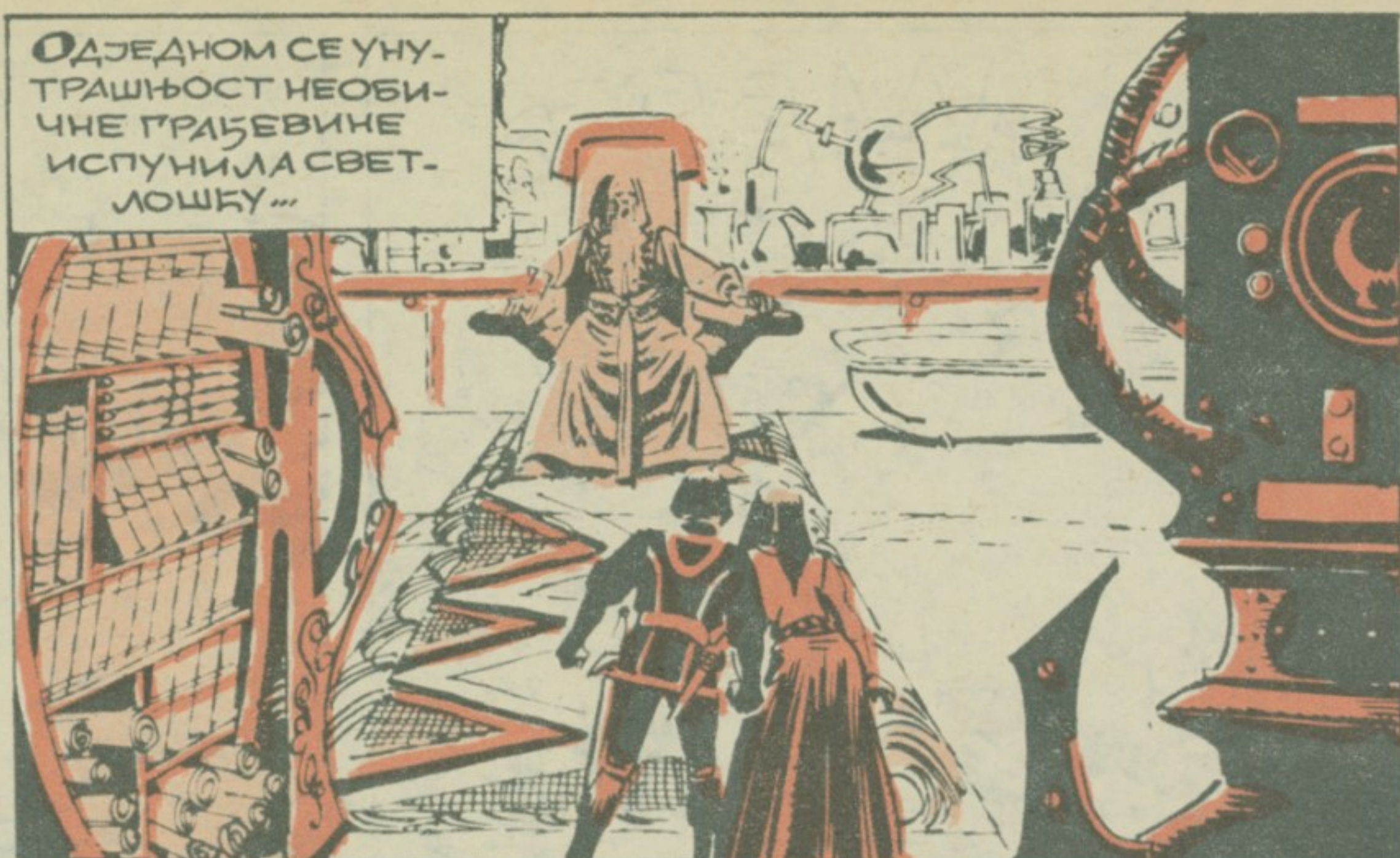
РОДАНЕ,
ПОГЛЕ-
ДАЈ!

НЕ
ВИДИМ
НИ-
ШТА!

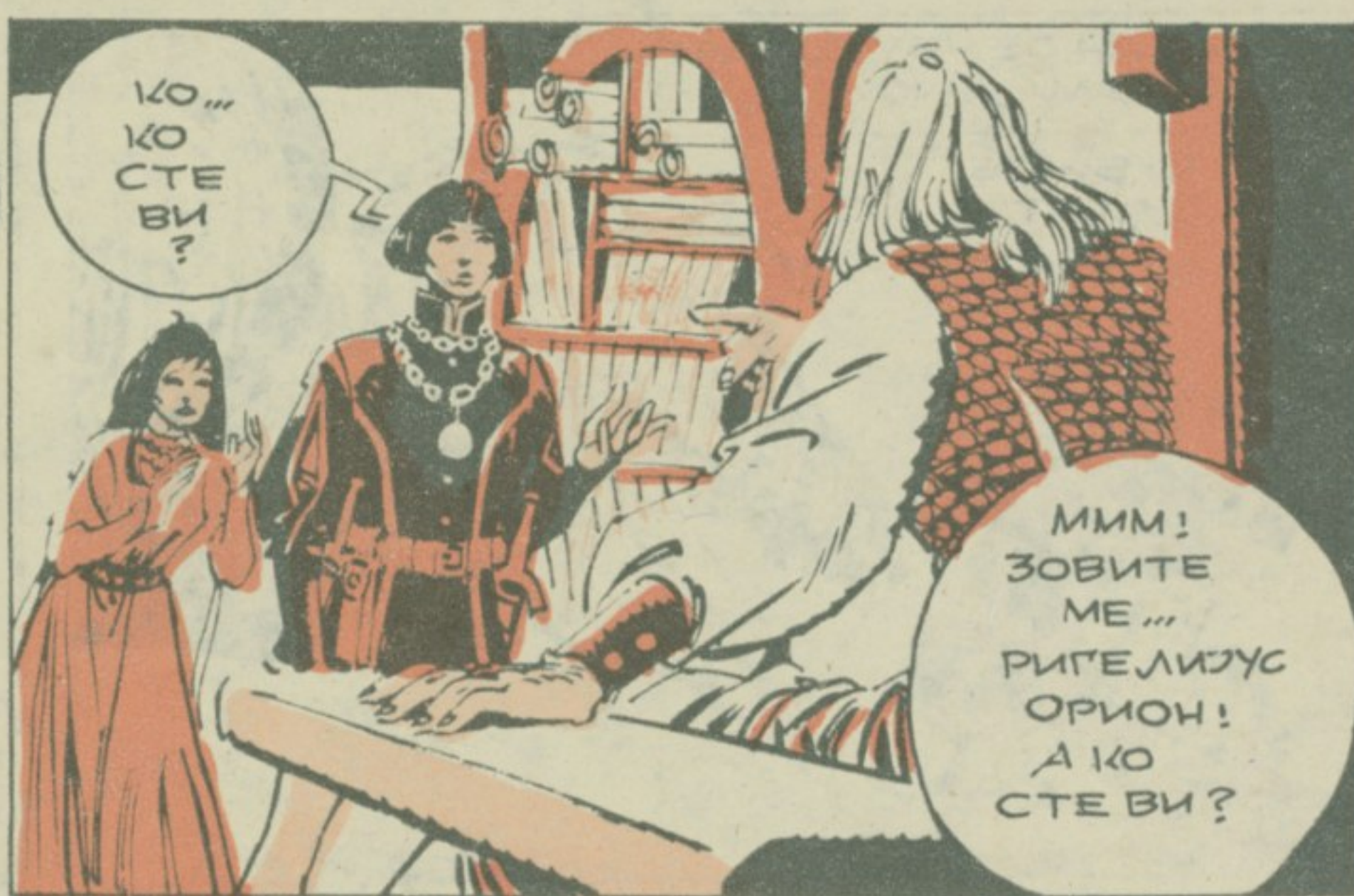
НИ
ЈА...

ОДЈЕДНОМ СЕ УНУ-
ТРАШЊОСТ НЕОБИ-
ЧНЕ ГРАЂЕВИНЕ
ИСПУНИЛА СВЕ-
ЛОШЌУ...

ДОБРОДОШЛИ...
ВИ СТЕ ЈЕДИНИ
УСПЕЛИ ДА САВ-
ЛАДАТЕ СТРАХ
И ДОБЕТЕ ОВА-
МО! ПРИЋИ-
ТЕ!

КО...
КО
СТЕ
ВИ?

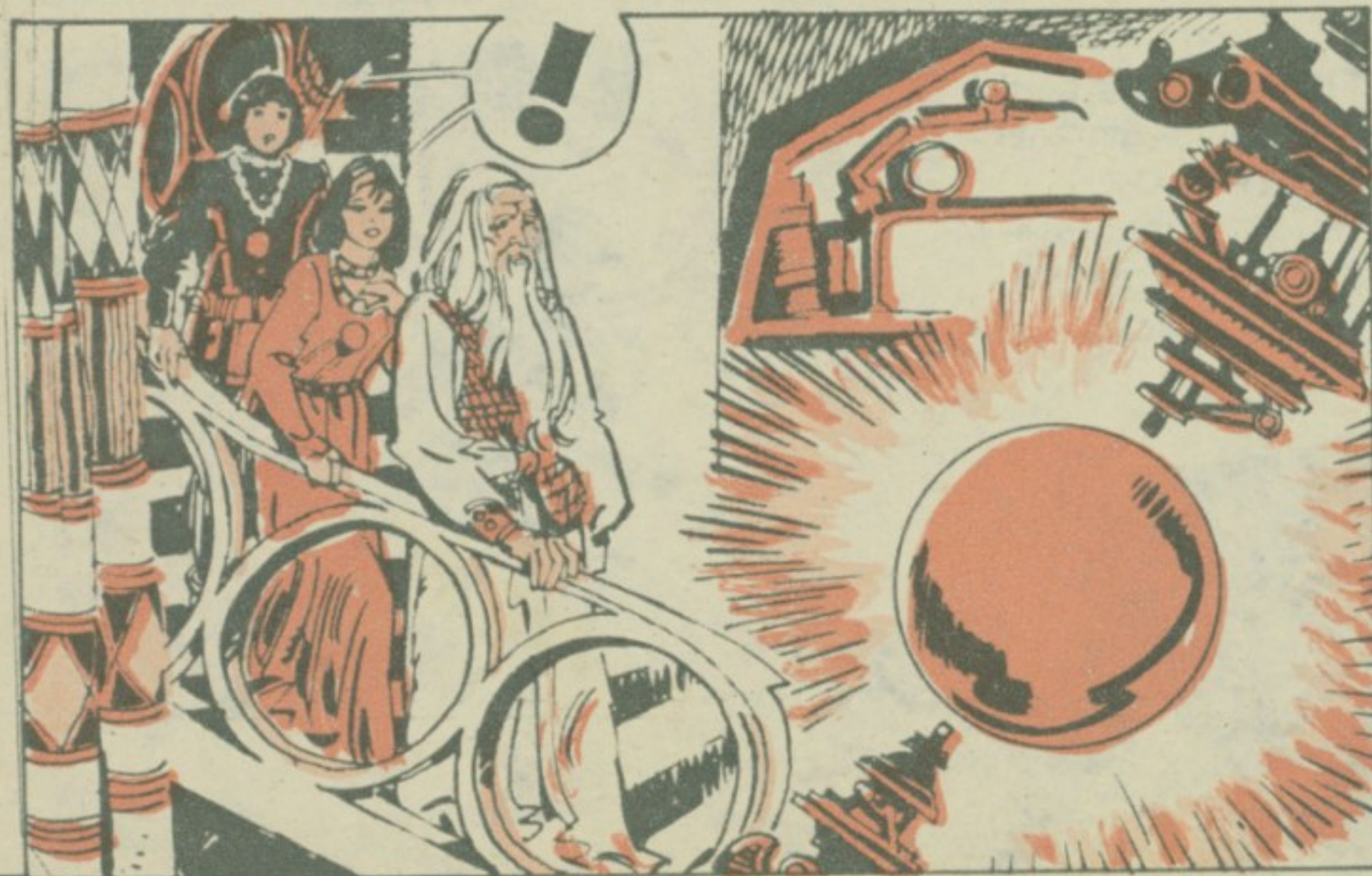
МММ!
ЗОВИТЕ
МЕ...
РИГЕЛИЈУС
ОРИОН!
А КО
СТЕ ВИ?

РОЛДАН И ИЛОНА ИСПРИЧАЛИ СУ
СТАРЦУ СВЕ О СЕБИ И
КАКО СУ ДОСПЕЛИ
ДО ЊЕГА...

КАЖЕТЕ
ДА СТЕ ПРЕ
ДВА ДАНА
ПОБЕГЛИ ОД МОН-
ГОЛА! ПОЋИТЕ
ЗА МНОМ! ПОКЛАЗ-
КУ ВАМ ШТА СЕ
ЗА ТО ВРЕМЕ
ДОГОДИЛО
У ЗАМКУ...

ОРИОН ЈЕ СТАО
ИСПРЕД ЈЕДНЕ
СЈАСНЕ КУГЛЕ...

СТАРАЦ СЕ ДУБО-
КО ЗАМИСЛИО...
ЗАЧУО СЕ НЕО-
БИЧАН ЗВУК...

И ТОГ ТРЕ-
НУТИКА...

ПОЈАВЉУЈЕ
СЕ СЛИКА У
СРЕДИШТУ
ЛОПТЕ!

ЗАР
ЈЕ
МОГУ-
ЌЕ?

ОВО
ЈЕ ВРХОВНИ
ЗАПОВЕД-
НИК
МОНГО-
ЛА...

УЛАЗЕ
НА
ЗАДЊА
ВРАТА!

ЗАШТО
ИХ
СТРАЖА
НИЈЕ
ЗАУСТА-
ВИЛА?

ВРАТА
СЕ
ОТВАРА-
ЈУ!

ТО
ЈЕ
ШАН-
ДОР!

ИЗДА-
ЈИ-
ЦА!

УШЛИ
СУ У
УНУТРАШ-
ЊОСТ
ЗАМ-
КА!

РОДАНЕ,
ТВОЈ ОТАЦ
ПОКУШАВА
ДА ИМ СЕ
СУПРОТ-
СТАВИ!

ОЧЕ! ОЧЕ!
ПАЗИ!

НЕ!
НННН!

ЊИХОВИ ОЧЕ-
ВИ СУ МРТВИ
ДОК ЗАПОВЕД-
НИК МОНГОЛА
И ИЗДАЈНИК
СЛАВЕ ПО-
БЕДУ...

МОРАТЕ
БИТИ ХРАБРИ,
ДЕЦО!
ШАНДОР ЋЕ
ЈЕДНОМ ПЛА-
ТИТИ ЗА
СВОЈ
ЗЛОЧИН!

ШАНДОР
ЈЕ НАЈГЛУС-
НИЈИ ЗЛОЧИ-
НАЦ И БИ-
ЋЕ
КАЖЊЕН
!

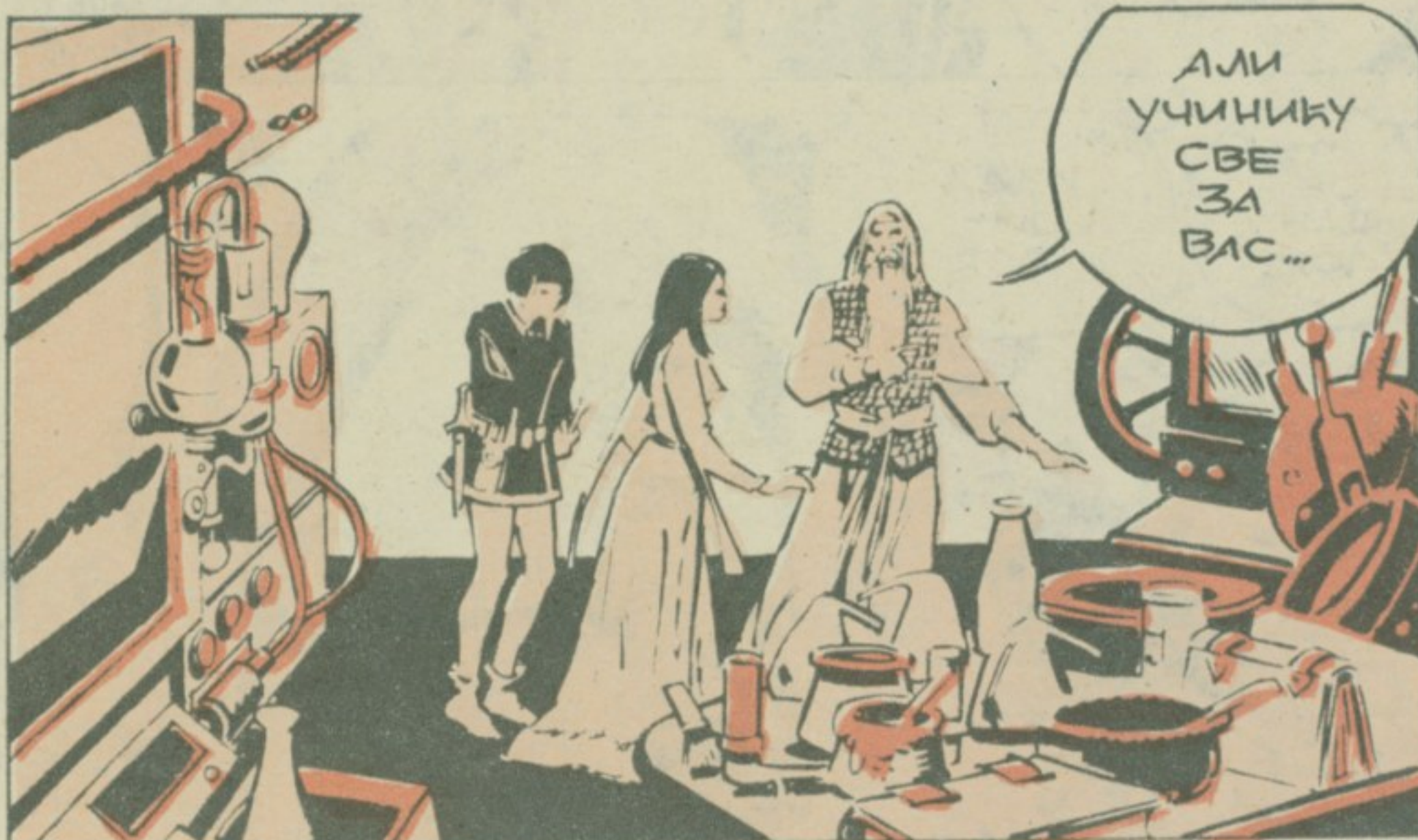

ВИ НАМ
МОЖЕТЕ
ПОМОЋИ,
ЗАР
НЕ?

ЈА
?

ВИДИТЕ...
ПО ЗАКОНИМА
МОЈЕ ПЛАНЕТЕ...
ОВАЈ... ПОСТОЈИ
ЗАКОН ПО КОМЕ
НЕ СМЕМ ДА СЕ
МЕШАМ У ПИ-
ТАЊА ЗЕМ-
ЉЕ...

АЛИ
УЧИНИЋУ
СВЕ
ЗА
ВАС...

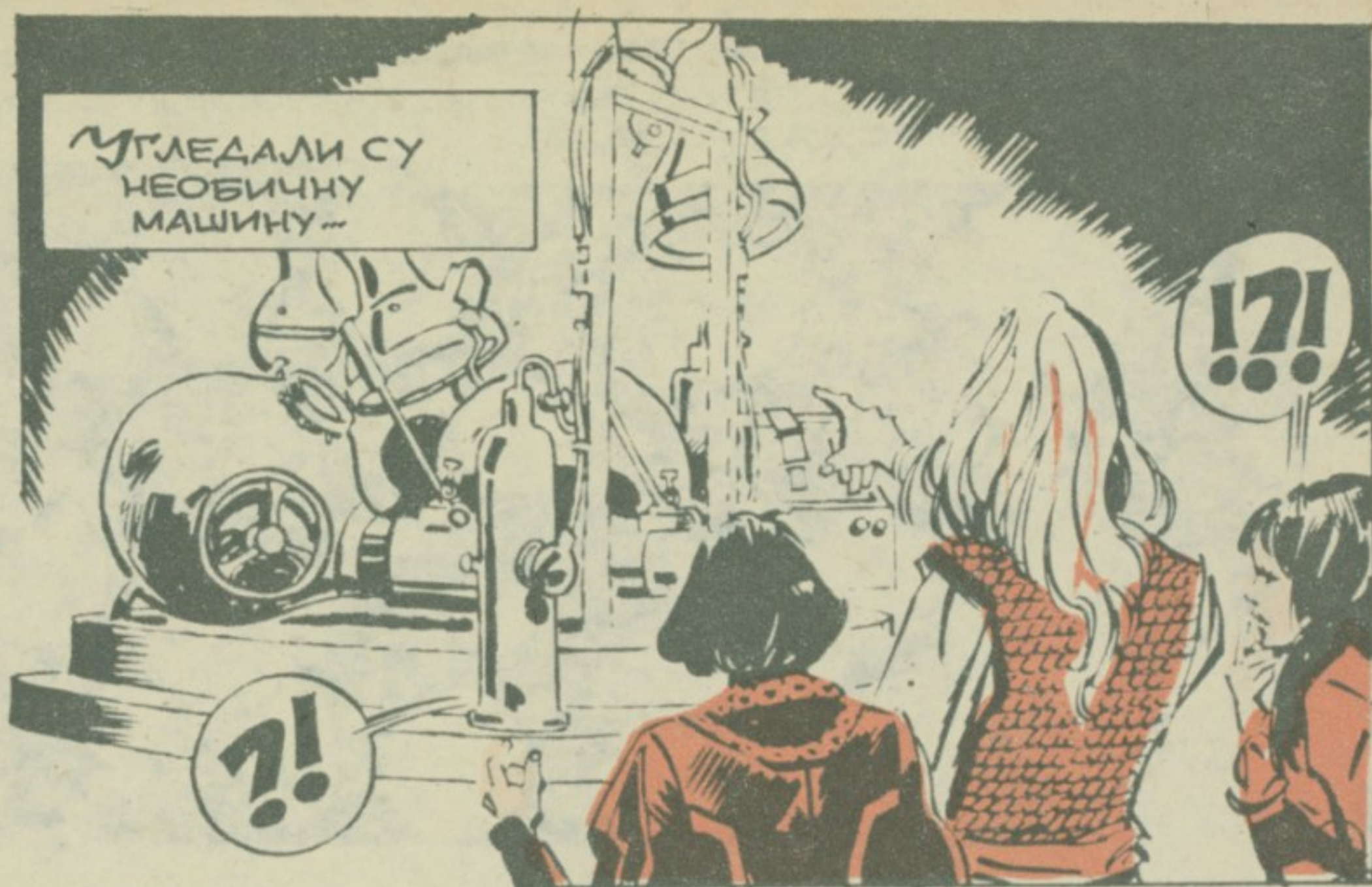

ДУБОКО У
КАРПАТИМА
ЖИВЕ
ДОБРИ ЉУДИ
КОЈИ ЋЕ ЖЕ-
ЛЕТИ ДА СЕ
БОРЕ ПРОТИВ
ШАНДОРА
И МОНГО-
ЛА!

АЛИ
КАКО
ДОЋИ
ДО
ЊИХ?

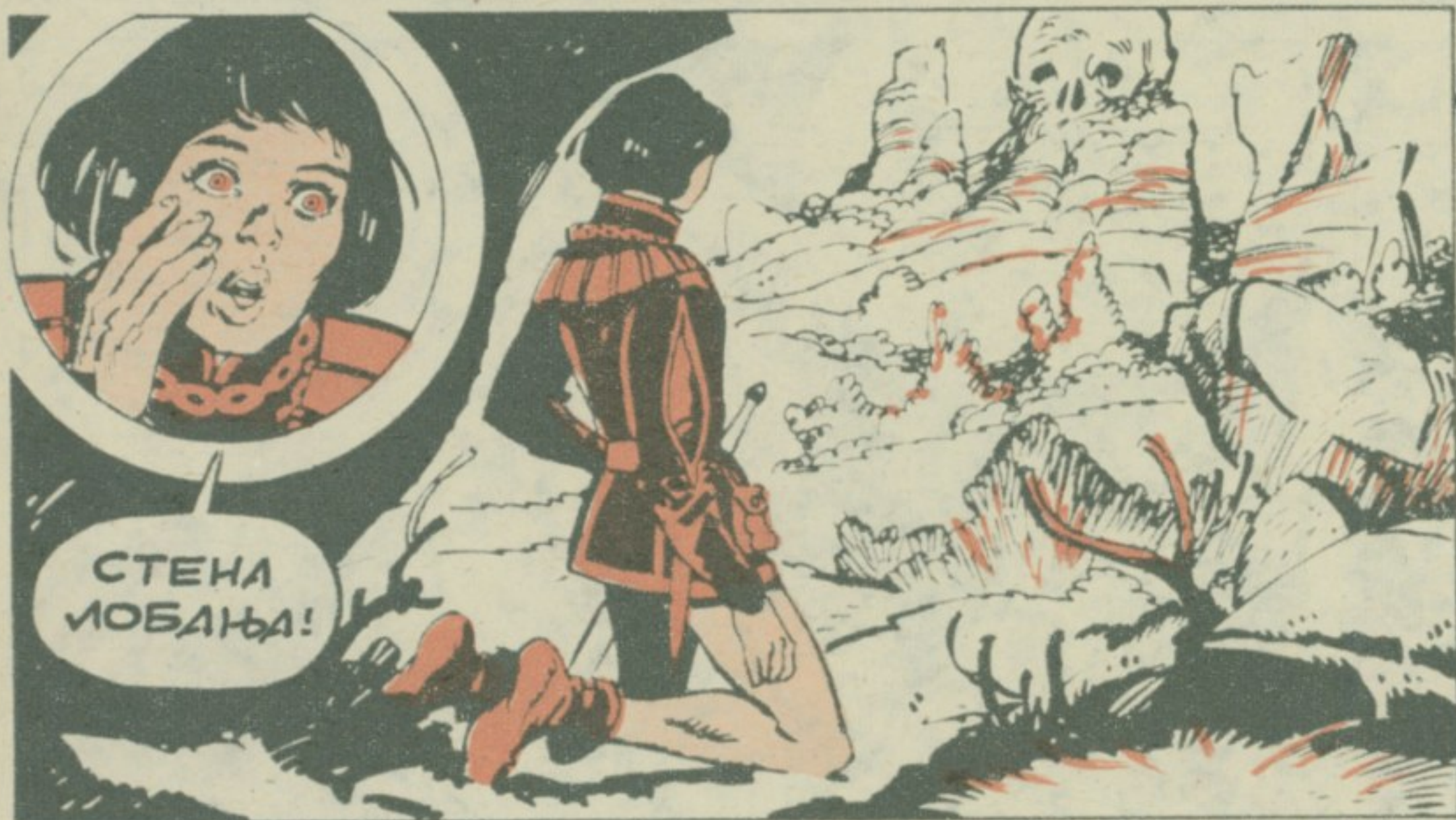
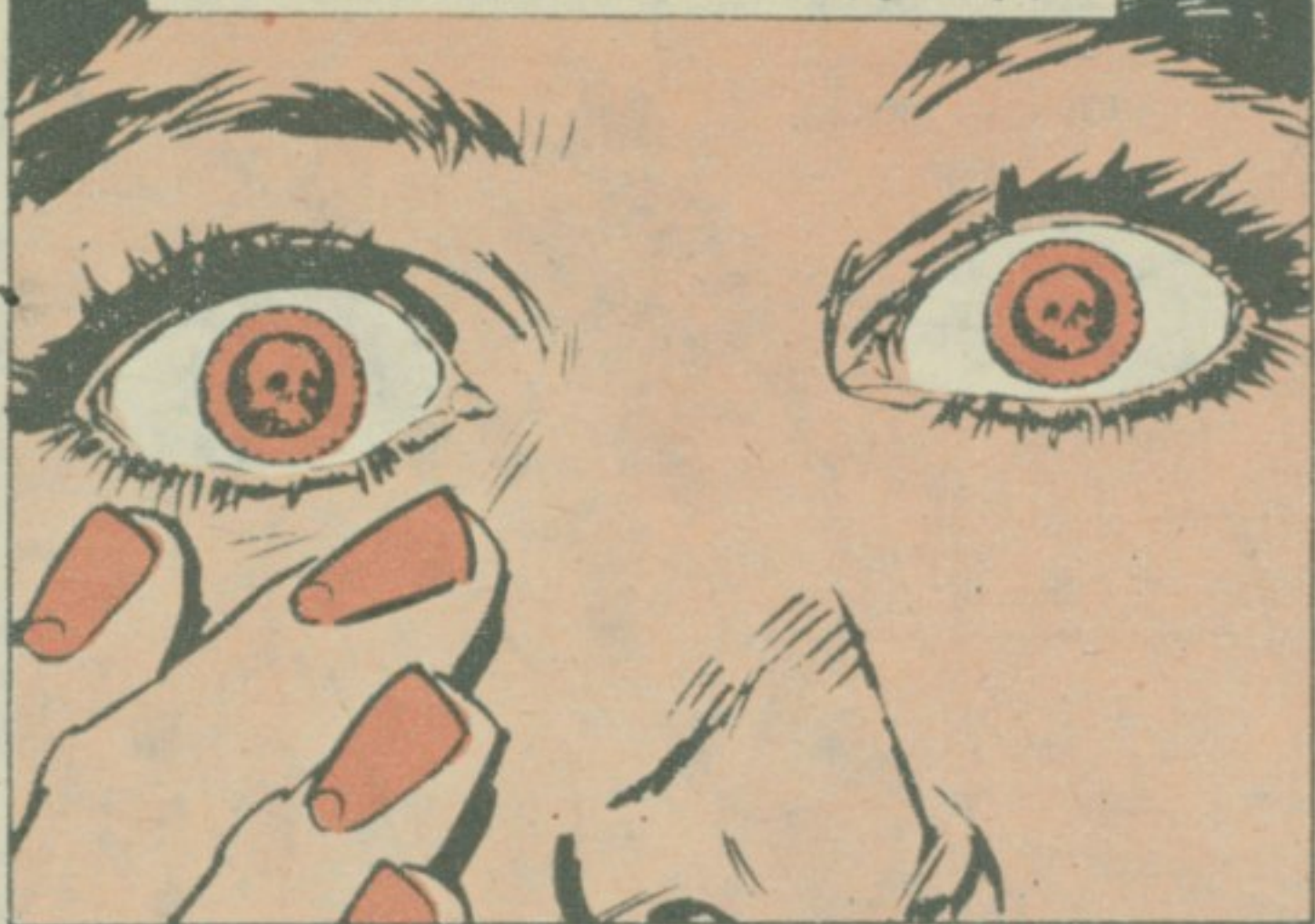
ПОМОЗИ-
ТЕ
НАМ
!

РОЛДАН ЈЕ ОДМАХ КРЕНУО ЗА ЊОМ... ЗАЧУО ЈЕ ПРОДОРАН ЗВУК И ПОЧЕО ДА ПРОПАДА...

ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ, БИО ЈЕ ЗАПАЊЕН ОНИМ ШТО ВИДИ...

СТЕНА ЛОБЊА!

РОЛДАНЕ!
РОЛДАНЕ!

СВЕ ЈЕ ОВО
ТАКО НЕВЕРО-
ВАТНО!

СТАНИТЕ, ДЕЦО!
НИЈЕ ВРЕМЕ
ЗА ИГРУ...
МОЖДА И ОВДЕ
ИМА МОНГОЛА!

ГЛЕДАЈТЕ ДОБРО... НА ОВОЈ
ОГРЛИЦИ НАЛАЗИ
СЕ ДУГМЕ! АКО
ВАМ ЗАПРЕТИ
ОПАСНОСТ ПРИТИ-
СНИТЕ ГА И НАКИ
ЋЕТЕ СЕ НА МОМ
СВЕМИРСКОМ
БРОДУ! САДА
КУ ВАС НАПУ-
СТИТИ...

МАЛО
КАСНИЈЕ...

ШТА
ЋЕМО
САД
?

ВЕКОВИ-
МА СЕ ОВДЕ
СКУПЉАЈУ СВИ
РОДОЉУБИ
ОВОГ КРАЈА КА-
ДА СЕ ПОЈАВИ
НЕПРИЈА-
ТЕЉ!

СИГУРНО
СЕ СКРИВАЈУ У
ПУКОТИНАМА У
СТЕНИ! ИДЕМО
ТАМО, РОЛДАНЕ...

НЕКО ИХ ЈЕ
ПРИМЕТИО...

РОЛДАН ЈЕ ЗАСТАО ЗАПРЕПАШЕН...

!

ПА
ТО СУ
МОНГО-
ЛИ!

СТЕНА ЈЕ ПУНА НЕПРИЈАТЕЉА АЛИ РОЛДАН
НЕ ЖЕЛИ ДА УСТУКНЕ...

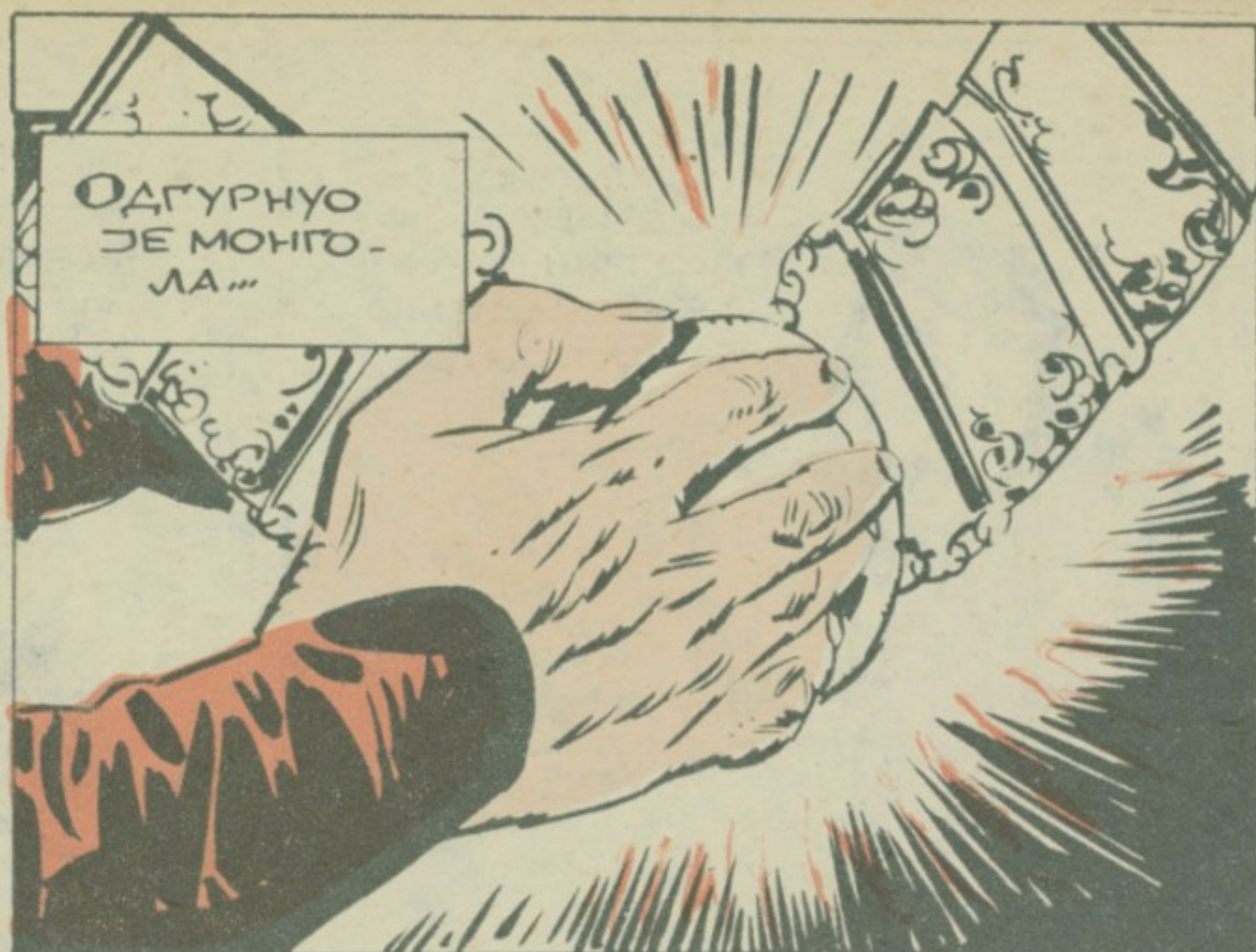
УФ!

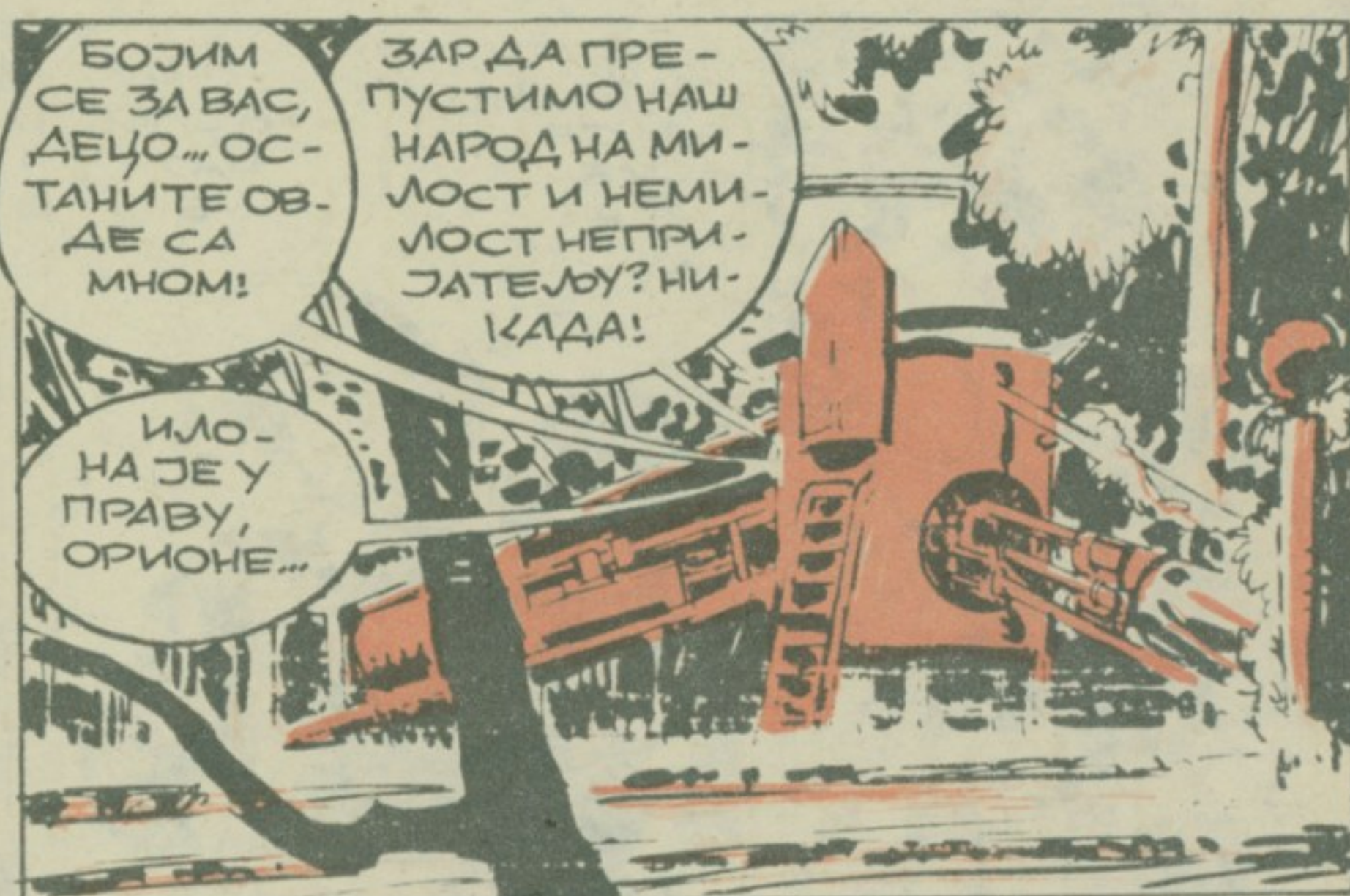
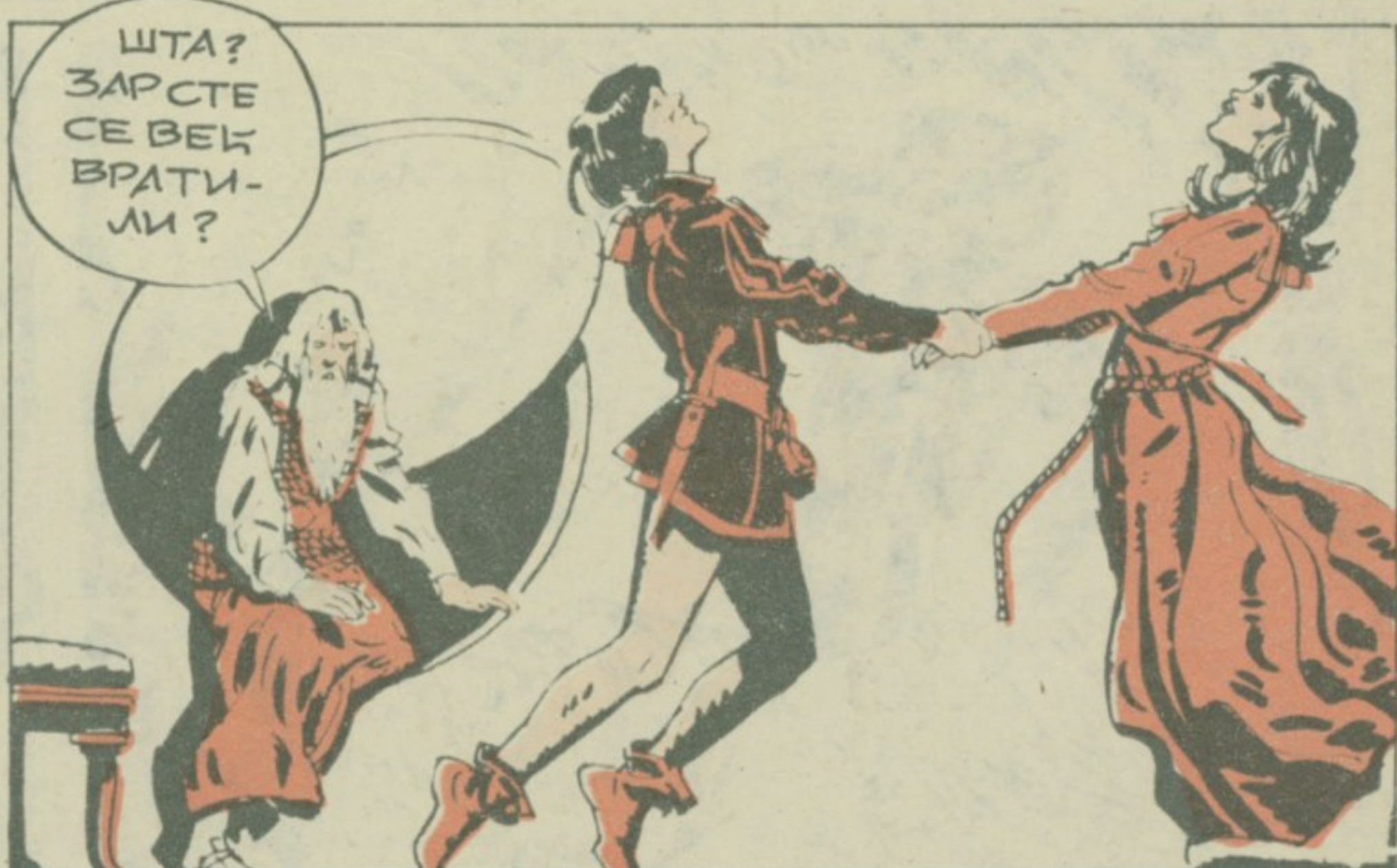
?

ЕВО
ТИ, ПРО-
КЛЕТ-
НИЧЕ!

МОНГОЛИ
СУ ЗАРОБ-
ЉЕНИКЕ
БАЦИЛИ
У ТАМ-
НИЦУ...

САД
ПЕВАЈТЕ
ПАЏО-
ВИМА!
ХО! ХО!
ХО!

ЗА ТО ВРЕМЕ У ЗАМКУ...

ОВДЕ
СЕ НЕШТО
ПРОС-
ЛАВ-
ЉА...

ЗА КАНА
И НАШЕ
ПРИЈАТЕЉ-
СТВО С
ЊИМ!

НЕ МОГУ ДА
ГА СЛУШАМ,
РОЛДАНЕ!
УЧИНМО
НЕШ-
ТО!

ХЕЈ!
НЕКО ДОЛА-
ЗИ!

ТО ЈЕ ЈАНГО,
ЦИГАНИН! МОЈ
ОТАЦ ЈЕ ЗА
ЊЕГА МНОГО
УЧИНИО! ЗАР
ЈЕ МОГУЋЕ ДА
ЈЕ И ОН ИЗ-
ДАЈНИК?

ХЕ! ХЕ!
А САДА
НЕКА ПОЧНЕ
ЗАБА-
ВА...

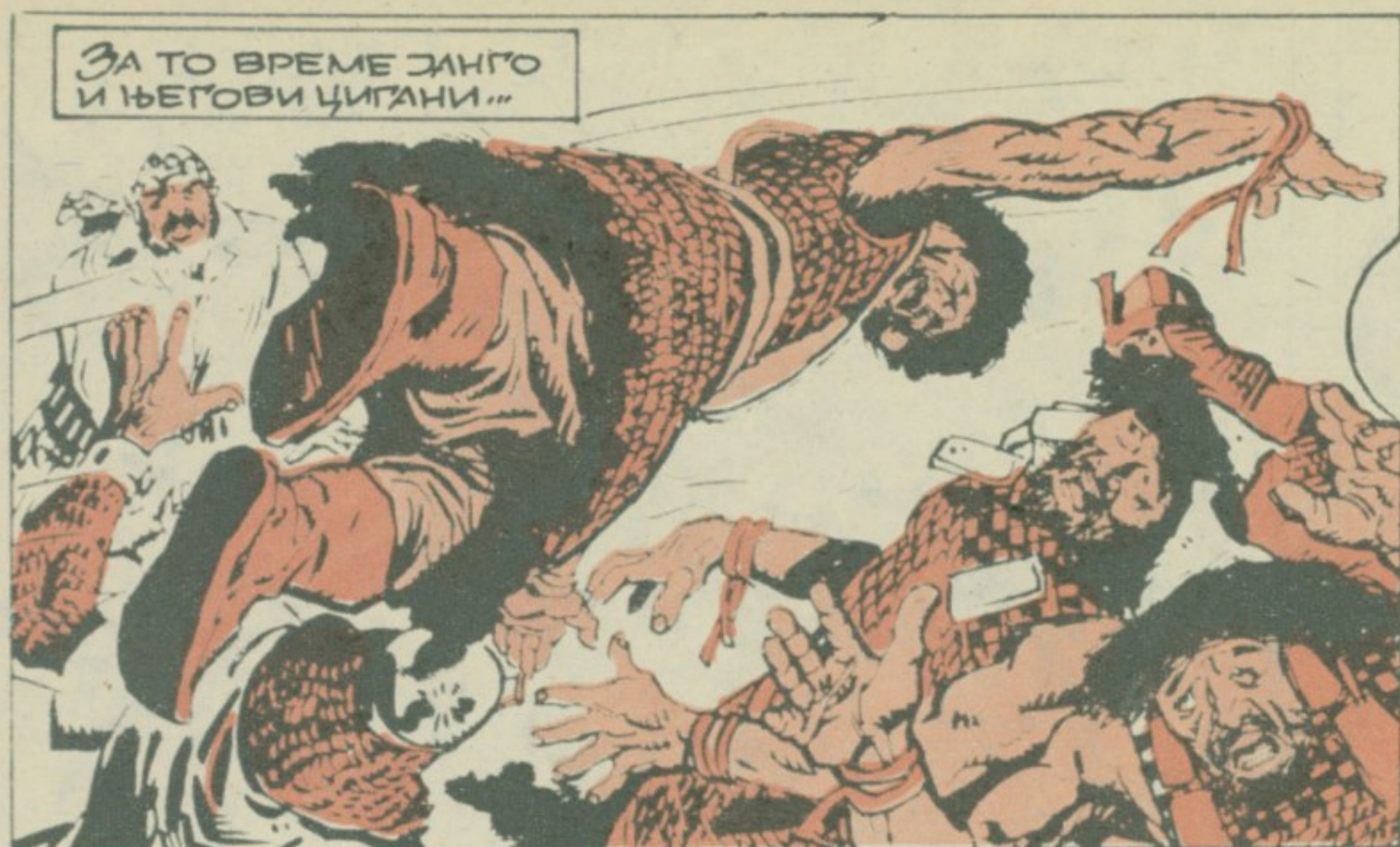
ПЉЕС!

ПЉЕС!

ШАНДОР И ЗАПОВЕДНИК МОНГОЛА УСПЕЛИ СУ ДА УМАКНУ...

ИЛОНУ СУ ПРОГЛАСИЛИ НАСЛЕДНИЦОМ КНЕЗА БЕЛЕ...

ОХ!
ПОГЛЕ-
ДАЈТЕ
!

ИЗЛАЗ
ЈЕ У ШУМИ
ДАЛЕКО
ОД
ЗАМКА!

СЛАЈ-
НО
!

СЕТИО САМ
СЕ! СИГУРНО
ЋЕ ПОКУШАТИ
ДА ПОБЕГНУ
КРОЗ
ТАЈНИ
ПРО-
ЛАЗ
!

САЧЕ-
КАЋЕМО
ИХ НА
ИЗЛА-
ЗУ!

И ПРЕ
НЕГО
ШТО ЋЕ
КРЕНУТИ...

ИСПУНИТЕ
ПРОЛАЗ
ВОДОМ!

КАКО ВИ
ЗАПОВЕДА-
ТЕ, ВИСО-
СТИ!

ЗА ТО
ВРЕМЕ...

ЈЕСИ
ЛИ ЗАДО-
ВОЉНА,
ИЛОНА
?

ДА! ЈЕДВА
ЧЕКАМ ДА УГЛЕ-
ДАМ СВЕТОСТ
ДАНА!

ПОГЛЕДАЈТЕ!

ПЉАС!

ПРОПАЛИ СМО!

ОДЈЕДНОМ, ВОДА ЈЕ ПРЕСТАЛА ДА НАДИРЕ И КАО ДА СЕ ЗАЛЕДИЛА...

НЕ РАЗУМЕМ... ЗАР ЈЕ МОГУЋЕ?

ДА, ЈЕР ТО ЈЕ ДЕЛО НАШЕГ ДОБРОГ ПРИЈАТЕЉА РИГЕЛИЈУСА ОРИОНА!

РОЛДАН ЈЕ БИО У ПРАВУ, У СВОМ БРОДУ...

...ОРИОН ЈЕ ВИДЕО СВЕ ШТО СЕ ДОГОДИЛО У ЗАМКУ.

ИСПУНИТЕ ПРОЛАЗ ВОДОМ!

ИЗЛАЗ!

САДА НАС СИГУРНО ЧЕКА КРВАВ ОКРШАЈ СА ШАНДОРОМ И МОНГОЛИМА... НЕ ВОЗИМ СЕ ЗА СЕБЕ, ВЕК ЗА ИЛОНУ И ПРИЈАТЕЉЕ!

РОЛДАНОВ СТРАХ
ЈЕ БИО
ОПРАВДАН...

ОПКОЛИТЕ
ИЗЛАЗ И УХВА-
ТИТЕ ОНЕ КОЈИ
СУ УСПЕЛИ
ДА СЕ ПРО-
БИЈУ!

ХИ, ХИ...
НЕ ВЕРУЈЕМ
ДА ЈЕ ИКО
ОСТАО
ЖИВ
!

АЛИ ШАНДОР
СЕ ПРЕВА-
РИО...

МММ! НИЈЕ ТРЕБАЛО
ДА СЕ МЕШАМ У СТВАРИ
ЗЕМЉАНА... АЛИ
МОРАО САМ ДА ПОМОГ.
НЕМ СВОЈИМ
МЛАДИМ
ПРИЈАТЕ-
ЉИМА!

ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ...

НЕ
РАЗУМЕМ!
БИЛО ЈЕ
ТАКО ЈЕ-
ПОВРЕ-
МЕ!

БАШ ЧУДНО!
ОДЈЕДНОМ
ЈЕ ПОЧЕО
ДА ДУВА
ЛЕДЕН
ВЕТАР!

ОЛУЈА ЈЕ БИЛА
СВЕ ЈАЧА...

ШАНДОР И МОНГОЛИ
БАЦАНИ СУ ТАМО-АМО
КАО ОПАЛО ЛИШЋЕ...

... А КАДА СЕ СВЕ
СТИШАЛО...

... РОЛДАН И ИЛОНА СУ СА СВОЈИМ ПРИЈАТЕЉИМА
БИЛИ ДАЛЕКО ОД ЗАМКА, НА ПУТУ КА ПЛАНИНИ
ГДЕ ЋЕ НАСТАВИТИ БОРБУ ЗА СЛОБОДУ!

КРАЈ

ВЕЛИКИ КВИЗ БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ ШТЕДИШЕ СВЕЗНАЛИЦЕ

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК и БЕОГРАДСКА БАНКА организују за ученике основних и средњих школа велики наградни квиз о НОБ. Школску екипу чине три такмичара и пратилац — наставник. На регионалним такмичењима, која ће се одржати у десетак већих градова у земљи, екипе ће одговарати писмено, а на завршном такмичењу у Београду — усмено.

СВЕЗНАЛИЦА 75.

постаће она екипа која покаже да најбоље познаје народноослободилачку борбу.

Двадесет екипа такмичиће се у Београду за назив **СВЕЗНАЛИЦЕ 75.** За њих је БЕОГРАДСКА БАНКА припремила 20 лепих награда од којих су прве три главне

I НАГРАДА ЗА ШКОЛУ:

комплет инструмената за школски оркестар

II НАГРАДА ЗА ЕКИПУ:

3 магнетофона и ручни сат с посветом

III НАГРАДА ЗА ШКОЛУ:

комплет справа за фискултурну дворану

IV НАГРАДА ЗА ЕКИПУ:

3 фото-апарата и ручни сат с посветом

V НАГРАДА ЗА ШКОЛУ:

комплет за хемијски кабинет

VI НАГРАДА ЗА ЕКИПУ:

3 школске библиотеке и ручни сат с посветом

и 17 утешних награда за школе: школске библиотеке у вредности од 2.000 динара.

Због великог интересовања школа регионална такмичења одржаће се средином априла уместо марта како је раније било јављено, а у градовима које буде одредила БЕОГРАДСКА БАНКА. Школе треба одмах да попуне пријаву и пошаљу је ПОЛИТИКИНОМ ЗАБАВНИКУ, 11001 Београд, поштански фах 124. Пријаве се примају до 20. марта ове године.

ЗА ОТВАРАЊЕ ШТЕДНЕ КЊИЖИЦЕ
ДОВОЉНО ЈЕ ДА СЕ ОБРАТИТЕ НАЈ-
БЛИЖОЈ ПОСЛОВНОЈ ЈЕДИНИЦИ
БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ

ПРИЈАВА

ЗА КВИЗ ТАКМИЧЕЊЕ — СВЕЗНАЛИЦА 75.

Име школе _____

Адреса школе _____

Име и презиме вође екипе, наставника или професора _____

М. П. школе _____

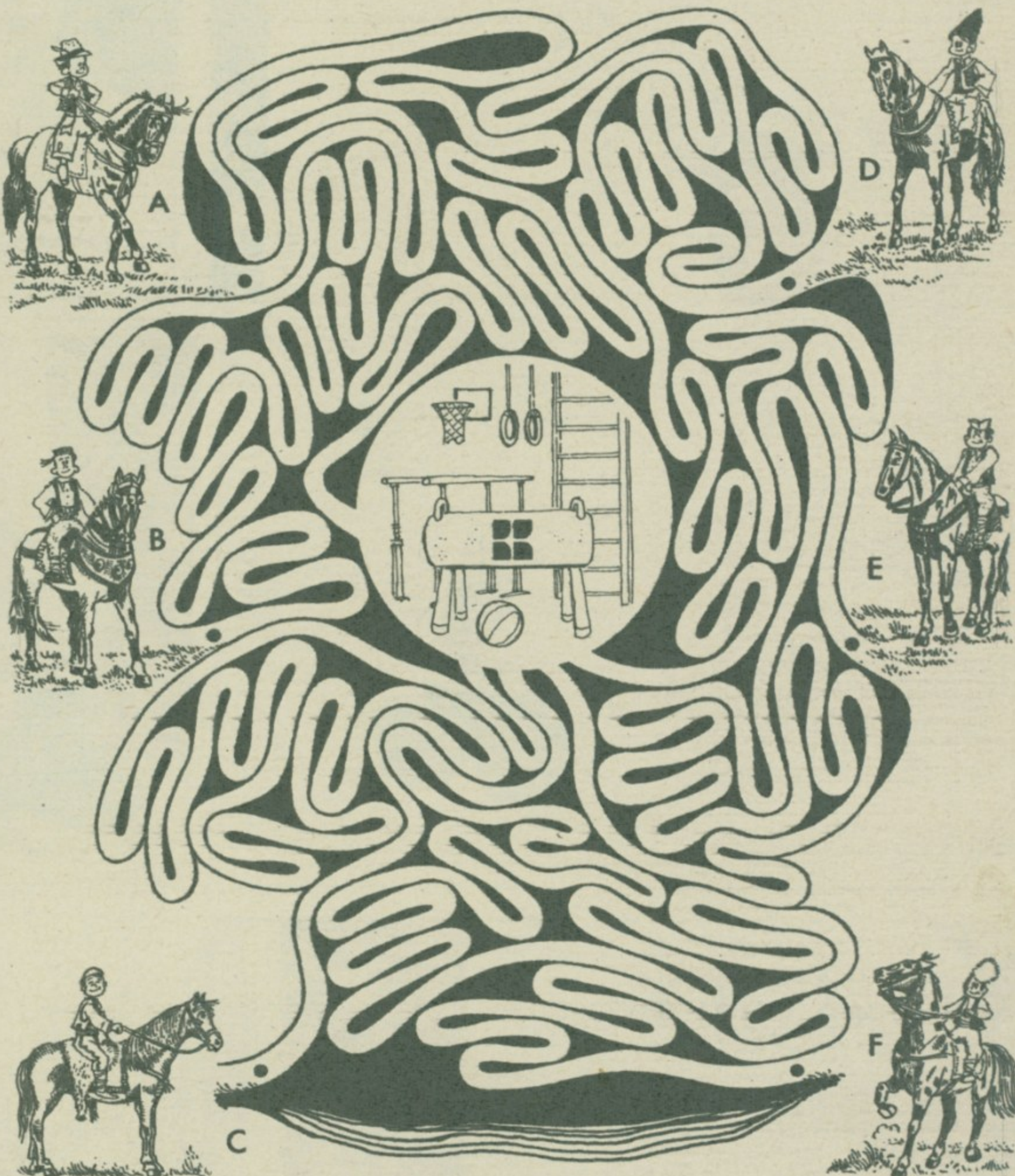
ПРИЈАВУ одмах изрежите, залепите на дописну карту, попуните и пошаљите на адресу: ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК, 11001 Београд, п. фах 124.

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ
ДОБРО НАШУ
НОВИЈУ ИСТОРИЈУ?

ДА ЛИ СТЕ
ШТЕДИША
КОД

МАЛА ИГРА

За учеснике квиза ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА и БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ: да се забавите док не почне право такмичење, дајемо вам један задатак. Шест ученика из свих крајева наше земље кренуло је на коњима да освоји другу награду за своју школу: комплет справа за фискултурну дворану. Сваки од њих пошао је путем обележеним црном тачком, али, пазите, само је један успео да пронађе најкраћи пут. Знате ли који?

ОДГОВОР: Д. Новинар обележио тачку.

*** хумор без речи ***

muflon самолепљиви
папири
папири у боји и фолије
за колаж у свим
већим
књижарама

Ново помагало за ликовну
и техничку наставу.
Нема више назања лепкон!
Од папира исеци одговарајући
лик, одстрани заштитни папир
и залепи.
Уради сам
самолепљиву налепницу.

muflon

ООУР фабрике папира за документа и картоне Радече код Зиданог
Моста, представништво: Цеље, Малгајева 2а/1

muflon

самолепљиви папири у боји и фолије за колаж у свим већим
књижарама.

Ново помагало за ликовну и техничку наставу.
Нема више назања лепкон! Од папира исеци одговарајући лик, одстрани
заштитни папир и залепи.
Уради сам самолепљиву налепницу.

muflon

ООУР фабрике папира за документа и картоне Радече код Зиданог
Моста, представништво: Цеље, Малгајева 2а/1.

raznobarvni **samolepilni**

папири и фолије за колаж

СТРАШНА

Чак Конорс је отворио очи и покушао да се усправи, али глава му је била некако чудно тешка. Сваки покрет задавао му је бол. Кад се најзад придигао и сео на ивицу кревета, збуњено је погледао око себе: није му било јасно како је доспео у ову собу. У великој тешкој фотељи угледао је Дон Анселма Винцента. У тренутку сетио се свега.

— Где је Џули? — протресе пипајући руком потиљак који га је болео.

Замишљен, Дон Анселмо је дубоко увлачио дим дебеле цигаре.

— Добро си прошао, момче! — рече хладно уместо одговора.

— Где је Џули — поново упита Конорс.

Не обзирајући се на његова питања Дон Анселмо настаива у истом тону:

— Испребијали су те и снесавшћеног избацили из кола пред капијом моје куће...

— Али, где је Џули?! — окочи Конорс.

Стари Дон Анселмо устаде из фотеље и, пришавши му, безизразно се загледа у његово израњављено лице.

— Отели су је! — рече бесно. — Отели су је испред твог носа!

ЗАКЉУЧАН У СОБИ

Као да не верује, младић је зуррио у старца пред собом.

— Како отели? Ко? — промуца. — Јесте ли обавестили полицију?

Дон Анселмо поче нервозно да корача по соби. Мучило га је Конорсово присуство, осећао је да му дугује објашњење.

— Не желим да се мешаш у ово! — рече. Ипак, објаснићу ти неке ствари... Кад сам, пре много година дошао овде, у Америку, нисам имао ни пребијене паре. Радио сам напорно и временом стекао ово што данас имам. Кажу да сам један од најбогатијих људи у Дулуту. Можда је тако, али ја сам то све поштено зарадио. Никад нисам имао посла с Мафијом... Звали су ме у своју организацију, зато што сам Италијан. Увек сам одбијао. Желео сам да у миру дочекам старост. Али, Ло Бјанко ми то није опростио.

— Какве то везе има са Џули? — упита Конорс.

— Ово је његово дело! Ото ми је кћер и сад ће ме уцењивати.

Збуњен и уплашен, Конорс је гледао старца, оца девојке којом се желео да

НОЋ

У ЗАЛИВУ

се ожени. Дон Анселмо је одувек гледао на ту везу с подсемахом, за њега је Чак Конорс био само бивши лучки радник, недостојан да му постане зет.

— Зашто не обавестите полицију? — наваливао је Конорс.

— Полиција о томе не сме ништа да зна јер ако Ло Бјанкови људи осете потеру то може да буде трагично за Џули. Најмио сам приватне детективе, наоружао послугу. Ло Бјанко ће се можда још ноћас јавити...

— И док ви овде мирно чекате, ко зна где се Џули налази и шта се са њом догађа! — плану Конорс. — Зашто не покушате да је тражите.

— То није твоја ствар — погледа га Дон Анселмо непријатељски. — Желим да останеш у овој соби и да ништа не предузимаш на своју руку док се све не заврши! Џули је негде сакривена и добро чувана, можда у некој напуштеној кући у заливу, али таквих кућа има много. — Дон Анселмо се унесе у лице младићу и запрети: — Вечерас сам изгубио кћер због тога што си ти био кукавица и слабић, али не желим да је изгубим заувек због твоје непромишљености. — Ту се он нагло окрену и изађе из собе. С друге стране врата шкљоцнуло је кључ у брави.

НЕЋЕ ГА ПРИМЕТИТИ

Кад је тог поподнева дошао по Џули у Дон Анселмову кућу на периферији Дулута, на Горњем језеру између Минесоте и Висконсина, двадесет петогодишњи банкарски чиновник Чак Конорс није ни слутио да ће пасти у руке Мафије.

— Полиција о томе не сме ништа да зна!

— рекао је уморно Дон Анселмо. — Ако чланови мафије осете потеру, моја кћи неће више живети!

закључан налазила се на првом спрату. Погледао је кроз прозор: до њега су допирале танке дрвене лестве преко којих је расла ружа пузавица. Видео је гвоздену опраду око Дон Анселмовог имања и велику капију пред којом су шетала два стражара.

Био је љут на Дон Анселма, али сад није било време за то. Желео је бар нешто да учини за Џули. Морао је да покуша.

Поново је пришао прозору и загледао се у двориште: капија је била довољно удаљена и стражари га неће приметити док се буде спуштао низ лествице.

Закорачио је кроз прозор и полако почео да се спушта. Ситне бодље са руже пузавице забадале су му се по рукама и телу, али био је исувише узбуђен да би на то обраћао пажњу. Осећао је како му срце снажно удара.

Осмотривши околину, опрезно је кренуо ка паркиралишту испред куће где се на месечини пресијавало неколико луксузних аутомобила. На предњем бранику аутомобила који му је био најближи седео је један од стражара. Конорс му је бешумно прилазио иза леђа. Стражар га је приметио тек кад му је пришао сас-
Соба у којој је сада био

Тек је било почело да се смрква кад је својим старијим фордом повезао Џули у град. Изненада, на уском друму који је водио поред језера, из супротног правца појавила су се два аутомо-

била и препречила им пут. Муњевито су истрчали наоружани људи и извукли их из форда. Последње чега се сећао био је Џулин врисак.

Соба у којој је сада био

вим близу. Било је касно да нешто учини. Снажним ударцем Конорс га је оборио с браника и ускочио у аутомобил.

НИКАКАВ ТРАГ

Док се други стражар снашао, Конорс је већ упалио мотор и појурио на капију. Уто је Дон Анселмо истрачао на трем. У кући је настала узбуна. За Конорсом су одјекивали пукњи, али је он већ журио према Дулуту.

Конорс се одвезао аутомобилом до пристаништа. Чинило му се да је то једино место где може на миру да размисли о свему. Мучило га је Дон Анселмово неповерење али ако се сада повуче, Џули је заувек изгубљена за њега.

Ноћ је већ била одмакла кад је изишао из аутомобила и упутио се у пристаниште где је некад радио. Ту је познавао готово сваког радника. Надао ће да ће од њих сазнати бар нешто о

Ло Бјанку. Али, после пола часа распитивања ништа није успео да сазна. Ни у лучким кафанама није нашао никакав траг. Уморан, сео је на гат. Где да тражи Ло Бјанка? А иако га, неким чудом пронађе, како сам да изађе на крај са њим и његовим људима. Он чак није ни наоружан.

Док је корачао дуж залива, сетио се Дон Анселмових речи о напуштеним кућама. Највише таквих кућа било је у малом заливу Марина, на западној страни прада. Кренуо је у том правцу.

КАКО УЋУТКАТИ СТРАЖАРА

У страху да га неко не изненади у помрчини, Конорс је опрезно пролазио поред старих барака на оба ли залива. Ако се Ло Бјанко налази ту негде, испред његове бараке сигурно је постављена стража.

Ускоро је угледао дашча-

ру кроз чије је пукотине допирала светлост. На њу се настављала дугачка настрешница — склониште за чамце. Кад јој се приближио, приметио је човека ослоњеног о дрвени зид. На прежући очи осматрао је кроз помрчину и одједном застао као укопан: привезана уз стуб малог гата непомично је стајала Џули!

Младић се притајио у мраку грозничаво размишљајући шта да чини. Знао је да су чланови Мафије у осветљеној дашчари и да он неће моћи да се носи с њима. Али, ако успе да се ослободи стражара можда ће моћи да ослободи Џули и побегне.

Успео је да се бешумно приближи на четири-пет корака од стражара. Видео је да Џули преко уста има фластер. То је у овој опасној ситуацији била једина олакшавајућа околност. Џули би могла да га примети и да, изненађена, узвикне.

Скупио је храброст и почео лагано, на врховима прстију, да прилази стражару. Плашио се свог даха, који му је сада личио на продорно шиштање, и заустављао га. Хладан зној избио му је по челу. У глави су му одјекивале Дон Анселмове речи. Да ли је ово што чини непромишљеност, можда је требало ипак да обавести полицију?

Само да се не окрене, мислио је.

БУДИ МИРНА, ЏУЛИ!

Кад је био на корак-два од стражара, скочио је као мачка и шчепао га око врата. Стезао га је снажно све док се овај није без гласа срушио на земљу. Револвером који је нашао у његовом џепу ударио га је по глави и потпуно га ошамутио. Тада је притрчао Џули.

— Буди мирна! — шапнуо је док је одвезивао конопца. Ослобођеном руком Џули је скинула фластер са уста.

— Још су тројица унутра — прошапутала је престрављена.

Са дрвеног дока Конорс је бацио поглед на дашчару. Нико још није осетио шта се напољу догађа, али није било времена за губљење. Држећи Џули за руку потрчао је према једном чамцу, али предомислио се. Отмичари ће брзо открити да је Џули ослобођена и крећуће за њима. Моторним чамцем брзо ће их стићи.

Конорс и Џули тек су потрчали дуж залива кад су се испред дашчаре зачули повици а затим пукњи. У безумном страху трчали су не гледајући куд газе. Потера је ишла за њима.

Одједном, из супротног правца указало се неколико прилика. То је на тренутак збунило гониоце. Џули и Конорс још су трчали и готово се сударили са полицијцима и — Дон Анселмом!

II. 3.

СТАТИСТИКА. Белгијски трговац Данијел Вервека редовно добија од разних организација анкетне листиће с безброј колона и питања. Једног дана — попуњавање анкетних листића вероватно му је дозлогрдило — одлучио је да се нашали. На питање шта му је ужа специјалност одговорио је: „Израђујем маске за обијаче банака“. Одељење за статистику трговачке коморе, која је спроводила анкету, ускоро му се обратило са стандардним допунским питањем: „Да ли сталним купцима ваших производа дајете попуст и колико процената?“

ГАРАНТУЈЕМО КИШУ! Једна путничка агенција у Либану овако рекламира туристичка путовања у Енглеску: „Пођите с нама у кишну Енглеску где ће вам се расположење и тен приметно побољшати. Имате несрећу да живите у земљи где сунце сија 365 дана у години. Ако пођете с нама у Енглеску ћете за сваки дан без кише добити одштету од 12 долара!“

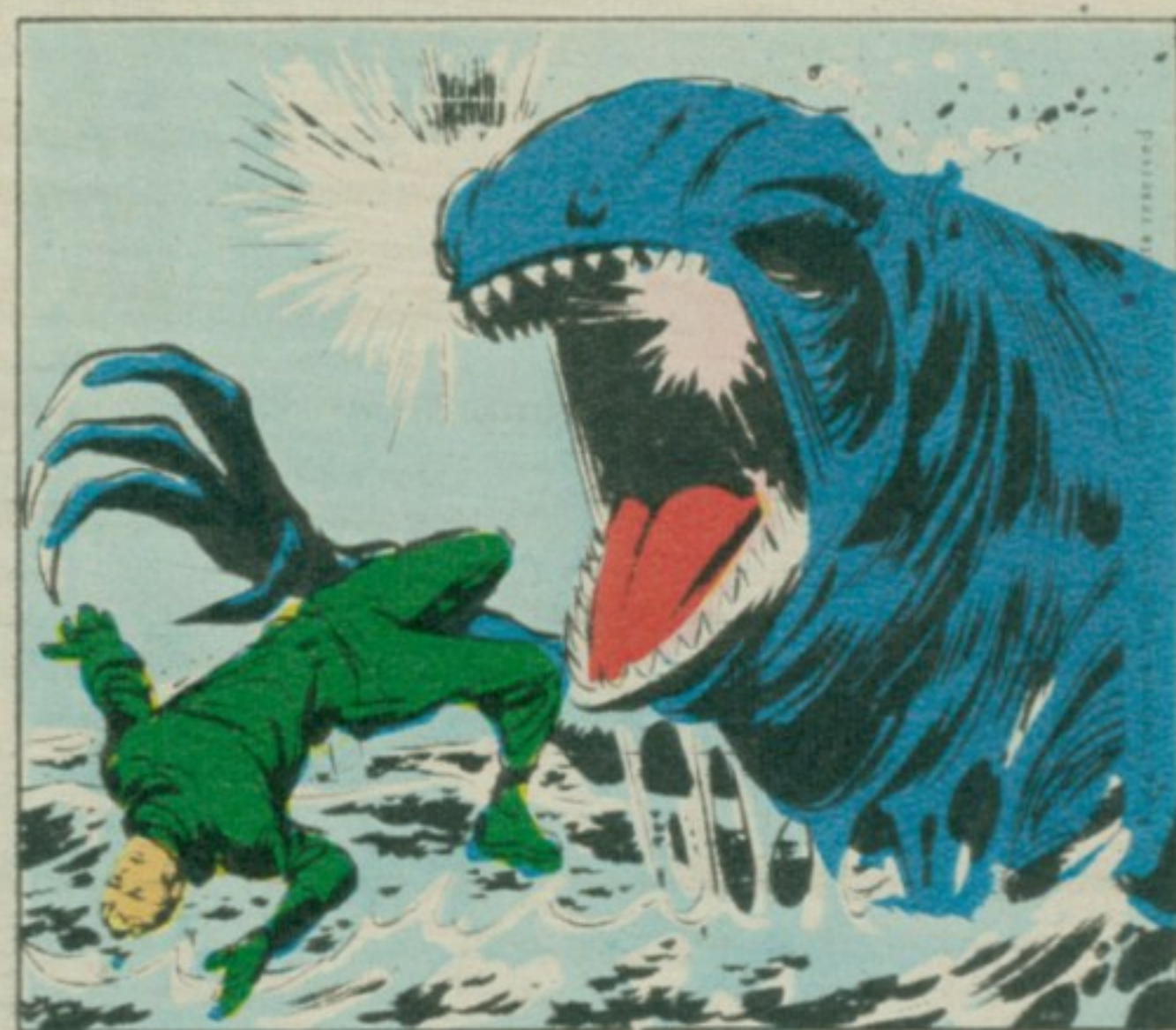

НАШЛИ СЕ! У енглеском градићу Пикенхем љубитељи тишине основали су „Лигу за борбу против буке“.

Игром случаја председник те лиге постао је човек који се презива Ноиз што у преводу значи: лупа, треска, галама. Презиме његовог заменика би у преводу на наш језик гласило „шум“, док презиме секретара значи „увек неспокојан“.

Dan
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

АФРИЧКЕ ДРЖАВЕ

Република Мали

Независна држава Република Мали, бивши Француски Судан, налази се у западној Африци и двапут је већа од Француске, а четири пута од Југославије. На тој великој површини живи само четири милиона становника који припадају разним племенима. Најбројнија су: Бамбара, Малинке, Догон, Моси, Бобо, Тукулер... Република Мали лежи у басену моћне реке Нигер, четврте по величини у Африци, а делом у пустињи Сахаре.

Мали је био француска колонија од 1904. до 1958. године, а онда је постао члан Француске заједнице. Јануара 1959. године

са Сенегалом је основао Федерацију Мали. Међутим, септембра 1960. године Сенегал је иступио из Федерације и створене су две посебне републике.

До стицања независности Мали је био веома неразвијена земља. Становништво и данас живи од земљорадње и сточарства, али се развија и индустрија. Јужно од Нигера клима је екваторијална, док је северно пасатско-пустињска.

Земља је подељена на шест области. Главни град је Бамако, са 135.000 становника. Остали већи градови су: Кајес, Тимбукту, Гао, Сегу...

КАО У КОТЛУ — Велики део Малија прекрива песак. На југу се налазе травната пространства, саване (на слици), али њих већи део године прати суша. У саванама нема много дрвећа. Претежно су то разне врсте акација с крошњама попут кишобрана и баобаба. У Малију постоје два годишња доба: кишовито и суво. Идући према северу периоди киша су све ређи и краћи. За време сушног периода врућине су велике, у неким деловима земље температура се креће и до 40 степени у хладу! Пошто се тада јавља и сахарски ветар харматан, у току дана између 12 и 17 часова људи се потпуно парализују и чекају вече или јутро да би поново оживели, радили и мислили! Прави хлад може се наћи једино у прашуми око реке Нигер.

СВУДА КАЛЕБАС — Велике тикве, калекас, срећу се на сваком кораку. Иако се у Малију може купити увезено емајлирано посуђе, Малијци се не одричу тикве која им служи као посуда и као кошара. Калекас се може купити свуда, нарочито у насељима дуж Нигера где се довози и продаје све што рађа у Малију. Роба је изложена на земљи. Ту се могу видети банане без иједне мрље, плодови гујаве, манга, папаја и обавезно сорту (афрички просо), основна храна становништва. Готово сва малијска племена једу велике количине малих, облих и љубичастих плодова коле, неке врсте дроге. С неколико плодова коле домородац Малија може као од шале да препешачи и више од сто километара!

ОВДЕ ЖИВЕ ДОГОНИ — Кад се крене на североисток Малија, крајња тачка до које се аутомобилом може доћи је насеље Санга, колевка Догона, једног од најстаријих црноафричких племена. Догони су у ове неприступачне крајеве дошли у првим вековима наше ере. Живе крајње примитивно, чувају и данас неке облике праисторијске уметности, нарочито у скулптури дрвета. Ако се жели видети прави живот Догона (нема их више од 80.000) мора се отићи у село Ирели (на слици). До њега се може доћи само пешице и под условом да је путник добар планинар и да се не плаши висина и провалија, јер село се налази 20 километара удаљено од Санге — у планини, на једној литици! Куће Догона направљене су од блата и покривене трском. У селу се налазе и ниске дуге зграде „тогоуне“, које служе као судница и место где мушкарци разговарају. Ту они леже наги, али чим се појави странац одмах се покривају. Догони верују да су их крокодили пренели преко Нигера кад су долазили у овај крај.

ИЗМЕТЉУ САХАРЕ И ПРАШУМЕ

ВЕЛИКО КУПАЛИШТЕ КРОКОДИЛА — Највећа река у западној Африци — Нигер, протиче и кроз Републику Мали. У Возиима, рибарским насељима дуж Нигера, окупља се становништво и тргује (на слици), највише дрветом јер га у Малију мало има. Суво грање довози се у пирогама, уским чамцима израђеним од дебла. У плодној долини Нигера лежи и главни град — Бамако. На језику Бамбара, којим говори највећи део становништва, Бамако значи „Велико купалиште крокодила“! Име је настало спајањем двеју речи: „бамба“ — река, и „кајман“ — крокодил којих у Нигеру има веома много.

КАРАВАНСКИМ ПУТЕВИМА — У Малију живи велики број племена. Најбројније је Бамбара, са око милион припадника, које је светлије боје коже. Плеће Малинке са око 200.000 припадника живи на југу земље, а уз границу према Обали Слонове Кости групе племена Сенуфо. Плеће Догон живи у негостољубивом североисточном делу земље. На граници према Горњој Волти живе племена Моси и Бобо, а уз сенегалску границу плеће Тукулер... Иако је у Малију изграђено више од 13.000 километара путева, саваном се још могу сresti племена која се крећу старим караванским путевима. Њихови припадници не беже пред путницима. Срдачни су и пријатни. Док жене носе „пан“, девојке често покривају само доњи део тела. Иначе, пан је национална одећа малијске жене. То је памучна тканина дуга два метра која се обавија око тела, од прстију до глежњева. Кад девојка постане мајка обавија још један мањи овој који постаје носилка новорођеном детету, јер малијске мајке носе децу на леђима док не проходају!

РОБНА КУЋА — Република Мали се све више извлачи из колонијалне заосталости. Развија се индустрија, пољопривреда, трговина... Највеће малијско предузеће за увоз и извоз шећера, брашна, памука, уља, цемента и других основних производа је „Ссмиекс“, које има робне куће у свим већим градовима. Једна таква робна кућа налази се и у центру Гаоа, главног града истоименог Шестог региона (на слици). И овде, као и у осталим малијским градовима, улице нису поплочане већ су само посуте песком. Једино се у Бамаку, и то само у центру, може видети неколико улица прекривених асфалтом. Остале су од набијене земље.

НИЈЕ УТВРЂЕЊЕ НЕГО ДАМИЈА! — Више од три четвртине становништва Малија је исламске вероисповести. На слици је дамија једна од најлепших у Малију. Налази се код места Сан у области Сегу. Изграђена је у нессуданском стилу, од набијене земље с костуром од палминих грана. Минаре је у облику кактуса и на његовом врху насађено је неколико нојевих јаја. Из њега вире заборени дрвени шиљци по којима се пење мујезин када позива на молитву. Шиљци се налазе и на фасади грађевине: по њима се пењу мајстори после великих киша када треба облепити блатом оштећене зидове!

ХИТ СТРАНА

THE DAY BEGINS (Дан се рађа)

Одломак узет из албума
„Дани будућности су про-
шли“

Музика и текст: RED-
WAVE и KNIGHT
Изводи група Муди Блуз
(MOODY BLUES)

Gold hearted orb that rules
the night
Removes the colours from our
sight
Red is grey and yellow white
But we decide which is right.
And which is an illusion?

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

Pinprick holes in a colourless
sky
Let inspid figures of light
pas by
The mighty light of ten
thousand suns,
Shallenges infinity and is soon
gone.
Night time, to some a brief
interlude
To others the fear of solitude.
Brave Holios wake up your
needs
Bring the warmth the
countryside needs.

О ЗЛАТНИМ ПЛОЧАМА У ВЕЛИКОЈ БРИТАНИЈИ

Познато је да је Британија највеће европско диско-тржиште. Зато није ни чудо што често чујемо и читамо о фантастичним tiraжима или златним плочама које се у тој земљи додељују. Али, многе такве приче немају реалну основу.

Приликом последњег фестивала плоча МИДЕМ у Кану званично су објављени подаци о продаји плоча у Великој Британији у 1974. години. Званично је само десет плоча у Британији у тој години продато у tiraжу од пола милиона примерака, што је услов да би се сингл позлатио. Златне плоче добили су MUD

(укупно две — рекорд!) ALVIN STARDUST, RUBETTES, TERRY JACKS, GEORGE McCRAE, THREE DEGREES, OSMONDS, CARL DOUGLAS и DAVID ESSEX. Златних ЛП плоча било је у 1974. години 57. Та признања примило је 29 извођача и састава. Рекордер је DIANA ROSS са 4 златна албума. По три златне ЛП плоче у 1974. години имају DEEP PURPLE и STEVIE WONDER, а по две ROXY MUSIC, STATUS QUO, OSMONDS, WINGS, BEATLES, ELTON JOHN, JOHN DENVER, WOMBLES и CARPENTERS.

ТАЈНЕ СЕ ТЕШКО ЧУВАЈУ

Када је прошлог лета оргуљаш Рик Вејкмен напустио групу Јес (YES) дуго се нагађало који су прави разлози његове изненадне одлуке. Појавила су се разна мишљења, свако је имао своје објашњење, новине су доносиле разне „истине“ али прави разлог се није знао. Међутим, пре неколико недеља проговорио је „главни сведок“ један лондонски лекар који је испричао да је Вејкмен тежак срчани болесник и да је имао инфаркт. Због тога су му лекари забранили напрезање и препоручили одмор. Вејкмен је послушао, напустио групу YES и неко време живео потпуно повучено. Када се опоравио наставио је да ради као соло-музичар. Деби концерт у Лондону је протекао у реду али је ускоро добио нов срчани напад

и морао да одустане од многих већ планираних концерата.

По савету кардиолога последњих месеци се није појављивао на сцени. Приликом посете једној приватној болници видео га је неки радознали новинар и „тајна чувеног оргуљаша“ је откривена. Додуше, Вејкменови менаџери тврде да он није баш толико тежак болесник али никако им не полази за руком да убеди јавност да болест није главни разлог одласка познатог музичара из групе YES.

Зна се да Вејкмен после два соло-албума „Шест жена Хенрија осмог“ и „Пут у средиште земље“ у миру ради на новом пројекту. То је музичка адаптација легенде о краљу Артуру и његовим витезовима округлог стола.

МУДИ '75 БЛУЗ

Група Муди Блуз (MOODY BLUES) основана је 1965. године и већ после хита „Ноћи у белом сатену“ (1967) настаје период њихових светских успеха. То је једина рок-група која је распродала два концерта у Њујоршком Медисон Сквер Гардену (укупно 44 000 седишта) за свега четири сата. У анкетама листова CASHBOX, RECORD WORLD и PLAYBOY били су проглашени за најбољу светску групу. Они су први рок-музичари који су позвани на турнеју по Кини. Члановима групе било је чак понуђено да буду професори на Истмановој музичкој школи у Њујорку. До сада су продали преко 20 милиона плоча и за то добили 8 златних и исто толико платинских плоча. Као врхунац признања уследила је почетком прошле године светска турнеја са преко 60 унапред распродатих концерата којима је присуствовало око 750 хиљада људи.

После те турнеје чланови групе повукли су се у свој тек изграђен студио за снимање и комплетирали последњи албум састављен од 26 највећих успеха из дугогодишње каријере. Та плоча, под називом „То је Муди Блуз“, највећи је дискографски успех познате групе до данас. Тако је завршен први период групе. Дошло је време за „нешто друго“.

Вили су то усамљени покушаји. У заједничком студију су настале прве плоче које су се управо појавиле на тржишту. Прво су гитариста Хејворд и басиста Лоџ завршили своју заједничку ЛП плочу. Затим је бубњар групе Грем Еџ оформио мањи састав и снимио, кажу, веома занимљиву колекцију песама. Њега је заменио свестрани инструменталиста Томас који за снимање користи велики оркестар састављен од познатих „озбиљних“ музичара. Истовремено, у Лос Анђелесу оргуљаш Пиндер са групом пријатеља завршава своју плочу. Тако ће се ускоро појавити чак четири плоче које ће обрадовати љубитеље музике групе Муди Блуз.

Када већ говоримо о плочама можда би било занимљиво поменути како је снимљен први албум ове групе. Чланови ансамбла су покушавали да увере продуcente диско-куће DECCA у вредност своје музике. Како је у то време (1967) била у моди другачија музика нико није имао времена ни да их са слуша. Онда су они нашли једног продуцента за класичну музику који пошто их је чуо, најтоплије препоручује за снимање уверен да они припремају рок-верзију познате „Нове светске симфоније“. Тако је настала плоча „Дани будућности су прошли“ која је касније постигла фантастичан tiraж и дошла у ред најквалитетнијих плоча шездесетих година.

Данас се на неки начин „прича“ понавља. У почетку је група Муди Блуз прва пошла новим путевима да би касније за њима пошли многи. Сада сви чланови групе самостално иду даље да би заједнички створили нешто ново за Муди Блуз. Нема сумње да ће поново успети.

ЧЛАНОВИ ГРУПЕ СУ: Џастин Хејвард (JUSTIN HAYWARD), гитара, певач; Грем Еџ (GRAEME EDGE) ударалке, певач; Џон Лоџ (JOHN LODGE) бас-гитара, певач; Мајк Пиндер (MIKE PINDER), оргуље, клавијер, певач; Реј Томас (RAY THOMAS) саксофон, флаута, певач.

ДИСКОГРАФИЈА ГРУПЕ МУДИ БЛУЗ

Албуми: DAYS OF FUTURE PASSED (DECCA); IN SEARCH OF THE LOST CHORD (DECCA); ON THE THRESHOLD OF A DREAM (DECCA); TO OUR CHILDREN'S CHILDREN'S CHILDREN (DECCA); A QUESTION OF BALANCE (THRESHOLD); EVERY GOOD-BOY DESERVES FAVOUR (THRESHOLD); SEVENTH SOJURN (THRESHOLD); THIS IS MOODY BLUES (THRESHOLD).

ЗАНИМАЉИВОСТИ О ГРУПИ МУДИ БЛУЗ

Тврди се да и сад група Муди Блуз продаје само у околини Лос Анђелеса око 10 хиљада плоча дневно.

Године 1972, после турнеје по Америци, поново су издали сингл „Ноћи у белом сатену“ и албум „Дани будућности су прошли“ и за свега три недеље обе плоче су се позлатиле.

ВЕЛИКАНИ ГИТАРЕ

ЏИМИ ПЕЈЦ

Вођа популарног квартета Лед Цепелин (LED ZEPPELIN) Џими Пејц (JIMMY PAGE) рођен је 9. јануара 1945. године у Лондону. Професионалац је од своје четрнаесте године. У периоду 1963—1965. афирмисао се као студијски музичар снимајући за многе познате саставе и солисте: Тома Џонса (TOM JONES), Дасти Спрингфилд (DUSTY SPRINGFIELD), Донована (DONOVAN), Џони Халидеја (JOHNNY HALLYDAY), Литл Ричарда (LITTLE RICHARD) као и за групе Ху (WHO) и Кинкс (KINKS). Пошто је одбио многе понуде да постане члан неке групе, средином

1966. године ипак прихвата место гитаристе у Јардбердсима (YARD-BIRDS). Две године касније оснива „Нове Јардбердсе“ (NEW YARD-BIRDS) који касније мењају име у Лед Цепелин.

Џими Пејц ужива, пре свега, глас изванредног и свестраног музичара. Композитор, аранжер, продуцент па тек онда гитариста и певач, ради и интересује се за све: од акустичне музике и фолка до „тешког рока“ и цеза. Због тога га многи сматрају најкомплетнијим британским музичарем шездесетих година.

Препоручујемо за слушање: све албуме групе Лед Цепелин!

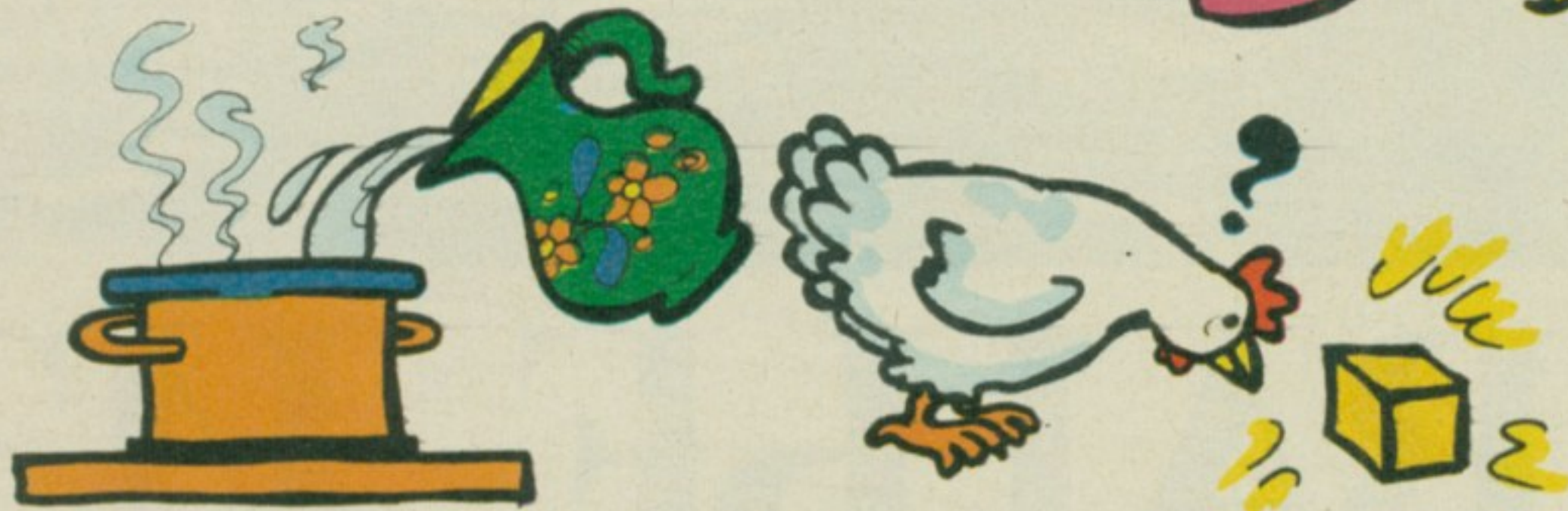
У Аустралији је до данас додељено свега 8 златних плоча. Од тога 5 групи Муди Блуз.

Осим што су добри музичари чланови ове групе показали су се и као добри пословни људи. Крајем 1970. године основали су своју диско-компанију THRESHOLD. За ту кућу снима и позната енглеска група TRAPEZE.

1.

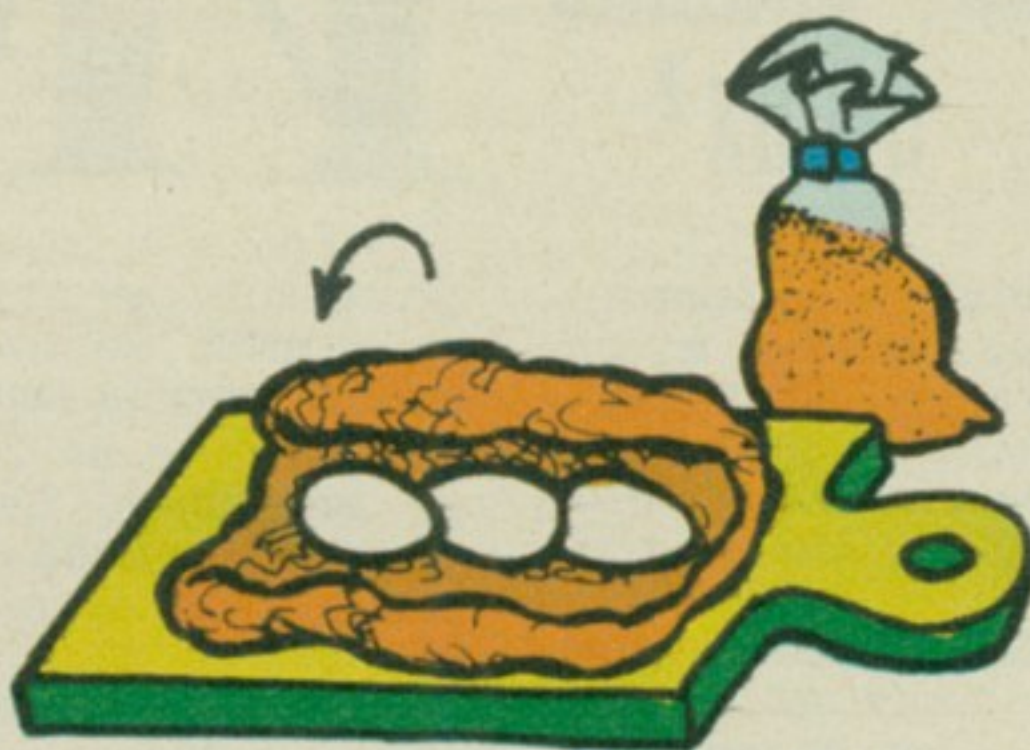
ЕВО КАКО СЕ ПРАВИ СУПИЦА ОД ГРИЗА

ТРИ ВЕЛИКЕ
КАШИКЕ УДА
И ТРИ
ВЕЛИКЕ КАШИКЕ
ГРИЗА СИПАЈУ СЕ У
ЛОНАЦ И СТАВЕ НА ВАТРУ
ДОК ГРИЗ НЕ ПОЖУТИ.
ЗАТИМ СЕ У ЛОНАЦ
СИПА 1 ЛИТАР ВОДЕ,
А КАД ВОДА ПРОКЉУЧА
УБАЦИ СЕ КОЦКИЦА КОКОШЈЕ
СУПЕ И МАЛО СОЛИ.

300 ГРАМА МЛЕВЕНЕ ЈУНЕТИНЕ ПОМЕША СЕ
СА ЈЕДНИМ ЦЕЛИМ ЖИВИМ ЗАЈЕТОМ,
КРИШКОМ ПОКВАШЕНОГ ХЛЕБА И ПОМА
МАЛЕ КАШИКЕ СОЛИ. ТО СЕ ДОБРО
ИЗМЕСИ... ОБАРЕ СЕ ТВРАО ТРИ ЗАЈЕТА
ПА СЕ ЗАВИЈУ У ИЗМЕШАНО МЕСО ТАКО
ДА ДОБИЈЕТЕ ОБЛИК РОЛНЕ, ТО ЈЕСТ

РОЛАТА.
РОЛАТ
УВИЈТЕ У
ПРЕЗЛЕ,
СТАВИТЕ У
ПЛЕХ
НАМАЗАН
ЗЕТИНОМ
И
ПЕЦИТЕ.
СЕЦИТЕ ГА
КАД СЕ МАЛО ОХЛАДИ.

ВОЋНА САЛАТА

ИСЕЦКАЈТЕ ВОЌЕ
КОЈЕ МОЖЕТЕ,
САД ПРЕКО
ЗИМЕ, ДА
НАБАВИТЕ
(БАНАНЕ,
ЈАБУКЕ,
КРУШКЕ,
ПОМОРАНЏЕ,
АНАНАС ИЛИ СУВО
ГРОЖЂЕ) НА СИТНЕ
ПАРЧИКЕ. ВОЌЕ ПОРЕБАЈТЕ
У ЧИНИЈУ И СВАКИ СЛОЈ
ПОШЕБЕРИТЕ. НА КРАЈУ
САЛАТУ ЗАЛИЈТЕ СИРУПОМ
ОД МАЛИНЕ ИЛИ ПОМОРАНЏЕ,
ДОДАЈТЕ
НЕКОЛИКО
КАПИ РУМА
И
ПРЕЛИЈТЕ
ШЛАГОМ.

КУТАК ЗА МАЛЕ КУВАРИЦЕ

РОЛАТ ОД МЕСА

ПРАВИ СЕ
ОВАКО:

ФАНТАС-
ТИЧНА

ПРИЧА

АРТУР КЛАРК

Нико више није могао да се сети кад је људски род почео своје дуго путовање на југ. Дотадашња човекова постојбина, са валовитим долинама и брежуљцима, сада је била само напола заборављени сан. Бели ужас спуштао се са полова, претварајући у лед све пред собом, и човек је једва успевао да му умакне.

Међутим, било је јасно да већ кроз две или три генерације више неће бити ниједног места на Земљи које лед неће прекрити. У тој неравноправној борби с природом, док је очајнички тражио неко уточиште, човек није губио наду да ће се ипак одржати. Зато су последње генерације пре леденог доба, бежећи испред хладног таласа, носиле са собом разне пред-

ПРЕДАВАЊЕ ИЗ ИСТОРИЈЕ

Са платна их је гледало неко чудно створење чије је лице изражавало снажно осећање. Срџбу, бол, радост, страх?

мете. Неки су били толико стари да се није знало ни њихово покрло, ни сарха.

Не сме се ошбориши

Међу тим светим стварима, биле су логаритамске таблице, атлас света и Сибелијусова Седма симфонија, штампана 2371. године. Ове старе књиге биле су повезане брижљиво и са поштовањем. Ту су били и неки ситни предмети, за које људи такође нису знали чему служе. Један комад метала чудног облика можда је био најтужнији остатак једне културе, јер је гсворио о највећем човековим достигнућима и успесима које је могао да оствари у будућности. На постељу од махаго-нија стајало је:

Помоћни упаљач десног мотора васионског брода
„Јутарња звезда“
Земља-Месец, 1985.

Други загонетни предмет била је кугла од провидне пластике у коју су били углављени чудни комади метала. У средишту се налазио радио-елемент који је слао светлосне сигнале. Све док се не истроши, овај апарат ће испуш-

тати светлост. Било је направљено само неколико оваквих кугли, са циљем да указују васионским бродовима на орбите астероида. Али, пошто човек никад није стигао до астероида, овај апарат није ни употребљен.

Последњи остатак далеке прошлости била је округла, плитка метална кутија, добро запечаћена. Нико није ни покушавао да види шта је у њој, јер је међу последњим генерацијама на Земљи владало мишљење да ће страшна судбина задесити људски род ако је неко отвори. Тако нису ни сазнали да је кутија садржавала уметничко дело од пре готово хиљаду година.

Кад су услови живота постали тако рећи неподношљиви, људи су ово благо сакрили између две велике стене и наставили своје безнадежно путовање ка југу...

Шесћој дана

Први брод са Венере стигао је пет хиљада година после овога. Пет дана је кружио око Земље, на висини од око хиљаду килосметара, док су камере снимале, а прецизни инструменти скупљали по-

датке који ће научницима са Венере дати материјал за вишегодичња истраживања.

Спуштање на Земљину површину није било планирано; чак је изгледало да за то нема ни потребе. Свуда су се пружале огромне наслаге леда, између којих је гдегде провирио неки планински врх. Мора и океани, долине и шуме, пустиње и језера, све што је чинило човеков свет, било је прекривено ледом, можда заувек.

Изненада, шестог дана, стање се променило: монитор на броду ухватио је сигнале са Земље које је слао пет хиљада година стари семафор. Век за веком, његова светлост је бивала све слабија. Тако је брод са Венере напустио своју орбиту и почео да се спушта ка Земљи, избравши као циљ планински венац који је вирио из леда.

Велика Сунчева лопта несебично је грејала Венеру, пошто је најзад уклонила облаке који су је скривали. Промена у зрачењу Сунца изазвала је нестајање једне цивилизације и рађање друге. Пре отприлике пет хиљада година, још недовољно развијено становништво Венере први пут је угледало Сунце и звезде. Од тада, Земљина сестра се развијала великом брзином.

Топли океан је благо заплуски-

вао пешчану обалу. Научници, налик на гмизавце, лежали су до пола у води, а глатка тела су им се светлукала. Највећи умови Венере окупали су се на овој обали. Није им било познато шта ће чути. Знали су само да је реч о Трећој планети, како су они називали Земљу, и о тајанственим бићима која су је насељавала пре него што је зазладао лед.

Неверовајна сџбар

Предавач је стајао на обали, јер апарат поред њега, који је привлачио радознале погледе научника, није био отпоран на воду.

Историчар је почео да говори. Укратко је изнео колико се мало зна о Трећој планети и данашњем животу на њој. Поменио је безуспешне покушаје да се расту-мачи писмо нестале цивилизације. Планета је, рекао је, била насељена бићима која су добро познавала технику. То показују делови машина који су пронађени у стенама.

— Ми не знамо зашто је једна тако развијена цивилизација пропала — наставио је историчар. — Готово смо сигурни да су имали

довољно знања и способности да се супротставе леду. Мора да је постојао неки озбиљан разлог; можда нека епидемија или дегенерација расе.

Одвек се сматрало да нема начина да сазнамо било шта о изгледу тих становника. Вековима су наши уметници својом маштом дочаравали тај свет, дајући му фантастичан изглед. Сматра се да су личили на нас, иако је познато да ако смо ми гмизавци не мора да значи да сва интелигентна бића морају тако да изгледају.

Окупили смо се овде да бих вам саопштио до јуче невероватну ствар: најзад, после хиљаду година тапкања у месту, открили смо тачан облик и природу живота који је владао тамо.

То нису гмизавци

Међу окупљеним научницима зачуо се жагор. Неки су били толико ошамућени овом вешћу да су за тренутак заронили у воду, како би се повратили од изненађења.

Предавач је сачекао да поново настане тишина, а онда је наста-вио:

— Једна од најчуднијих ствари нађених међу стенама била је метална кутија у којој се налази провидни пластични предмет прилично дуг и смотан у ролну. Посматрања под микроскопом показала су да се на тој траци налазе хиљаде сличица, једва видљивих голим оком. Претпоставља се да су сличице прилично избледеле током времена.

Овај низ слика очигледно показује живот какав је био на Трећој планети. Сlike нису независне једна од друге, већ су многе готово потпуно исте, а разликују се само у неком детаљу покрета. Ја-

створења која су се кретала у свим правцима. Затим се појавила увећана слика једног створења и научници су могли да се увере у истинитост предавачевог описа: два ока, постављена прилично близу, две руке и ноге. На доњем делу главе налазио се велики отвор који се стално отварао и затварао. То је вероватно имало неке везе са дисањем овог чудног бића.

Научници су као омађијани гледали како се овај непознати створ уметљава у читав низ фантастичних доживљаја. Дошло је и до веома оштрог сукоба са створењем мало друкчијим од главног јунака. Изгледало је да ће убити један другог, али спор је убрзо изгла-њен.

После тога је уследила луда јурњава неким возилом на четири точка, која се завршила у граду у којем су се на све стране кретала иста таква возила. Када су се два возила сударила огромном снагом и готово распала, као да на то нико није обратио посебну пажњу.

Сада је научницима постало јасно да ће морати да се утроше године и године да би анализирали и схватили све што се на планети догађало. Било је такође очигледно да је овај документ уметничко дело, јер је живот на Трећој планети приказиван у стилизованом облику.

На крају, после изузетно динамичне и узбудљиве ситуације у коју је био запао главни јунак, појавила се последња слика која је показивала само лице тог створа преко целог платна. На њему је била гримаса која је показивала неко снажно осећање, али да ли је то била сриба, бол, радост или нешто друго, научници нису могли да погоди. Слика је нестала. Смењила су је нека слова, и то је било све.

Зајонейни смешак

Једно време владала је гробна тишина. Научници су били сувише узбуђени да би ишта говорили.

— Сада нам предстоји озбиљно проучавање — први се сабрао предавач. — Биће то веома напоран рад и у њему ће учествовати историчари, биолози и многи други научници. Посебно тежак и одговоран задатак имаће психолози, који ће покушати да објасне разлоге понашања овог створења... А сада, да још једном погледамо нашег далеког рођака, чији је ум можда био далеко испред нашег, али од кога је тако мало остало.

Још једном последња слика се појавила на платну, пројектор је заустављен. Са извесним страхопоштовањем научници су буљили у фигуру из прошлости, а овај тип им је узвраћао загонетним смешком.

Убудуће, то лице ће за научнике са Венере представљати људску расу. Психолози ће анализирати његово понашање, посматрати сваки покрет, све док не реконструишу његов ум. Хиљаде књига биће написане о томе.

Наравно, нико није био свестан заблуде у коју су упали, нико није могао да зна да је ово почетак једног бескрајног и неплодног посла.

Тајна овог створења остаће неразјашњена док год траје свет, јер никад нико неће моћи да протума-чи оних неколико речи које су се за тренутак појавиле на платну. Проучавање их, нагађати, али узалуд.

Тамо је писало:
„Волт Дизни: Доживљаји Паје Патка“.

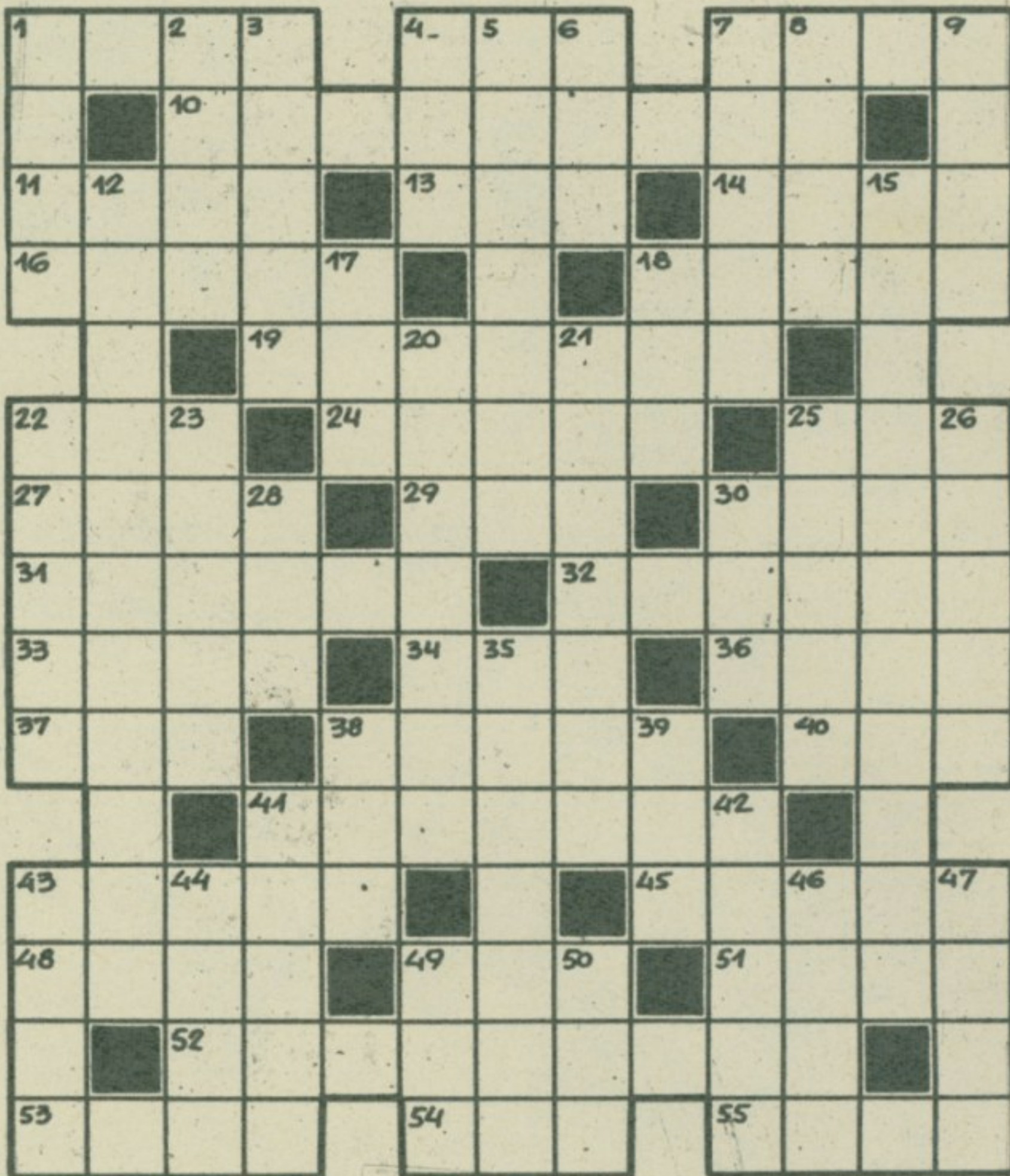
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) град у Совјетском Савезу, 4) крволочна животиња, 7) река у Македонији, 10) самостани, 11) бог рата код старих Грка, 13) јапански стонотенисер, 14) носач, 16) врста посластице, 18) породица прадитеља виолина из Кремоне, 19) град у азијском делу Совјетског Савеза, 22) оружани сукоб већих размера, 24) витка, мршава, 25) наша златоносна река, 27) летопис, 29) републичко извршно веће (скр.), 30) сажета мисао (изрека, цитат) на почетку књижевног дела, 31) звезда репатица, 32) минерал пронађен на Авали, 33) налет, насрт, 34) индустријска област у Немачкој, 36) назив за стрица у неким нашим крајевима, 37) један наш недељник, 38) вампир, 40) двоје, 41) пресољен, 43) позната оперска певачица (Марија), 45) очева или мајчина сестра, 48) сирће, 40) чехословачка афирмација, 51) мера за тежину, 52) планински венац у Северној Америци, 53) кухињска посуда, 54) лука на Првом мору, 55) врста боје.

УСПРАВНО:

1) католички свештеник, 2) правац кретања, 3) сталеж, класа, 4) италијанска радио-телевизија (скр.), 5) станственици нашег највећег полуострва, 6) троцифрен број, 7) врста књижевног дела, 8) слик, срск, 9) држава у Африци, 12) писац романа, 15) једна спортисткиња, 17) женски глас, 18) отац (слов.), 20) врста вишње (мн.), 21) слика рађена воденим бојама, 22) северноамеричка животињска са скупочним крзном, 23) мрк, 25) морска животиња, 26) подручје, област, 28) Име нашег певача забавних мелодија (Мартин), 30) врста хладног оружја, 35) јак отров, 38) уметност (лат.), 39) шаховски израз, 41) познати амерички генерал из другог светског рата („генерал од челика“), 42) врста бомбона, 43) омотач дрвета, 44) мале тежине, 46) вешта варка, 47) бог љубави код Римљана, 49) речно острво, 50) име наше сликарке (Ивањкица).

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) кин, 4) проза, 7) ало, 10) арене, п, 11) Денис, 12) Тир, 13) граја, 16) ата, ј, 17) платани, н, 18) Кан, 20) Атика, 21) Аца, 23) анал, 25) аја, 26) траг, н, 27) Сар, а, 29) тис, р, 30) тетреб, 31) антене, а, 32) Ава, п, 34) тен г, 35) тава, 37) или, 39) лира, 41) ала, 42) стара, 44) кит, е, 45) статика, т, 46) ами, 48) Алиса, 49) сет, 51) калај, н, 52) Беара, 53) нна, 54) Арара, 55) кир.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“ Вукоје Булатовић

Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живојад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дина, полугодишња 88,00 дина, тримесечна 44 дина. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дина, полугодишња 176,00 дина, тримесечна 88,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: ДМ 60.—, Долар 24.—, Фф. 112.—, Шфр. 70.—, Шкр. 102.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу нишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

Као омађијани

Предавач се окренуо ка апарату и притиснуо једну полугу. Јака светлост потекла је из пројектора. Чуло се слабо зујање и на платну се појавило много чудних

КЊИГА ЗА ДЕЦУ И МАМАБЕ

ВЕЛИКА ШТЕТА

Јао, јао, јао! Змај на крушку пао.
Пак је деци жао што се подерао.

ПОРУБЕНИЦА

Издавачко предузеће „ВУК КАРАЦИЋ“, 11000 Београд, Краљевића Марка 9
Овим неопозиво купујем књигу РИЗНИЦА ПЕСАМА ЗА ДЕЦУ по цени од 100.— динара.
ЗА ГОТОВО — ПОУЗЕЋЕМ по повлашћеној цени од 80 динара (плаћање поштом приликом пријема књиге).
НА ОТПЛАТУ — по цени од 100.— динара, који ћу износ исплатити у три редовне месечне рате, с тим што прва рата износи 40.— динара.

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ _____

МЕСТО И ПОШТ. БРОЈ _____

УЛИЦА И БРОЈ _____

РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА _____

Овера о запослењу.

Купац.

(печат и потпис овлашћеног лица)

(потпис и бр. л. к.)

Порубеница се оверава само при куповини на отплату.
Пензионери уместо овере прилажу одрезак чека од пензије.
(У случају спора признајем надлежност IV општинског суда у Београду.)

Књига РИЗНИЦА ПЕСАМА ЗА ДЕЦУ представља избор најлепших песама несумњиво најомиљенијег и најпопуларнијег дечјег песника Јована Јовановића Змаја. У песмама чика-Јове генерације дечака и девојчица налазиле су свој свет, јер је више него иједан наш песник умео да им се приближи и с очинском нежношћу учи љубави према свему што је добро и лепо.

Песме је одабрала Мира Алечковић.

Књига је формата 20,5x28,5 са више од 120 песама. Свака песма је маштовито илустрована, тако да су песме познатог чика-Јове први пут у нас илустроване и одшампане у вишебојној техници што их чини још привлачнијим. Књига је штампана ћирилицом у тврдом повезу са пластифицираним корицама у боји.

Цена књиге је 100.— динара. Књига се може купити за готово и на отплату. КУПЦИ ЗА ГОТОВО ДОБИЈАЈУ КЊИГУ ЗА СВЕГА 80.— динара.

Купци НА ОТПЛАТУ уплаћују 3 месечне рате, с тим што прва рата износи 40 динара.

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавник,

ЦЕНТАР ЈУГОСЛАВИЈЕ

У којем месту се налази географски центар Југославије?

Пера Митровић,
Шабач

Географски центар Југославије налази се северозападно од Илице (код Сарајева), у селу Раковица, насеље Кошељ. Село Раковица удаљено је од Илице 8 километара.

ФОЧАНСКИ ПРОПИСИ

Желео бих да знам нешто више о Фочанским прописима и ко их је написао.

Ласло Хегедиш,
Смедерево

Систем народне власти изграђивао се већ од почетка народног устанка, али не на основу декрета и декларација. Оснивање нових органа народне власти произлазило је из непосредних потреба народноослободилачке борбе, воље народа и акције чланова Комунистичке партије на основу писмених и усмених директива Централног комитета.

Прве прописе о народноослободилачким одборима и њиховом деловању донео је Врховни штаб фебруара 1942. у Фочи. Ови прописи састоје се из два документа и познати су под именом **Фочански прописи**, али је њихов назив био **Задаци и устројство народно-**

ослободилачких одбора и Објашњења и упутства за рад народноослободилачких одбора у ослобођеним крајевима. У Фочанским прописима јасно је изражена идеја о изградњи нове државе на принципу народноослободилачких одбора, односно они садрже оне норме из којих је касније израстао први Устав нове Југославије.

Основни принципи народне власти у свим првим прописима су: изборност, одговорност пред народом, јединство законодавне, извршне и судске власти, самоуправност, опште право гласа свих мушкараца и жена изнад 18 година, законитост у раду, итд. Као дубоко демократски, Фочански прописи носе и јак печат хуманизма, а то су и по садржини јер прописују хуман однос према непријатељима народа и прописују

обезбеђење и њиховим породицама, одричу свако начело колективне, било племенске било породичне кривице и одмазде.

Аутор ових прописа је наш познати револуционар Моша Пијаде (1890 — 1957).

ШАХ — ПОМОЋНИ ПРЕДМЕТ У ШКОЛИ

Желио бих да напишем када се и где појавио шах.

Дамир Форкош,
Борово

Историја шаха не располаже поузданим подацима о његовом настанку. Највероватније да се појавио у Индији пре 2000 година. Тадашња индијска „шаховска војска“ имала је 4 рода оружја: борна кола, коње, слонове и пешаке; у средини се налазио „раџа“ (краљ) и његов саветник „мантрин“ (данашња краљица). Крајем 5. или почетком 6. века појавио се у Ирану, а у 7. веку у Арабији. У току наредна два века шах је био веома популаран у арапским земљама. Одржавани су и мечеви између најбољих шахиста. Крајем 8. века халиф Харун ал-Рашид послао је на поклон франачком владару Карлу Великом шах од слонове кости. У 9. веку Арапи су пренели шах у Шпанију, а одатле се ширио по осталим европским земљама. Француски краљ Луј IX издао је едикт којим је забранио шах.

У Европи је извршена реформа арапског шаха која је имала велики значај за даљи развој так-

мичења и шаховске литературе. Крајем 15. века појављују се у Шпанији прва значајна шаховска дела, а 1575. године у Мадриду је одржан први међународни турнир.

И поред тога што неки сматрају шах врстом духовног спорта, шах нема само спортске елементе. Развој теорије показује да је шах и наука и врста уметности. Већ стариндијске легенде изналазе у шаху разноврсне садржаје. О културно-васпитној вредности шаха писано је још пре хиљаду година. Шах има и педагошки значај: у игри се развијају разноврсне особине људског духа (машта, брзо мишљење, одлучност). Зато се у неким земљама, у новије време, шах уводи као помоћни школски предмет.

ОБАВЕЗНО СЕ ПРЕДСТАВИТЕ!

Молим те да ми одговориш да ли код телефонских разговора први треба да се представи онај ко позива или онај ко на позивни знак дигне слушалицу.

Милан Оршић,
Оточац

Опште је прихваћено, а и логично, да онај ко зове каже саговорнику своје име. Према томе, кад неком телефонираш обавезно се представи.

СПАВАЋА БОЛЕСТ

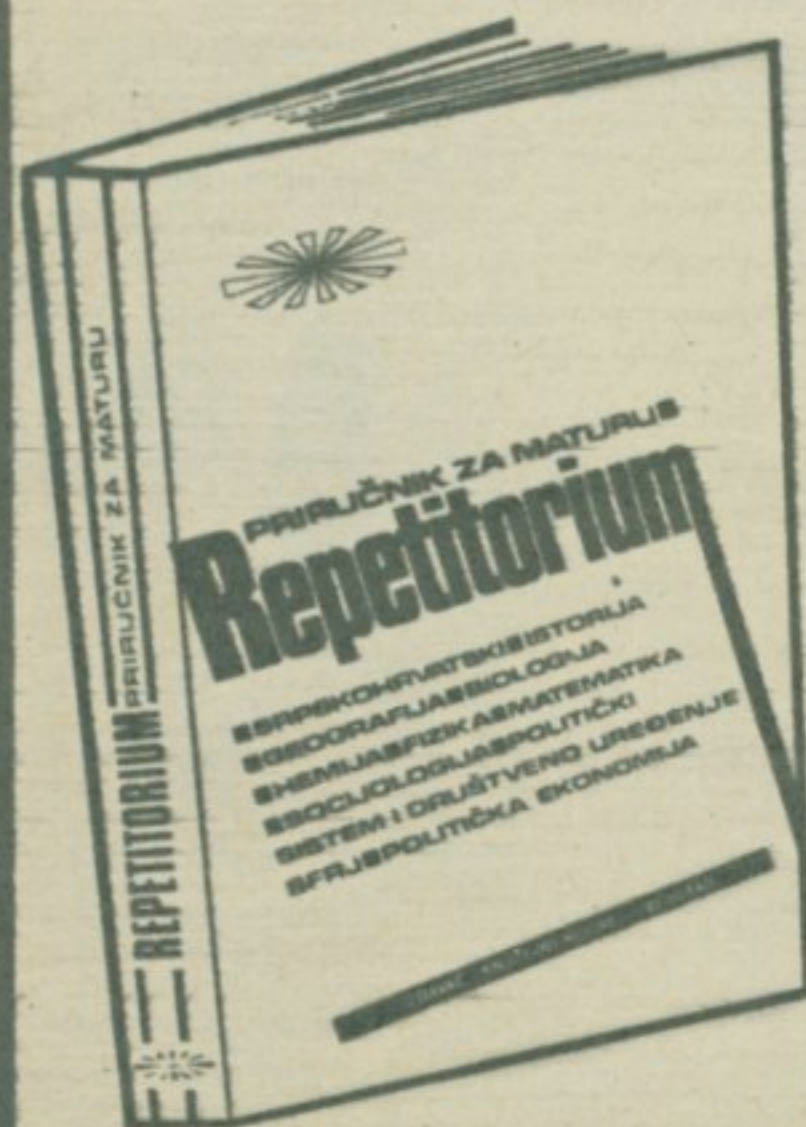
Напиши ми нешто о болести коју изазива ујед муве це-це.

Жарко Шуковић,
Титовград

Најопаснија од свих мува које сишу крв је афричка мушица це-це (Glossina morsitans). Она напада људе и стоку. Својим уједом изазива нагану, тешку болест стоке и спаваћу болест код људи.

Спаваћа болест је готово увек смртосна. Кад се болест појави, човека обузме сан из којег се само за кратко време буди да нешто поједе, па опет заспи. Спаваћа болест може трајати и неколико година, али болесник ретко или готово никад не оздрави.

УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ! ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, социологије, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда.

Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обнављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре. Репетиторијум можете добити поужећем, по цени од 60.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НЧП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, пошт. факс 23.

КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ — научите сами лако и брзо из књига „УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ“. Препоручујемо вам 4 књиге које садрже комплетну израду свих задатака из математике за све разреде гимназије и осталих средњих школа као и увод у вишу математику. Књиге можете наручити дописницом или писмом на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п. п. 64 и одмах ћете их добити. Платићете поштару кад вам их донесе (поузећем). Цена једне књиге је 60 динара. Ако одједном купујете комплет од 4 књиге, добићете га за свега 190 динара или ако удружени са неким наручujete 8 или више књига, платићете само 30 динара за сваку књигу!

